

అది ఒక మారుమూల దేశం. ఆ దేశంలో ప్రజలెంత పున్నాడుకాని, పారించే రాజు లేడు. రాజులేని ఆ దేశంలో ప్రజలు ఎవళ్ల యిష్టానుసారం వాళ్ళు ప్రవర్తిస్తూ వచ్చారు. ఇలా నాడుకు లేకపోవడంవల్ల ఆ రాజ్యానికి 'అనాథ రాజ్యం' అని పేరు వచ్చింది.

కాలక్రమేణ ఆ దేశానికి రాజులు వచ్చారు, మరిపాంపా చేశారు, ప్రజలను ఒక కట్టుబాటులో వుంచి, వారికి సౌఖ్యమూ చేకూర్చారు. ఇన్ని మార్పులు వచ్చినా, ఆ దేశానికి అవాదిగా వుంటున్న అనాథ రాజ్యమనే పేరుమాత్రం అలానే నిలిచి పోయింది.

అటువంటి అనాథరాజ్యాన్ని ఏరిన రాజుల్లో కృపానింహుడు ఒకడు. కృపా నింహుడు తన హయాములో ప్రజల కిమం

కోరి ఎన్నో మార్పులు చేశాడు. కాని, అది ముందివస్తున్న కొన్ని విధూరపు ఆచారాలను మాత్రం సరిదిద్దలేకపోయాడు. అటువంటి విధూరపు ఆచారాలలో 'నామకరణ మహోత్సవం' ఒకటి.

అనాథరాజ్యంలో, రాజవంశంలో జన్మించిన ఎవ్వరికి మనకుమోస్తరుగా పేరు పెట్టుకోటానికి స్వతంత్రత లేదు. ఒక శిశువు జన్మించింది అంటే పుట్టిన రోజునే నామకరణ మహోత్సవం జరిపించాలి. ఆ మహోత్సవానికి చుట్టుపక్కలవందే రాజులందరూ వస్తారు. వారంతా ఒక్కొక్కరు ఒక్కొక్క పేరు సూచిస్తారు. ఆ పేర్లన్నీ ఒక గ్రంథంలో రిఖించి, దానిని భద్రపరుస్తారు. వదనరెడ్డు వచ్చేవరకూ ఆ రిద్దను 'రాకుమారుడు' అనిమాత్రమే

చందమామ

పిలుస్తూ, పదహారవయేడు రాగానే ఆ పేర్లను రాకుమారుడికి చూపించి తనకు నచ్చినపేరు ఎంచుకోమంటారు. అలా రాజుకుమారుడు ఎంచుకొని ప్రజలకు తెలియబోస్తే ఆపేరే నాటినించి ఆమెలులోకి వస్తుంది.

కృపాసింహుని పరిపాలన అన్నివిధాలా రాగానే వున్నది. కాని, ఎల్లెవళ్ళు పైబడి వచ్చిరికి సంతతి లేకపోవడం అతనికి, రాజ్యంలోని ప్రజలకూ కూడా తీరని విచారకారణమయింది. 'మన ప్రభువుకు చేరినంత నిమగు లేకపోయిందా!' అని ప్రజలందరూ చింతించేవారు. కాని,

రాజ్యంలోకల్లా ఇందుకు సంకేపించినవాడు ఒకే ఒక్కవ్యక్తి వున్నాడు. అతడే రాణిగారి తమ్ముడు శక్తిసింహుడు.

రాజు, రాణి సంతతికోసమని తపించి పోరావుండగా, శక్తిసింహుడు మాత్రం వారికి సంతతి కలిగకూడదని మొక్కటి దేవతలకూ మొక్కుకూ వుండేవాడు. తన బావమరది యిక ఎంతకాలం జీవించబోతాడు? అతని తదనంతరం అక్కగారు తననేకదా గద్దెమీద కూర్చోపెడుతుంది! అని అతడు ఉవ్విళ్ళూరుతుండేవాడు. ఇతే, తానెవరి తరిస్తే దైవమొకటి తరిచినట్టయింది.

కృపాసింహుడి తపస్సిద్ధి ఫలించి రాణి దేవప్రియ గర్భం ధరించింది. కాని తెలియగానే శక్తిసింహుడికి గుండెల్లో రాయివడింది. రాజ్యంలో ప్రజలందరూ కుభవార్త ఎప్పుడు వింటామా అని కనిపెట్టుకుని వున్నారు. శక్తిసింహుడు మాత్రం లోలోపల కుళ్ళి కునివారిపోతున్నాడు. తను కట్టుకున్న గారి మేడలన్నీ కూలిపోయినవే! ఇప్పుడు గత్యం తరం ఏమిటి? అని దీర్ఘలోచనలో పడ్డాడు. ఇక లేదా మాపా పురుడు వస్తుందనగా అతడు ఒకనాటిరాత్రి అంతఃపుర బాదిన

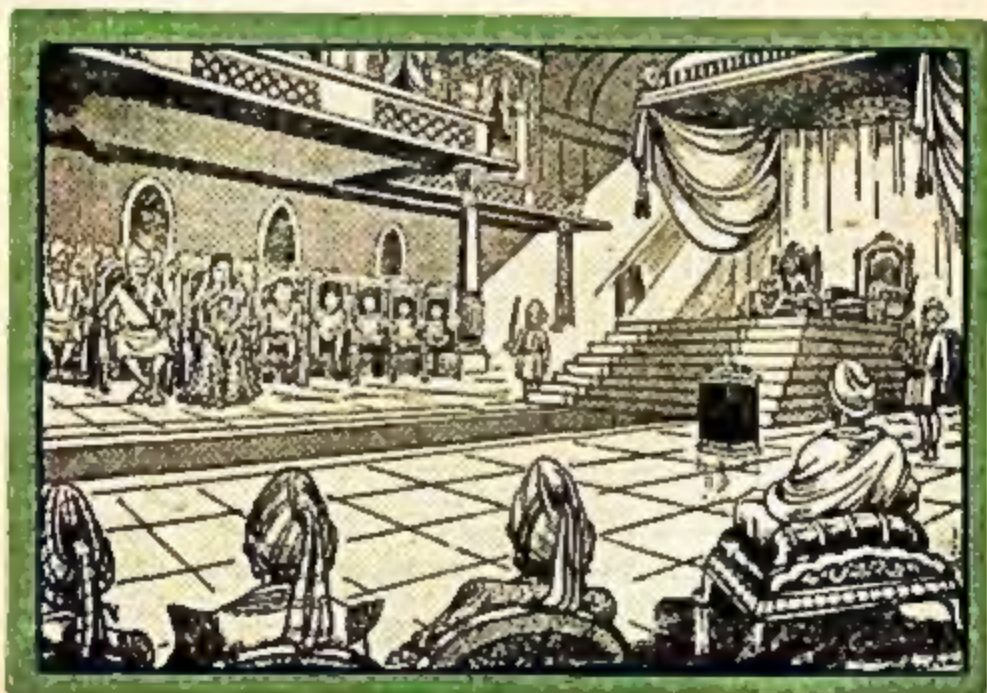
చందమామ

రహస్యంగా పిలిచి "నాకు నీవల్ల కావగిన
గొప్ప సహాయం ఒకటున్నది. నేడే రహస్య
అక్క చిత్తను కంటించి. అది అవకాశపు
అయితే ఏదాదా లేదు. మగకాపు అయిన
వకింట్ సమయంయూచి, పట్టకైరా తెలియ
కుండా ఈ మందును చిత్తకు పట్టాలి"
అంటూ ఒక పాట్లం చేతికిచ్చాడు. తనకు
రాజ్యం వస్తుందనీ, తను గద్దె ఎక్కిన
తర్వాత కోయకొన్న బహుమతులన్నీ ఇస్తా
ననీ అ దానికి అనేకవిధాల అశుభాదు.

ప్రజల అదృష్టం వండి కృపాసింహునికి
జోడుగే పట్టాడు. నామకరణ మహోత్స

వానికి అతివైభవంగా ఏర్పాట్లు జరిగినై.
పట్టణమంతా కలకల్లాడుతూ వున్నది.
ఇరుగు పొరుగు రాజులందరూ వచ్చేకారు.
దర్బారు శిబిరిటలాడుతూ వున్నది. ఈ
మహోత్సవం దిగ్విజయంగా జరిపే
దాత్యతంతా శక్తిసింహుడికి వచ్చుటెప్పుడు
రాజు. శక్తిసింహుడు తన అయివైతను
ఎంతమాత్రమూ పైకి తెలియనీయలేదు.

పురుడు రావటంతోనే అస్తానవైద్యుడు
రానివాడి పరీక్షించాడు. అంతా సవ్యంగానే
వున్నదన్నాడు. చాలెంతకు అవసరమయిన
మందులు ఇచ్చి, దర్బారులోని మహోత్స

వానికి తనుకూడా పోయాడు. అక్కడ రాజు అతడులందరూ స్వయంగా అహ్వన మిస్తున్నారు.

రావలసిన వారందరూ వచ్చేగాడు. బిడ్డది పేరు లిఖించడానికని దర్బారులో గ్రంథం తయారుగా వున్నది. మ హాత్మవానికి వచ్చిన ఇరుగు పొరుగు రాజులందరూ వారువారు కూర్చుకొని వచ్చిన పెద్దను ఎవ్వడు గ్రంథంలో లిఖిద్దామా అని అత్రంతో వున్నారు. అన్ని అమరిపోయినై. ఇక రాని రావటమే తరువాయి.

అక్కడ అంతాపురంలో రానికి ఎవ్వడు కునుకు వట్టుకుందా, ఎవ్వడు మందుకలిపి

బిడ్డదికద్దామా అని దాది కనిపెట్టుకుని వుంది. అమె అలా కన్నుమూసిందో లేదో రొందినున్న మందుపాట్లం తియబోయింది. అంతలో రాజువంపిన పరిచాకపచ్చి గది వాకిట నిలవడి, "అమ్మా! అంతా తమ రాకకు ఎదురుచూస్తున్నాడు" అని చెప్పింది.

దాది పురిక్కివడింది. రొందినున్న పాట్లం తియ్యలేదు. రానిని మెల్లల్ని. "అమ్మా! మహారాజువారు కబురంపారు. ముస్తాబుఅయి త్వరగా వెళ్లాలి" అని తొందరపెట్టింది.

రానిలేడింది. ముస్తాబు చేసుకొందడి. ఈ అదునుచూది, దాది మందుని బిడ్డదిచ్చే పొంట్లోకలిపివేసింది. తొట్టలోవున్న బిడ్డని తీసుకుంది. తీరా పాలు వట్టబోయేటంతలో మళ్ళీ కబురువచ్చింది, అందరూ కనిపెట్టుకొని వున్నారని.

ఈ కబురు విసగానే రాని "ఓనీ, దాది! నువ్వు బిడ్డని ఎత్తుకుని ముందుగా పోగుకూ వుండు. వెనకాకలి వచ్చేస్తున్నానని రాజు వారిలో మనవిచెయ్యి" అన్నది.

దాది మారుమాట చెప్పలేకపోయింది. బిడ్డతినెత్తుకొని దర్బారుకు బయలుదేరింది. ముందు దానదాసిజనం వారుబురిర్పి

నడుస్తున్నారు. దాది ఒకచేత్త చిడ్డనెత్తుకుని ముందు నడుస్తున్న పరిజనాన్ని రెండచేత్త సర్దుతూ వారిచేతుల వెళుతున్నది. దర్బారును సమీపించారు. దర్బారువాకిట కత్తి నింహుడు నిలబడివున్నాడు. తను చెప్పిన పని పూర్తిచేసి, చిడ్డను తనిపిస్తూనే కమరు తెస్తుందికదా అని ఎదురు చూస్తున్నాడు. అందుకు బదులుగా యివ్వకు చిడ్డదని ఎత్తుకొని దాది రావటం కనబడేసరికి, అతడు ఉగ్రుడైపోయాడు. నిలబడిన చోటునుండి కదలకుండానే దాది వైపు తిప్పగా చూచాడు.

దాది చిత్తరబోయింది. చిడ్డ బారి కింద పడి కెళ్ళుతున్నది. అయితే మేళకాళాంగో మారుమోగుతున్న ఆ సమయంలో చిడ్డది ఎటువై ఎవరికి వివరమవుతుంది?

దాదికి ఒళ్ళు కంపించిపోయింది. గభీమని చిడ్డను లేపదీసి మామూలుగా ఎత్తు తున్నది. అందరూ దర్బారు మందిరము చేరుకున్నారు. రాజుగారు వెనకాలే వస్తానన్నారని దాది రాజుకి చెప్పింది.

అది విన్న రాజు అశ్చర్యపోయాడు. "కమరుమీద కమరువెల్కినా రాజీరా లేదు సరికదా, చిడ్డదని ఒంటరిగాకూడా వచ్చిందే.

ఒకవేళ స్వస్థతగా లేదామో! తమరక్క
పర్యాయంవెళ్ళి రాణివారిని చూచిరండి"
అని అస్థానవైద్యుడిని పంపాడు.

అస్థానవైద్యుడు వెళ్ళి రాణిని దర్శించి
తను వచ్చినవని మనవిచేసుకొన్నాడు.

రాణి చిరునవ్వువచ్చి, "మరేమీలేదు.
కంచెం ఏరసంగావున్నది. అందువల్ల చిద్దని
ముందుగా పంపాను. మీకు ఆనవసరంగా
ప్రమేకల్పించాను" అని నొచ్చుకొన్నది.

"ఎంతమాట! ఎంతమాట!! ప్రభువుల
సేవకంటే మాకుకావలసింది ఏమిటుంది?
తమరు ఈమందు పుచ్చుకొండి. నీరసం
తగ్గిపోయి కులాసాగా వుంటారు" అంటూ

అస్థానవైద్యుడు, ఎదోమందుతీసి రావేకి
అందించాడు.

రాణి అందుకొంటూ "ఇక తమరు
వెళ్ళండి. కిలంట్ నేనూవచ్చి చేరు
కుంటున్నానని నామాటగా మహారాజా
వారికి మనవిచేయండి" అన్నది.

అస్థానవైద్యుడు తిరిగివచ్చి, "మరేమీ
లేదు మహారాజా! వచ్చిచాలెంత కనుక
కంచెం ఏరసంగా వున్నాడు. అది తగ్గదానికి
కొవడంయిచ్చి వచ్చాను. మరొక్క
కిలంట్ వాడూ చేరుకోగలరు" అని మనవి
చేసుకున్నాడు. రాజు స్థిమితవర్తాడు.

కుల ముహూర్తం ఇంకొక్క అరగంట
మాత్రమే వున్నది. అయినా, రాణి రావడం
కనపడలేదు. అందుచేత 'నీవేపోయి
దగ్గరుండి రాణిని తీసుకురా' అనిచెప్పి
రాజు దానిని మళ్ళి పంపించాడు. చిద్దనెత్తు
కువే దాది మళ్ళి అంతఃపురానికి వెళ్ళింది.

రాణిగారి కయ్యాగృహం సమీపించ
బోయేసరికి, లోపలినుంచి ఒక వృద్ధురాలు
బయటికివచ్చింది. ఈమె ఎవరికి తెలియని
కొత్తవ్వకి. ఆమె దాదివేపు మిస్రిచూచి,—
"చిద్దను మళ్ళి వడవేసివ్, బాగ్రత్త!!"
అని హెచ్చరించింది.

చందమామ

ఈమాటకు దాది ఉలిక్కిపడి.—
 "ఎవరవు నీవు? అంతావురంలోకి నన్ను
 ఎవరు రానిచ్చారు? వాసంగతి నీకెలా
 తెలిసింది? నన్ను అజ్ఞాపించడానికి నువ్వు
 ఎవరవు? పోపో నీదారిని. ఎలా వచ్చావో
 అలా వెళ్లిపో" అని బాకరించింది.

వృద్ధురాలు చలించలేదు. నిలకడగా
 అలానే నిలచుని,— "వెళతాలి. నీకు ఒక
 మాట చెప్పిపోవడానికిని వచ్చాను. బాగ్
 త్రగా విను. ఇప్పుడు రాజ్యంలో అమలు
 జరుగుతున్నది మూఠాదారం. ఎవరెవరో
 వచ్చి పెట్టు రాయడం ఏమిటి? ఆ పెద్దన్న
 వదలలేళ్లవరకూ దాచివుంచడ మేమిటి?
 అందులోనింది ఒకపేరు ఎంచుకోవడ
 మేమిటి? ఎవరికితెలిసినపేరు వారు ముచ్చ
 టగా పెట్టుకొనడానికి స్వతంత్రత లేకపోవడ
 మేమిటి? ఈ దురాచారం ఇంతటితో అంత
 రించాలి. ఇప్పుడు పుట్టినదిగ్గకు మహారాజు
 జ్ఞాపకార్థం 'దేవసింహుడు' అని పేరు
 పెట్టమన్నానని మీ రాజుతో చెప్పు. తలి
 దండ్రుల పేరు నింటిట్టడమే సంకానికి
 మర్యాద!" అని చెప్పింది.

దాది ఆవేశంతో "ఒసే, కనునవకి!
 ఎక్కడ దావించావే? తలిదండ్రులు

జీవించివుండగా అపేరు కనువుకు పెట్ట
 వచ్చునా? ఎటువంటి ఓబిమాట వద్దింది
 నీ నోటివెంట? పైగా, తరతరాలుగా
 వస్తున్న ఆచారాన్ని ఉల్లంఘించమంటావా?
 ఏమిటి విచ్చిక్షాతలు? ఏమిటి అవశకునపు
 వలుకులు? ఉండు నీతరతం వల్లిస్తా.
 విమనుకున్నావే! రాజుగారితో చెప్పవస్తా
 ఉండు" అంటూ దర్బారుకు పోదోయింది.

పోబోతున్న దాదని వృద్ధురాలు వెనక్కు
 లాగి, "తండరవడకు. నీవు రాజుతో చెప్పు
 వలసినవారై వున్నదిలే. చెప్పు వద్దువు
 గానిలే" అంటూ అదృశ్యమౌతూ పారి
 కిదికిగూడా ఎగిరిపోయింది.

దాది, అనేకంకో ఉరకలేసుకుంటూ చిద్ద
వెత్తుకుని దర్బారుకు వరుగొచ్చింది.

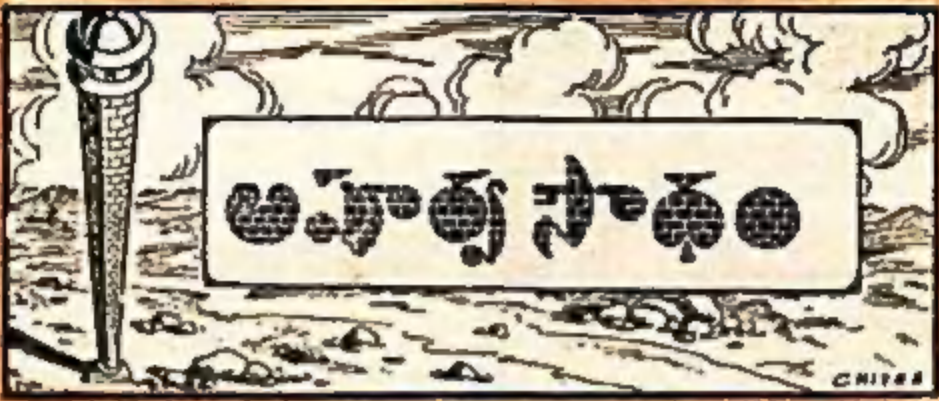
అక్కడ దర్బారులో 'రానగారు ఇంకా
రాలేదేమిటి? ఇంకా రాలేదేమిటి?' అని
అందరూ ఎదురుచూస్తూ వున్నారు. ఇంతలో
దాది ప్రవేశించింది. దాది కంగారుతో
వుండటం చూచి, రాజు కంగారుపడ్డాడు.
రాజు కంగారుపడటం చూచి, మంత్రిమూలం,
మహారాజువానికి వచ్చిన రాజులూ లక్షం
కొట్టి ప్రజా సందేహంలో వడ్డాడు.

దర్బారు దర్బారంతా కారణం తెలియ
కుండానే అట్టుడికినట్టు ఉడికిపోతున్న
సమయంలో కోటలో గంటలు వినిపించినై.
అయ్యో! అవి మామూలుగంటలు కావు.
మరలగంటలు!!!—అందరూ విశ్వేష్టు
లయ్యారు. కరీరాలు కంపించిపోతున్నాయి.
వంటమీద చైతన్యం లేకుండానే ఒక్కొక్క
గంటలు లెక్కిస్తున్నారు.

అనాదరాజ్యంలో ఇదివరకే అదారం,
రాజకుటుంబంలో ఎవరైనా చనిపోతే, అ
చనిపోయిన వ్యక్తికి ఎన్ని విఘ్నాన్నాయో
అన్ని గంటలు కొడతారు. ఇప్పుడు ఎవరు
మరణించారో గంటలు పూర్తిఅయ్యేవరకూ
ఎవళ్లకూ తెలియవాయె. భయంతో భీత
హంత హుడిలిపోతూ, ఒక్కొక్కళ్లూ ఒకటి
...రెండూ...మూడూ...అంటూ గంటలు
లెక్కిస్తున్నారు.

అలా వరసని ముప్పైకోమ్మిది గంటలు
కొట్టి అగింది. ముప్పైకోమ్మిది విఘ్న రాజ
కుటుంబంలో ఎవరికి వున్నాయో అని
ప్రజలు గుసగుసలాడడంబ్బారు. ఎక్కడి
జనం అక్కడనే చెల్లాచెదరై, వర్తమానం
తెలుసుకోవాలనే తపతపతో కోటవేపు
వరుగులెత్తసాగాడు. ఇక నివ్వేడు దర్బారు
లోనేకాదు, కోటలోకూడా సంతోషమంతా
కల్లోలంగా మారిపోయింది! (ఇంకావుంది)

2

ప్రజలంతా గంట స్తంభం దగ్గరకు వచ్చును. లిల్లి గంటలు లిక్కిస్తున్నారని చెప్పాం కదా? అయితే, యివరలో రాని చనిపోయిన పట్టు గంట స్తంభానికి కడుపు ఎలా పెల్లింది? నిజానికి, రాని చనిపోయిన పట్టు ఒక్క వృద్ధురాలికితప్ప మరో వురుగుకి తెలియదే. అంతే కాదు. గంట స్తంభంవద్ద కావలావాడితోనూ అందరూ దర్శనమేలే వున్నారని!

ఎవ్వరైతే గంట చెవినిపడిందో, గంట స్తంభం కాదే కావలావాడుకూడా నివ్వెర పోయాడు. ఎవరో అటగడతనానికి గంట మ్రోగిస్తూవుండివుండాలి. ఒక్క కీలం అరిస్తూంటేగినా రాజ్యమంతా అల్లకల్లోలం అయిపోతుంది. అందుచేత ఒక్కవడగున వెళ్ళి గంట స్తంభం చేరుకొన్నాడు. చూడగా

గంటలు కొడుకున్నది ఒక వృద్ధురాలు! అయితే అప్పటికప్పుడే అమె ముస్సెక్కెమ్మిచి గంటలు కొట్టటమూ, ప్రజలంతా అక్కడికి చేరిపోవటమూకూడా జరిగింది. ఇలాంటి దారునానికి ఒడిగట్టిన ఆ వృద్ధురాలిని అమాంతంవట్టి చీల్చివెయ్యాలనే కలంపుతో అమెని పట్టుకోబోయాడు. కాని వృద్ధురాలు అచ్యుత్కూడమం పొంది ఎగిరి చల్లాపోయింది.

కావలావాడు గజగజ వసునిపోయాడు. రాని చనిపోయిందా? ఎలానమ్మటం? ఈ వార్త ప్రజలలో పాకిపాకముందే నిజమో అబద్ధమో తమ తెలుసుకోవాలి. అక్కడ చేరిన గుంపును వెట్టుకొని ఒక్కపరుగున అంతుపురంలో చేరబడ్డాడు. రాని కయ్యా గృహం ప్రవేశించాడు. రాని చిరనిద్రలో

•చందమామ•

వుండటంచూచి నివ్వెరపొయాడు. బలబలి కప్పిరుకాదుస్తూ, బయటగా అడుగులు వేసు కొంటూ గదిలోంచి బయటకువచ్చేకాడు.

అప్పటికే గంటస్తంభంనుంచి మరలి అంతా తిరిగి అంతాపురానికి చెరుకున్నారు. రాణి శిష్యాగృహంలోంచి దుఃఖనము ద్రంలో మునిగివస్తున్న కావలావాడినిచూచి అంతా వారికి తెల్లవైపోయింది. అంతాపుర మంతా "రాణి...రాణి" అనే కేకంతో మారుమ్రోగిపోతున్నది॥

ఇక అక్కడ రాజవంశిని ఎలావున్న దంటే—ఎప్పుడైతే మరణగంట చెవిని పడిందో అప్పుడే గుండెదడ పట్టుకున్నది.

ఒక్కక్కగంట కొద్దనవ్వడల్లా, తన గుండె మీద నుత్తివెట్టి కొద్దపట్టే అనిపించింది. మున్నెకొమ్మిలోగంట చెవిని పడిపడటం తటే. రాజు కూర్చున్నవాడు కూర్చున్నట్టే సరిపొయాడు. ఇతే చూడవచ్చిన రాజులు తప్ప, రాజవంశంలో ఒక్కడూ అక్కడ లేదు. వాళ్ళు రాజునంగతి మరిచిపోయి, గంట స్తంభంవైపుకి పరుగులేత్తారు.

శివా యివ్వుడు అంతా తెలిసివచ్చిన తర్వాతగాని ఎవరికీ రాజునంగతి మ్మరణకు రాలేదు. "అయ్యో! అంతా యిక్కడనే వున్నామే. బాప నిమిషాల్లో" అంటూ కంకారుచేర్చాడు శక్తింఝుడు.

"అవును. ఇది మహాకలవర సమయం. బాపగారు దర్బారులోనే వుండివుండాలి. మీరుతెళ్ళి వారినంగతిచూడండి. కిలుంలో నేనూ వచ్చేస్తున్నా" అన్నాడు మంత్రి.

శక్తింఝుడు బయలుదేరాడు. అతని వెనుకనే తక్కిన వరివారం కదిలారు. వాళ్లతోపాటు అస్థానవైద్యుడూ, దాదీకూడా పోబోయారు. మంత్రి వాళ్ళనిద్దరినీ చూచి "అగండి" అని గద్దించాడు.

అస్థానవైద్యుడూ, దాదీ తెల్లబోయారు. "విళ్ళగిద్దరినీ వేరువేరుగా బంధించి

వుంచండి" అని భటులను అజ్ఞాపించాడు. భటులు వాళ్ళని తీసుకుపోయారు.

తక్షణమే మంత్రి, రానిశయ్యాగారం తాళంవేయించి, దర్బారు చేపట్టాడు. మహారాజును అనేకవిధాల ఓచార్చాడు. కాని, ఎంతచెప్పినా మహారాజుకు దుఃఖం అగలేదు. "మంత్రి! రానిశాని పోయింది వాటరుకు. లేకలేక పుల్లిన విడ్డడి కట్టావా చూడుకొనకుండానే కన్నుమూసింది రాని. దిక్కుమాలిన దేశదారం. తలకాక పేదూ రాసుకురావడమట. ఎవడు రానినపేరులో ఏమి అవశ్రుతి పలికిందో, విడ్డడికి తల్లి గండం వట్టుకుంది! నారాని చచ్చి పోతుంది!!

"నావిడ్డడికి ఎవ్వడూ పేరుపెట్టవద్దు. దేశ దారంకాదు, దేవునిజ్ఞ అయినావరే, ఉల్లం ఘించి తీసకాను. నా విడ్డడికి నా రానిపేరే పెట్టండి. నారాని దేవునియ. నా విడ్డడు దేవనింహుడు. ఏమి, మంత్రి!—నామాట పాటిస్తావా?" అని పూచుకున్నాడు.

అందుకు మంత్రి "తప్పకుండా పాటిస్తాను, మహారాజా!—దేవనింహుడు... చక్కదిపేను. మాతల్లిని స్మరించటంకంటే మాకు కావలసిన దేమిది? ఈ పేరుపెట్టి

విలసదానికి లోకమంతా సంకషస్తుంది" అనిచెప్పి రాజును పూరదించాడు.

అక్కడ మంత్రి, రాజు మాటాడుతూ పుండగా, కత్తిరింహుడు కోటలోకి వెళ్ళాడు. వెళ్ళేమీకి వృద్ధురాలి వింతవైసం, నైర్ముద్ది చాదిన అడుపులో పుండటం, కయ్యాగారం తాళంవడటం. ఈమొదలైన సందర్భాలన్నీ తెలిసివచ్చినై. తీవ్రంగా ఆలోచించాడు. చాదిన పుంచిన కాపుకు వెళ్ళాడు.

"చాచీ!—కర అడ్డ, తిరిగింది. తలచిన ఉద్దేశాలన్నీ కాదుమరలయ్యనై. నిన్ను పెద్దలు విచారణ చేయవచ్చు. నిన్ను దోచిపని వాడు తీర్చానిందవచ్చు. నీకు మరణానికి విధించ

చందమామ

వచ్చు. రాయవీరను, ప్రాసానిని, నాప్రాణులు
అర్పణ చేస్తా. నిబంధనాను అంగీకరించు"
అని వైద్యం చెప్పాడు.

రానికి ఉత్తరములు అందిపోయినై.

రక్షాత మరలెందు రోజులకు మంత్రి
అస్థాన వైద్యుడిని, దాదాని వర్షాచకు
రప్పించాడు. విదారణ మూలపద్ధిని అనుసరిం
చున్నాడు. కిలకల రాకున్నది. వెంట
నెవరూ మంత్రి అస్థాన వైద్యుడిని విదా
రించాడు. అందుకు అస్థాన వైద్యుడు—

"మంత్రి పుంగవా! కన్నతల్లిమది దేవ
ప్రియ విషయంలో యిలా జరిగిందంటే,
దాదా విధూరంగా ఉన్నది. మీకంటే ఎక్కు

వగాళి ఉన్నాను నేను. మీకంటే ఎక్కువగా
అభ్యర్థించుకున్నాను. కాని యిందులో ఏదో
మోసం జరిగింది. అది ముమ్మాటికి నిజం.
దేని మరణానికి, రోజానికి బహులు చెప్ప
వలసిన బాధ్యత మీకంటే నాకే ఎక్కువ.
కనుక నిజం తెలుసుకోటానికి నా కాయ
కత్తులా ప్రయత్నిస్తాను. ఇందుకుగాను
మొందుగా మేనం, ఒక్కపర్యాయం రాణి
వారి కయ్యాగృహం పరిశీలించిరావటం
అవసరం" అన్నాడు.

అచేవకారం వైద్యుడిని వెంటకట్టుకొని
మంత్రి, రాణి కయ్యాగృహం చేరుకున్నాడు.
అప్పుడు వైద్యుడు అక్కడ బల్లమివళ్ళన్న
పిస్తుపులన్న ఒక్కోక్కటిగా పరిశీలించాడు.
బల్లమివసున్న పొలలోదా పడిపోయి పాలు
ఒలికిపోయినై. అంతకుమినహా, మరొక
అమాకి ఏమిచిక్కిందికాదు. నిస్సృహచెంది
బయటికి వస్తువగా, వైద్యుడి దృష్టి అప్ర
యత్నంగా గదిలో ఒకమూలని పడివున్న
ఒకపిస్తుపు వైన పడింది. దగ్గిరికి వెళ్ళి
చూచగా అది ఒక చచ్చిపడివున్న పిల్లి.

అది కంటవవగానే మంత్రి, వైద్యుడూ
ఒకరిమూలలు ఒకరు చూచుకున్నారు.
అప్పుడు వైద్యుడు ఒలికిపోయివున్న పాల

మంక చూపుతూ, "ఈపాట వివేచనాత్మకమైనది కనుక, నేను యిచ్చిన మందు ఆ పాటల్లో కలిపివేయమని పంపించి రాణి. ఇతే, పాటల్లో ఏమి ఎలా కలిపించి? అది నిరసకమీకనే తెలియాలి" అన్నాడు.

"నిరసకమీక ఎలాగా తెలిసిపోయిందనుకోండి. అయితే, చిద్దరికిచ్చే పాటల్లో ఏమి కలిపించి అంటే, అది ఎలాజరిగిందో దానికి తెలిసివుండాలి. కనుక మనం యిచ్చలే అమెని విచారించువాం" అంటూ నైడుగిడికపా మంత్రి దర్బారు చేతుకొన్నాడు. దానిని విచారించాడు మంత్రి.

దాది: "హామీ!—ఆ లోటలోకిన్నవి చిద్దరిపాటలు. నేనే అక్కడ పెట్టాను. పాటలు వట్టువామనుకునేటంతలో ఒక వృద్ధురాలు వచ్చింది. నన్ను బదిరించింది. నేను పాడిలి పోయి, ఈ పాట చెప్పడానికి ప్రభువుల వారివద్దకు వరుగెట్టుకువచ్చాను. అంతలోనే గంటలు చినబడినై. గంటలు కొట్టినవీ ఆ వృద్ధురాలేనని గంటలలవాడు చెప్పనే చెప్పాడుకదా! ఆ దుర్మార్గురాలే పాటలో ఏమి కలిపివుంటుంది. ఇంకా నయం కాంచెప్పంటే, తెలియక ఈ పాట చిద్దరికికూడా పట్టివుంటును. చిద్దరి ప్రాణానికి

కూడా మౌనం వచ్చివుంటే, ఈ చిద్దరు ఎంతో అదృష్టవంతుడు. అందుకనే దేవుడు కాపాడాడు" అని చెప్పింది.

"ఎవరీ వృద్ధురాలు?—ఆ మెది పూరు? ఏనేకం? ఆమెకు అక్కడ ఏమి మి? అనలు ఈ లోపలికి ఎలా ప్రవేశించింది? పాటలో ఏమి కలిపకమిమిది? ఎవరూ లెకుండాచూచి మరణగంటలు కొట్టకమిమిది? ఇన్ని దుండగా లూచెన పట్టుబడకుండా మాయం కావకమిమిది?" ఈ ప్రశ్నలకు బనామి తెలియక మంత్రి, నైడుగిడిక అలోచనలో పడ్డాను. తక్కిన వాళ్లంతా తెల్లబోయి కూర్చున్నారు.

అన్నయ ముగ్ధుని భటులతో "అ మృద్దు
రాలు మానవాతితమయినదిగా కనబడు
తున్నది. అయినా ఈ కంటితో గట్టి సంబంధ
మున్నట్లు తోస్తున్నది. నివానివారు తెలిసే
వరకూ ఏమనుకో దానికి ఏలులేకుండా
వున్నది. అయి రాకపోదు. మళ్ళీ కంటితో
పెట్టుకుని కనిపెట్టివుండండి" అని హెచ్చ
రించాడు. అ మృద్దురాలు వచ్చేవరకూ
దాదినే. నైమగ్న అదుపులో వుంచమన్నాడు.

రోజులూ, వెంటాడు గడిచిపోతున్నై. రాజు
భటులు యాపన్నుంది మరొక వ్యాపకం
లేకుండా వెయ్యివరకే కనిపెట్టుకుని చూస్తు

న్నాడు—మృద్దురాలు కదిగి ఎప్పుడు కంట
బడుతుందా, ఎప్పుడు చీల్చివెంతాడువామో
అని. కాని ఎంతకూ మృద్దురాలి జాడ ఏమీ
తెలియరాలేదు. అందరూ నిస్పృహచెందారు.
ఇక రాజునంగతి చెప్పేనే అక్కర్లేదు. రాచి
పోవటంతోనే మనః నిమిత్తం తప్పించి.
మృగి, బావమిది ఎంత దైర్యం చెప్పినా
వరితం ఏమీ కనుపించలేదు. క్రమంగా,
అరంగ్యంకూడా కనిపించసాగింది.

రాజు బావమిదిని చిరిచి, పిల్లాపిల్లాలో
సహ వచ్చి కంటలోనే వుండిపోమ్మన్నాడు.

|| క్రిసింహుడికిమాత్రం అంతకంటే కా
వలసిన డిమున్నది? మరునాడే ఈ టుం
బులోపన్ని రాజుకనవంటో ప్రవేశించాడు.

క్రిసింహుడే రాజ్యభారం వహించాడు.
ఇక యువరాజు—నామకరణంనాడు దాది
చేతులలోంచి జారిపడ్డ కినిమే మొదలు,
వనివాని అరంగ్యంచెడింది. కళకళలాడే అ
ముఖంలోని చిరునవ్వు అబద్ధిలోనే అంత
రించింది. అంతకంటే హారం! ఒక్కోకరేజా
పైబడినకొద్ది కిరీటమంతా పెరుగుతూవున్నా.
కాళ్ళు మాత్రం సన్నబడటం మొదలుపెట్టి.
దాదావు చీపురుపుల్లలుగా తయారయినై.
అ కాళ్ళల్లో ఏసమెత్తు పట్టువలేకుండా

పోయింది. కాళ్ళు వుండికూడా కుంటివాడై ఆయాడుపావం. అయితే ఈసంగతి రాజు దాకా పోలేదు. రాజేశాడు. ఇవ్వుడు యువరాజుని పెంచుకున్న దానికికప్పు మరకమేమిటి ఈ గుట్టు తెలియకుండా కత్తిరింహుడు కట్టడిట్టా చేశాడు. ఎంతో జాగ్రత్తగా మనసునెంటూ రోజురోజుల రెండు వర్షాయములుమాత్రం పాత్రిక గుడ్డలతో యువరాజుని తిమికువెళ్ళ రాజుకి చూపుకుండమని దానికి హెచ్చరిక చేశాడు.

చిన్నవాడిని చూచినప్పడల్లా రాజు "నాకండ్రీ చిరునవ్వు వారానీకోటే మాయ మైంది. పామ, పసికూన, ఎలా పెంచు తారో!" అని నిట్టార్చేవాడు. యువరాజు ముఖం కళావిహసంగా వుండడానికి కారణం కొంతవరకు తల్లిచెని లోపమే అయినా, అంతకుంటే ముఖం అలోగ్గం చెడిపోవడమే అని పాపం రాజునెంటెయిను?

మూడేండ్లు గడిచినై. దేవనింహుడు ఈపాటికి వడకనెప్పి వుండాలికదా? ఐనా, దాది చిన్నప్పటి లాగనే ఇంకా చిత్తకు గుడ్డలుకప్పి ఎత్తుకువచ్చి చూపుకున్నది. ఇదిచూచి రాజు "జాగ్రత్తగా పెంచ

మంటే మరీ అంత చంకదిగకుండా చెయ్యమనా! అదీ అంత మంచిదికాదు. నేతవలసిన వయస్సులో వడవనిచ్చారి. ఏదీ ఒక్కమాదుడించు. నాకండ్రీ తప్పటకుగులు నేస్తావుంటే కళ్లారా చూస్తాను" అన్నాడు.

ఏమిచెప్పారో తోచక, దాది దిక్కులు చూడపొగింది. నేరిగా అదేమయిందో కత్తి నింహుడు అక్కడే వుండటం నేంధనించెంది. దాది పడుకున్న అనన్య గ్రహించాడు. అమె బవాలు చెప్పటంతలో తనే కలగబేసికొని "కిమించారి. మీకో ఒక మనవి చెవామని చాలికాంగా అమకుంటున్నాను. అయితే,

అదేమంత పెద్ద విషయంకాదు కనుక, నవ
గట్టుకొని చెప్పలేదు. మరొకరిగ... "అని
అగాడు.

"చెప్పవోయ్ బావా! నాదగ్గర మంచే
మెందుకు?" అన్నాడు రాజా.

"మరిమీలేదు. మన చివరిపరిచయంకే.
పుట్టినది మొదలుకొని చూస్తున్నాను. చిద్దడి
కాళ్ళు అంత బలంగా కనుపించటంలేదు.
తక్కిన అవయవాలన్నీ చక్కగా పెరుగు
తున్నవికాని, కాళ్ళలోమాత్రం ఏదో లోపం
కనిపిస్తున్నది. ఇందుకు అసలు కారణం
ఏమైవుంటుందో అని తెలుసుకోవటానికి
దీనితో ప్రయత్నించాను. కాని ఏమీ
బోధపడిందికాదు. అందుకని బహుశా దాని
చిద్దడిని క్రిందకు దించకపోవడం" అని
ఎంతో సమైక్యంగా మనవిచేసుకున్నాడు
కక్కిరింపాడు.

రాజా తెల్లబోయాడు. నవంకూడా
వచ్చింది. "ఇంతకాలంగా ఈ విషయం

నాకు తెలియజేయకపోవటానికి కారణం
ఏమీ, చిద్దడిని ఇలా యివ్వే" అంటూ
దాని చెవిలో చిద్దడిని అందుకున్నాడు.
కాళ్ళపైనున్న గుడ్డను తొలగించి ఒక్క
చూపు చూశాడు. కృశించిపోయి, ఎముక
అయినా పున్నదా లేదా అని సరస్వతిలో
పున్న అ కాళ్ళనుచూచి రాజా కొయ్యచాచి
పోయాడు. కొద్దిసేపటికి తెప్పరిల్లుకుని,
"దామణి!-తక్కినవి ఘనవైద్యులని
రప్పించండి. పొండి" అని బొబ్బలుపెట్టాడు.
రాజ్యంలోని ఘనవైద్యులంతా వచ్చారు.
అన్నిరకాల చికిత్సలూ చేశారు. కాని,
ఫలితం కనుపించలేదు.

రాజు ఎవరూతుకొనే కృంగి కృశించి
పోయాడురాజా. కలవరితలంపుగా వచ్చిన
ఈ అవాంఛితంకో పూర్తిగా ముందంపడ్డాడు.

కాలం సమీపించిందని గుర్తించు
కొన్నాడు. తనూ పోలే మని యువరాజాకి
దిక్కివచ్చి [ఇంకా వుంది]

అపూర్వ సౌఖ్యం

3

'శ్రీమా పాతె మరీ, యువరాజుకి దిక్కె పరూ?'—ఈ సమస్యతో గృహ వింశుని మనసు వెగిపోయింది. మేసామే మేమిట! తింగతో మరీ కొద్దిరోజులకే రానివి చేరుకొన్నాడు!! త్వరితగతా గతిందటంతో అప్పుడు పాపం, రెవరినందుకు శేవలమూ దిక్కులేని పక్షి బోయినాడు.

'మనవాడు సొట్టవాడు. తల్లిలేడు. తండ్రి లేడు. ఈ విషయము లదుకొనేవారెవరు?'—రాజ్యంలో ఏమిదోట విన్నా ఇదే మాట బడే అలావన. 'రాజుకుమారుని గతి ఏమిటి కాబోరుండా' అని ప్రతివాని హృదయమూ తల్లపిల్లిపాసాగింది.

రాజ్యమంతా ఈ విధంగా అట్టుడికి పోయావున్న సమయంలో ప్రజల తాపాన్ని

అణచగల ఒక చిన్న సంఘటన బరిగింది. దావమరది మృతికి అపారమైన దుఃఖంతో కుమరిపాదావున్న క్షిసింహుడు కొంచెం తెప్పిల్లి, ముఖ్యులనువరిసి దర్బారుకు రప్పించాడు. తీవ్రని సంతాపంతో అంతం దువటా ఇలా చిన్నవించాడు.

"అయ్యా!—ఈ రాజ్యాన్ని దిగ్విజయంగా సాధిస్తావన్నీన సమర్థులు మీరు. మీ నలహలవల్లనే మా దావమరది మన రాజ్యాన్ని రామరాజ్యంగా మరీపాలించ గలిగాడు. ప్రజలందరూ సుఖమందులను చేయగలిగాడు. అటువంటి నా దావమరదిని ప్రతికించుకోలేకపోయిన దురదృష్టవంతు డను నేను. అకస్మికంగా అక్క దివికెగి వస్తు కొకంట్ ముంచివేసింది. ■ కంటితడి

'చందమామ'

అరసుందానె, అయ్యా!—నా బావమరది నన్ను దగాచేసి విషనాడిపాయాడు!!— ఇలా బెబ్బమీస బెబ్బ తగిలినందుకు నే నేనాడో చచ్చిపోయి ఉండవలసింది. కాని, ఈ దురదృష్టవంతుడు—అభాగ్యుడు— ఇంకా జీవించి వున్నాడంటే ఎందుకో మీరే ఈహించుకోగలరు... అదేగో! ఈ పనివాడి కోసం! అంగవికలులైన ఈ నిమిగులకం!!.. అక్కా బావా, ఇద్దరూ కలిసి ఈ చిన్న వాడిని నా చేతులలో పెట్టపాడూడు. ఏడిని విమిచేయటమో కోతక, ఇంకా బ్రతికి వున్నాను. ఏడిని ఎలా కాపాడటం? బుద్ధి మండులైన మీరంతా బాగా యోచించి ఏదో

చక్కని నిశ్చయించి చెబితే, ఏడిని మీరు వచ్చుగించివేసి, నా బావ నేను చూచు కొందాము. తలుచుకున్నంత మాత్రంచేతనే ఈ పనివాని చచ్చిత గుండె పగలకొడు కున్నది. నిరంతరమూ చూస్తూ యిలా ఉండగలము!" అంటూ నభవారికి ప్రశ్న వెళుదు. వేసి ఉరకున్నాడు.

కత్తినిండుని వాక్కులను అందరూ దిగ్భ్రమించెదారు. ఒకరి మొగలోకరు చూచుకొన్నాడు. అప్పుడు ముఖ్యులలో ఒక ముసలి ఉద్యోగి పాపానించి లేచి, "రాజా! మాకు పట్టంకొన్న విచారాన్ని నోటిమాటలతో వెల్లడించలేము. శస్త్రతండ్రివంది కృపా సింహుడు తరలిపోయినా, ఈ నినుగు ఉన్నాడని సంబరపడవామంటే ఏలుగాక పోయి! ఇటువంటి పరిస్థితులలో నిపున్నా విరక్తి చెందితే క్షుర్రవాని గతి యేంకాను? ప్రజల గతి యేమి కాను? ఏవిధంగా చూచినా రాజకమహత రాజంకలివాడిని, నికంట క్షుర్రవాడికి చోషకులెవరు? ఏదే పొడించాలి. మా మనవి మన్నించు, విరక్తి భావం విడిచిపెట్టు, దిడ్డడివి గట్టియెత్తించి నిపు పాలించు. ఇలా చేయడంనల్ల అటు రాజా అక్కడూ కాంతి చేకూరుతుంది, అటు

రాజ్యంలోనూ శాంతి చెలరేగింది. అంటూ ప్రాథేయపూర్వకంగా వేయకొన్నాడు.

తర్వాత కర్మిని అందరూ ఒక్క హురుగా లేచి, ఏకకంఠంతో "రాజా!— అయిన చెప్పింది చాలా బాగున్నది. రాజకుమారునిపైర నిపు పాలించటమే మా అందరకూ సమ్మతం" అన్నారు.

అందరి ఆశీర్వాదాన్ని తలచుకొని కర్మిని సింహుడు రాజ్యభారం వహించి, వరిపాలన సాగిస్తూవున్నాడు. అతని వరిపాలన జన సమ్మతంగానే ఉంటుందని. ప్రతి విషయంలోనూ మంత్రి సామంతులనూ, ముఖ్య ఉద్యోగులనూ సంప్రదించి మరి వివరాల చెప్పేవాడు. స్వతంత్రులని ఏదీ చెయ్యక, తన నిమిత్తమాత్రమేగా మాత్రమే పాలనసాగిస్తూ ఉండేవాడు. ఈ కారణంచేతనే అందరకూ కర్మినిని పైన సమ్మతం కుదిరింది. అతను ఏదైనా పనిచేసి 1 మంత్రి సమేతం వెళ్తున్నాడనే విశ్వాసం బలపడింది.

రాజ్యభారం వహించాడేకాని, కర్మిని సింహుని మనసులో ఆ వ్యధ్యురాలిని గురించిన అందోళన తలగవేలేదు. ఎందుచేతనంటే ఏరోజునైతే రాజ్యభారం వహించాడే

అరోజేనామలు కర్మినిని వివ్రపాలు ఎడగడు. ఎకతెగకుండా పీడ కలలు వస్తుండేవి. ఒక్కొక్కప్పుడు కంఠం ఆ వ్యధ్యురాలు, భయంకరరూపంతో కను వింది హతలగొట్టేవి. ఇలా బయటకుంటుంటున్న వల్ల త్వరలోనే ఆ వ్యధ్యురాలు వస్తుందని, తన బంధారం బయటపెడుతుందని కర్మిని సింహుడు భయపడిపోయాడు.

అయితే—అతడు భయపడినట్లుగా ఆ వ్యధ్యురాలు మళ్ళీ ఆ చాయలకు రానూ లేదు. యవార్థం బయటపడనూ లేదు. కాని కర్మిని సింహుడు ఉపాయంకోసం అన్వేషణనూ ఆలోచిస్తూనేవున్నాడు.

ఇలా అలోచించగా అలోచించగా, ఒక నాడు శక్తిసింహునికి ఒక గొప్ప యోచన తట్టింది. వెంటనే ముఖ్యులను సమావేశ పరిచాడు. "బుద్ధిమంతులైన మీకు ఒక అవసర విషయం చెప్పించుకోవలసి వున్నది. మన రాజ్యానికి ఈశాన్యదిశను సుమారు పదియొకవంతు దూరంలో ఒక పర్వతశిఖర ఉన్నదట. ఆ శిఖరలో ఒక పెద్ద యోగివ్రతం వున్నది. అతడు యోగివ్రతం వ్రతం ఉంటున్నాడట. ఇతే అక్కడికి వెళ్లటం ఒక కష్టం. వెళ్ళినా అయిన పర్వతం అధింపటమూ దుర్లభమే. కాని, మహానుభావుని చూసి పడిందా, ఎటువంటి వ్యాధి అయినా ఆ పరిమితిలో

ఉండకానికే విలువైనది. మీరు అనుమతిని చెప్పింటే, మన చిరంజీవిని అక్కడికి తప్పిస్తాం. పంపిస్తామని నాకున్నది. ఎమిటి మీ వద్దకే?" అని ప్రశ్నించాడు.

అందుకు ముఖ్యులందరూ ఏకకంఠంతో 'రాజా!—ఇవారే ఎంత మంచివారై వున్నాము. మన చిరంజీవిని స్వస్థత చేశారేమో మనందరకూ కావాలింది || నేడే ఆ మహానుభావుని వద్దకు పంపింది' అని అంగీకారం తెలిపారు.

ఈ అంగీకారం వుచ్చుకొని, శక్తి సింహుడు కావలావాళ్లనూ, దాదాని తోడిచ్చి, కొంతదూరం ప్రయాణంకట్టి పంపించాడు. బయల్పడేటప్పుడు కావలావాళ్లకు ఏదో రహస్యదంజులు చేశాడు.

దేవసింహుణ్ణి తీసుకొని దాదా, కావలా వాళ్లూ కొద్దిరోజులకల్లా ఒక శివారణ్యం చేరుకున్నారు. అలసిపోయి వుండటంచేత అందరూ కలిసి ఒక చెట్టునిదాని వల్ల మిందాడు. దాది అక్కడనే వేళ్ళవేరించి, చిత్తను వేడుకోబెట్టింది. తనూ కాస్తంత అంగీకరిస్తూ గాఢశ్లేష పట్టేసింది. అలానే కావలావాళ్లకూ తమకు తెలియకుండానే గురుపెట్టాడు.

ఈ విధంగా నిద్రలో మునిగిన వాళ్ళందరూ తెల్లవారగానే మెలకువ వచ్చింది. అందరూ కలిసి దాదాని లెపాడు. దాని శ్రిద్దాని లెప్పవామనుకొన్నది. కాని, వసి వాడు కన్నులు మూసివుంచుకుంటేక అప్పుడే లేవకమెందుకని ఈ రకున్నది. కాని, ప్రాద్దేశికనా లేవకపాడు! తల్లి లేసింది దాది. దిక్కకు ఉలుకూ పలుకూ లేదు!! కంగాడుకో అందరనూ కేకమెసిం వామె. అందరూ వచ్చాడు, చూదాడు. కొయ్యలై పోయాడు!!!

వదుకొన్నవాడు వదుకొన్నట్టుగానే ఉండి పోయాడు వసివాడు!!!—శ్వాస అడవలేదు. ఏమిటి దిక్రం!!—ఒక్కొక్కరూ ఏమి పాలు పాలెదు. అంటు దిక్కలేదు. గేలుగేలున విలవిల్లా వాళ్ళందరూ తిరిగివచ్చి రాజు పాదాలపైన పడ్డారు. రాజుకూ అశ్చర్యమైంది. కిలులో మెరిసిపోయిందీ వాల్తీ!

ఈ విధివైవరీకానికి రాజ్యంలో ప్రజలందరూ నివ్వెరపోయాడు. ఏమి దిక్రయిందుకోలేకపోయాడు. తలకొక విధంగా అనుకొనసాగాడు. రాజ్యానికి పీఠపట్టుకొన్న దచ్చాడు కొందరు. ఏమోగాని ఇది వంశ కీయానికి వచ్చిపట్టుందచ్చాడు మరి

కొందరు. అనాథరాజ్యం పెరు నిరిదిపాపరి సిందేకాచేలు వచ్చాడు ఇంకాకొందరు.

వసివాని మరణానికి శక్తిసింహుడు వెల్లిపొందిన వగవు ఇంతింత కాదు. అతని దుఃఖం చూచిన ఎవ్వరూ ఈ విషయంలో విజ్ఞాన కుట్ర పరిగివుంటుందా అని అనుమానపడబానిశైనా ఎంతమాత్రమూ పాపకాశం లేకపోయింది.

ఇత. వసివాని మరణం రాజ్యంలో అందరికంటే ఎక్కువగా శక్తిసింహుణ్ణి అశ్చర్యంలో ముంచివేసింది. లొంథన ప్రాయంగా అయిన దుఃఖం వెల్లిపొందాడే కాని, ఇంతనులుపుగా తన చిరవాంఛకం

నేరచేరటం ఒక అతికమైన మహిమగా కనుపించింది. తనలో తనువంటే ఉప్పొంగి పోయాడు. ఏ పనివాడు చదిరిపోతే తను ఏకచ్ఛత్రాధిపత్యంగా రాజ్యాన్ని విలుకొని నువ్వించవచ్చునని తపించిపోయాడే. ■ ఏనుగు కాస్తా చాలిపోయావంటే, అంత కంటే కాపరిసందేమిస్తుంది?

ఇక తను యిష్టారాజ్యంగా ఉంచవచ్చు ననుకుని అతడు కులికేటంతలో తలపని తలంపుగా కొన్ని విద్వారాలు బుగిగినై. తనకు బదులుగా గడ్డె యెక్కించి పట్టాభిషేకం చేవామని అనుకోస్తూ తన పెద్దకొడుకు అకన్నకంగా ఒక అవాంతరానికి గురి

అయ్యాడు. ఇక రేపు పట్టాభిషేకం అనేగా అ క్షురవాడు దురదృష్టవశాత్తు మొదమెట్టమీద నుంచి బాని చడి, బలమైన బెబ్బరగిలి కుంటవాడయ్యాడు. ఇది బుగి, నెల తిరగ కుండా, తల్లికి ముద్దుపిస్తవైతే కనిపేయదు, అరవవాడు పెద్ద బబ్బుచెసి, చచ్చిబ్రతికి నంత చేసేయింది. ఈ చెండుబబ్బులూ తట్టు కొనెటవరలో, అల్లుడు మతిచెడి దేశం తరం పోవటంతో ఒక్కగానొక్క కూతురి కాపరం మంటగలిసింది. ఈ విధంగా ఎవరో ఒకరు ఎవరో ఒక అవేదలో చిక్కు కుంటూనే వున్నారని కాని, కుటుంబంలో ఒక్కళ్ళూ సుఖపడి యెదుగురు.

కత్తిసింహుడు గుండెనిప్పురం కలవాడే. బానా, తన కళ్లయెడట తన కుటుంబం ఇలా కష్టాలపాలపుడున్నదంటే, నహించ లికపోయాడు. ఎన్ని చికిత్సలు చేయించినా వీధలు చారికి చాలేదు. చాలావిష్టాలు తలగే టందుకు ఎన్నో కాంతులు చేయించాడు. కాని, అతని మనస్సుకు కాంతి చేకూర లేదు. మంచెకాలం వచ్చిందని సంబర పడేటంతలో కథ ఇలా అద్దంతింగిందే!

అతని మనసు ఏకలమైపోయింది. 'కానెకది తలిస్తే దైవమొకటి తలుస్తా'దని

పెద్దల వాక్యం నెమరుకు తెచ్చుకొన్నాడు. రాజ్యంలో పెరిగింది ద్యోతిమ్మల నందరినీ ఎలివించి, 'మమందు కథ ఎమిటి?' అని ప్రశ్నిస్తూ, కుటుంబపాతకాలన్నీ వారి ముందు వేరవేశాడు.

రైపల్లెలు ఆ వారకాలన్నీ వాగర్తగా వేసికొనివారు. పుట్టలు పుట్టలుగా అంటలు వేసి గుణించారు. ఎంతగా చూచినా ఆ వారకాలన్నీ దిశబిమయంగానే కనిపించినై. కాని ఒక్క మెరుగయినా కావరాలేదు. ఒక్కమాటలో చెప్పాలంటే ఇక తొత్తికాలంలోనే శక్తినించుని కుటుంబం వామ రూపాలు లేకుండాపోయేటట్టు ఆ వారకాలలో స్పష్టంగా కనిపించింది.

అనుకూలమైన వార్త బలె ఒకవానికి నాలుగు కలిపి ఉత్సాహంగా చెప్పవచ్చు గాని, అప్పుడున్న పరిస్థితులలో ఒకమాటలు ఎలా వెళ్లగించటం? ఐనా, వారకం ఎంత పొడుగా వుంటే అంత దివ్యంగా వున్నదని నచ్చేది వుంటుంది తమ విధి. ద్యోతిమ్మలందరూ కూడబలుక్కొని, వారకాలలో వుండే చెడుగంకా అమెకూలంగా మార్చి రాజమనసుకు నచ్చే తీరుని మాటలతో నివ్వించారు.

చెప్పి చెప్పి ఆ రైపల్లెలు 'మహారాజా!- త్వరలోనే ఎల్లాటిగని పదిలిపావకున్నాడు. ఎంటనే ఎలికకు ఒక గొప్ప మహాయోగం వచ్చిపోతున్నది. బెవర మనసులో తలచిన కార్యాలెగాక, తలవని కార్యాలుకూడ మరెన్నో జరుగవడంకావరున్నది. గ్రహ కూటం చాలా అనుకూలంగా వుంటుంది. నివాసితి ఇటువంటి వారకం ఇంకవరకు మేమెక్కడా చూచిందలేదు...' అంటూ పొగడవారంభించేసుకొని, శక్తినించుకు ఉచ్చి తబ్బిబ్బులై ఆ ద్యోతిమ్మలకు గొప్ప గొప్ప బహుమానాలిచ్చి సత్కరించి పంపాడు. వారు చెప్పిన ఆ మహాయోగం

ఎప్పుడు వదులుంచా అని ఎదురుచూస్తూ వున్నాడు.

కాస్తా చిత్రాకు జడుగురున్నా, యదంతా విధివిలాసమే అని మంత్రి నమ్మలేక పోయాడు. ఇండులో మాయ జరిగివుంటుందనే సందేహం ఆతడిని పీడిస్తూనేవున్నది. కాని, అధారంలేకుండా ఎలా కలగజేసుకోవటం? పైగా రాజబంధువు అయిన శక్తినింహుడి విషయంలో అనుమానపడటం కోరి మువ్వలెచ్చుకోన్నట్టే అవుతుంది.

రాజ్యంలో ప్రజలూ, ప్రజలనుపాలించే ముఖ్యులూ శక్తినింహుని మాటలను పూర్తిగా నమ్మి, శరసావహిస్తున్నారాయ్. అటువంటప్పుడు 'అది కాదయ్యా అది' అని మంత్రి ఒక్కడూ చెబితేమాత్రం ఎవళ్ళకు చెవికెక్కుతుంది? కాబట్టి, మాయ బయల్పెట్టి రుజువుచేసి చూపించగలిగితే అధారం తనకు దొరికేవరకూ వెలకకుండా ఉండటంతప్ప గత్యంతరంలేదు.

ఆ వృద్ధుచాలివరోగాని, ఈ సమయంలో అమె అయినా పట్టే బాగుండిపోను. కాని, అమె చాలిదు. అమె పచ్చేవరకూ దాదాసి అష్టానవైద్యుడిని—వాళ్ళు దోసులవునా కాదా అనే సంగతి అటుంచి — కారాగారంలో వుంచే తిరాలి. వెనేమార్గం లేదు.

తనకు శనిరోజులు వదిలిపోయి మంచి కాలం ఎప్పుడు వస్తుందా అని ఒకపంక శక్తినింహుడు ఎదురుచూస్తున్నాడు. మరొక పంక మంత్రి, ■ వృద్ధురాలు ఎప్పుడు వస్తుందా, ఎప్పుడు నిజం వెల్లడి అయి తన సమ్మిక బలపడుతుందా అని అరాటపడుతున్నాడు.

ఈ అరాటంతో మంత్రి ■ వృద్ధురాలి బాద ఎలాఅయినాసరి తెలుసుకురమ్మని సమ్మిపంట్లమీ రాజ్యం నడుమూలలకూ పంపాడు. మంత్రి అజ్ఞప్రకారం వాళ్లందరూ గట్టి పట్టుదలతో రాజ్యమంతా గాలింపబోచ్చారు. —(ఇంకా వుంది)

4

మంత్రి అక్కరకారం, బంటులందరూ వృద్ధురాలికోసం రాజ్యమంతటా గాలింప బోధ్యారనికదా చెప్పాము! వారూ నెలలూ గడిచిపోతున్నై. వెళ్ళినవాళ్ళలో ఒక్కళ్ళూ తిరిగిరావటం కనబడలేదు. వాళ్ళకోసమని అత్రంకో ఎదురుచూస్తూవున్న మంత్రికి రోజొక యుగంగా తోస్తున్నది.

అయితే—వృద్ధురాలు రావీ, పోవీ, అమెనుగురించిన విషయమొక్కటే ముఖ్యం కాదు. మంత్రికి, రాజునివచ్చు అతని దృష్టిని అకర్షిస్తూవున్న విషయాలు అంకా అనేకంవున్నై. అవతల పనివాని మరణంబో గల మర్యం యోమిటో కనిపెట్టాలి. అవతల రాని మరణానికిగల కారణాలేమిటో కని పెట్టాలి. ఈవిధంగా తను కొరి భుజ

స్కంధాలపైన పెట్టుకొన్న వాద్యకలు మిక్కుటమైనవి అపారమైనవిన్నై.

అటువంటివృదు మంత్రికి నిద్రపట్టిక పోవటంబోనూ, తిండి నేరతి పోకపోవటం బోనూ అశ్రద్ధ మేమున్నది? ఎకనాన విమిచార్త విందామా అని అతడు చెప్తులు రిక్షించుకొనివున్నాడు. ఎన్నడుతనభటులు వస్తారా అని కమ్మలు రెప్పవార్చక చూస్తూ వున్నాడు. ఇక, అకనిబుద్ధి, ఏకాంతి యెరగక ఎన్నివిధాల యెంత చురుకుగా పనిచేస్తున్నదో నెలిచూటంతో చెప్పడానికి వలనుకాదు.

అటువంటి మనోవేదనతో మంత్రి, ఉప్పుట్టెవుండి ఒకనాటిరాత్రి ఒంటిపాటుగా నైక్కుడు బంటువేదన గదికి వెళ్ళాడు.

'వందమామ'

తలిదండ్రులుగా ఎంచుకొన్నటువంటి దేవ
ప్రియ, కృపాసంహులు మరణించటంతో
ఆస్థాన వైద్యుడు మానసికంగా కృంగి
పోయాడు. పైగా ఇవ్వకుండా, తలవనకలం
వుగా తనపై వచ్చివడిన అపనిందతో మర
నాగా బ్రతుకురూపచ్చిన ఆస్థాన వైద్యుడు
శేవలమూ జీవచ్ఛవమే చిపోయాడు.

ఈస్థితిలోవున్న వైద్యుణ్ణి ఏమని పరిశ
రించటం? మంత్రికి ఏమి మనస్కరించింది
కాదు. నివాసిక-వైద్యుని మనసు ఏమైనా
మోరిందేమో కనిపెట్టునామని, అయినవల్ల
ఏమైనా కొత్తరంగద్దాలు తెలుస్తాయేమో
తెలుసుకుందామని అనుకున్నాడు మంత్రి.

కాని, మంత్రి కంటవడటంతోనే వైద్యుడు
రాజమా రాణిని జ్ఞాపకంచేసుకుని పరివర
యిచ్చాడు. అప్పుడు మంత్రి అయినను
చూరడించవలసి వచ్చింది. ఇంతటితో
వైద్యుడు నిర్దోషి అని మంత్రికసారి మంత్రికి
రూఢి నిపాయించి.

అక్కడినుండి అతడు దాదాని బంధిం
చిన గదికి వెళ్ళాడు.

రాజివేళ ఒంటపాటుగావచ్చిన మంత్రిని
చూస్తూనే అమె రిక్తరసాయించి. బనా,
అంతలోనే తమాయించుకొని, నిర్బర
వడింది.

"దాదా! మన రాజవంశం యింతలో
ఎలా బసాయించే చూడాలా!" అంటూ
సానుకూతిచూపాడు మంత్రి. 'వివేచారిక
మైన పాటు కళ్ళమొదట పుష్టంగా కన
బడుకూర్చందగా రాణి మరణం శేవలమూ
జైవమామ అని ఎవరు నమ్ముతారు?' అని,
మొదటినించి తనకుపట్టుకొన్న సంశయం
వెలిబుచ్చాడు. అమెకూ ఆస్థానవైద్యుడికి
ఈవిషయంలో వుండే బాధ్యత యింతబడే
వివరించాడు. వారిద్దరినీ అదుపులో ఉంచ
వలసివచ్చిన కారణాలు విచ్చివెప్పాడు.
'కృపాసంహుని కుటుంబగౌరవం నిలవడం

మనందరకూ విధి' అంటూ అమెకు రాజనీతి బోధించాడు.

చివరకు ఎట్టేనిధాం అమెను తారినా "దాదీ!—మొక్క మొగమెరుగని ఆ పృథ్వీరారికి మనకో సంబంధ మేమున్నది? అమె వచ్చి బద్ధపాలలో ఎవంకరించడంబో వ్యాఘ్రమూర్తులు గమ్మలెక్కున్నారు. మీ ఉభయలమిదా అనుమానం వరియంగా వున్నదని, ఒకవేళ ఉరికికూడా విధివే బదపచ్చునని పపంతులు ప్రచలంగా వున్నాయి. ఈమాట చెప్పడానికి ప్రత్యేకించి వనిగట్టుకువచ్చాను. ఇప్పుడైనా దాపరికంలేకుండా నిడుతెరిసిన నిబం చెప్పి తివా, ఉరికి తప్పించగల" అని అభయ మిచ్చాడు.

ఎంత ఉపాయచినప్పటికీ దాది రవం జైనా బివగలేదు. అతడు చెప్పడంతా చెప్పనిచ్చి, చివరకు అమె నివాసంగా 'స్వామి! నాకు తెలిసినదీ జీవినదీ చెప్పనే బిప్పాను. అప్పుడొక మాటా ఇప్పుడొక మాటా చెప్పడానినికాను నెను. పృథ్వీరాలు రాకుండా ఎక్కడికిపోయింది? వివాదజైవా వచ్చేతియతుంది. రావివ్వంది. వస్త్రకాని వివానివాలు తెలదానికేమి పాపకాకంలేదు.

అనుమానిస్తున్నారు కదక అమె వచ్చి వరకూ నన్ను ఇక్కడ ఇలా బంధంలోనే ఉంచనియింది. మీకూ నాకూకూడా అదే శ్రేయస్కరమైన మార్గం. పృథ్వీరాలు వచ్చినరమివాత నా అపరాధం ఒకవైతే ఉరికికాదు, మరి కిది చెధించినా నంకోషంతో అనువవించడానికి సిద్ధంగా వున్నాను' అని చెప్పింది.

దాది చెప్పినమాటలు ఎంతో నలువుగా, నలుగురూ హర్షించేటట్లుగా వున్నాయి. తనుక, మంత్రి మూడచెప్పడానికి ఆవ కాకం ఏమిచిక్కలేదు. అందుకని చక్కా వచ్చేకాదు.

ఆ మడునాటి మంత్రి శక్తిసింహునివద్దకు వెళ్లి-"ప్రభూ! ఒక చిన్న విషయం మనవి చేదామని వచ్చాను. చూడండి-అక్క గారి ఆకస్మిక మరణానికి వృద్ధురాలే కారకురాలై వుంటుందని అందరమూ ఏకీకరించినా, అప్పుట్లో అనుమానితులైన వైద్యుడిని, దాదాని నిజం వెల్లడి ఆయన వద్దకు అంధంలో వుంచటం అవసరమని అలాచేశాము. ఇప్పటికి ఆరేండ్లు గడిచివై. ఆ వృద్ధురాలు వచ్చే బాద కనువించలేదు. అబద్ధప్రయత్నంగా నేను గతరాత్రి దాదాని, వైద్యుడిని కలుసుకున్నాను. నిజం వెల్లడించని వశంలో ఉరికత్తి చివించ

బోకారనికూడా బెదిరించిచూచాను. నవ్వుచికి ఏమీ ప్రయోజనం లేకపోయింది. అంతేశాదు. వాళ్ళిద్దరూ నిర్దోషులని నాకు పూర్తిగా నమ్మకం చిక్కింది. అందుచేత ఆ నిరపరాధులను యింకా అంధంలో వుంచటం న్యాయంగా తోచటంలేదు. ఈవిషయంలో దేశర ఆధిపత్యం..."అని యింకా ఏమో చెప్పబోయాడు.

శక్తిసింహుడు బద్ధుడగిరి. "మంత్రి! నేనూ ఇందునుగురించే ఆలోచిస్తున్నాను. ఇంతలో సిఫ్తాపద్యాప్త. తరతరాలుగా మన అస్థానం కనిపెట్టుకొనిఉన్నవాడు వైద్యుడు. పాపం అమాయకుడు. ఆయనపల్లె బ్రాహ్మ అరిగివుంటుందని నేననుకోను. పాతే, దాదా-నా మేనల్లుత్తి కడుపులో పెట్టుకు పెంచింది. ఆమెనుమాత్రం ఎలా అనుమానించటం? కనుక నీ సలహాప్రకారం వాళ్ళెద్దరినీ యిప్పటికే విడుదలచేయద్దాం" అన్నాడు.

ఈ అడ్కటిసుకుని మంత్రి సరాసరి దాదా, వైద్యుడూ వున్నచోటికి వెళ్ళాడు. వాళ్ళెద్దరినీ విడుదలచేయించినాడు.

దాదా యొక్కద విజం బయటపెట్టు కుందే, ఏమికోని ముసుగుకుందో అని

యంతకాలంగా లోలోపం పడిరిపోతున్న
శక్తినింహుడు, అవ్యస్తవకర్తు యిదా
కలిపవచ్చేసరికి ఉప్పొంగిపోయాడు. ఇక
బ్రహ్మ దుద్రాదులు కూడా తమచేసిన
మోసం గ్రహించలేకుపో అని యింత
స్తిమితపడ్డాడు. అయితే, కవలమైన ఈ
మనస్తిమితం ఎంతకాలం నిలుస్తుంది?

పంసారంలో అతనికి అందులేని కష్టాలు
దాపించె. వాటిని నివారించుకునేటందుకు
అతడు పద్దపాట్లు బ్రహ్మనే తెలియాలె.
ఒక్కొక్క కష్టమే ఒంటపట్టలంతో అతనికి
గుండ్లివ్వరం నడలిపోసింది. గంతాలు
గడిచి కష్టాలు గట్టక్కిదానికని ఎవరమి
చెలితే దానల్లా తం ఒగ్గి చేస్తానన్నాడు.

కష్టాలకు లొంగిపోయిన వ్రాత ఇలా
చేయటంలో అబ్బురమేమున్నది! దేవుడూ
లేడు దయ్యమూలేదు అని మొరాయింది
తిరిగి శక్తినింహుని మనస్తత్వం ఇప్పుడు
అతిద్రితంగా మారిపోయింది. కాస్త గిన్నె
పెంచుకుని కాపాయగడ్డ కట్టి కమంప
లుపు చేకపట్టినవాడు కనిపిస్తే చాలు,
వాడిని అగ్రయింది తరబోపాయం నెం
పియమంటూ అదేక విధమైన పిచ్చి
ధోరణులో ప్రాధేయపడుతూ వచ్చాడు. ఏ

పుట్టలో ఏకామున్నడో, ఏ మహాత్మునిలో
విమిమహిమ వున్నదో అనే గుర్తినమ్మికతో
అతడు తపసుసాయే పాడువుం సంపదినీ
పరిచి, వారిపల్ల జ్ఞానబోధలు వింటూఉండే
వాడు. తన పున్యంకద్ది ఏ మహిమబావు
దైనా వస్తావా, మనశ్శాంతి కలిగిస్తావా అని
అనుకూలమూ అలా విశిష్టాని ఉన్నాడు.

ఇలా తపించిపోతూవున్న శక్తినింహుని
ధనవానికి ఒకనాటి ఉదయం ఒకనాటిక
దుాగివుంగవుడు విచ్చేకాడు. కావలావల్ల
నైనా లెక్కపెట్టకుండా యరచరమంటూ
ధనసంలోకిపోచోయాడు. ఇతే కావలావల్లు
అడ్డుకున్నాడు. అయితే అతని అవ్యస్త

నాన్న క్రిమిహుడు ఆ దాయలకు రావటం తటస్థం, అతడే స్వయంగా ఆ యోగిష్టంగవుని తనదేమోనా భవనంలోనికి తీసుకు పోయాడు. ఈ యోగిష్టకుని వెషభాషలు అసామాన్యంగా కన్పట్టినై. చూడగా, ఇంత వరకు వచ్చిన యోగిష్టకులందరూ ఒక యిత్తు, అప్పుడు దర్శనమిచ్చిన ఈ మహానుభావుడు ఒక్కడూ ఒక యిత్తు అనించి క్రిమిహుడికి.

ఏమంటే, ఇంతవరకు వచ్చిపోయిన పాడువుండదూ తన జీవితవికేసారిలో ఒక్కఁడైనా తప్పిపోకుండా చెప్పలేక పోయాడు. కాని, ఇప్పుడి మహానుభావుడు

ఎంతటివాడో కాని, వరిగిన పలుకులన్నీ అనిముద్ధాలే! మచ్చువన్నెనా ఒక్క వాతప్ప కనిపించలేదు.

క్రిమిహుడి చరిత్ర అంతా పుస్తకంలో వ్రాచారు తరగవేషనట్లు గమగదా చెప్పుకొని పోయాడు యోగిష్టంగవుడు. తన్నయిందై పోయాడు క్రిమిహుడు. అతడి మనసు లోని వాంఛలన్నీ విశమపెట్టాడు యతి శ్వరుడు. కుటుంబంలో కలిగిన కష్టాలన్నీ తన పూనుకుచ్చినట్లు వెల్లడించాడు. తన జీవితంలోని ఒక్కొక్క హంకమే చెబుతూ పుంటే క్రిమిహుడి కరీరం కంచింది పోయింది. ఇంతకాలంగా బ్రహ్మకుకూడా తెలియనియకుండా దాచిపెట్టుకొన గలిగా వని అనుకొన్న క్రిమిహుడు, తన గుట్టు మెట్టుర్చి యతిశ్వరుడు వెలిబుచ్చటంతో విస్తేలుతైపోయాడు.

ఈ యతిశ్వరుడు తన తపోఫలంకొద్దీ స్రవ్యకీమైన దైవంలాగా కనిపించాడు. ఈ మహానుభావుని నెదనెంటు వచ్చే ఒక్కొక్క మాట ఒక్కొక్క మంత్రంలాగా వినురి విందుగా వినిపించింది.

మరి, దేవునియెడట దావరికమేమిటి? "మహాత్మా!—నేనుచేయుని పాపములేదు.

రాజ్యకాంక్షతో నా తావమరిది కుటుంబమే నామరూపాలులేకుండా నాకనంచేసిన మహా పాపిని నేను!! నేను చేసుకొన్న మహా పాపకారితో నన్ను చుట్టుకుని, ఈ బమ్మెలనే కట్టికుదువుకున్నాయి" అంటూ సమస్త విషయాలూ మాయా మర్మం లేకుండా అయనతో చెప్పివేశాడు.

"మహాకర్ములకు ఆసాధ్య మేదీలేదు. నాకు కరణోపాయం ఆమగ్రహించండి. ప్లామీ మనశ్శాంతి ప్రసాదించండి!" అంటూ శక్తిసింహుడు యతిశ్వరునికి పాదాశ్రాంతి తులై, పూర్తిగా అయనకు వశుడైపోయాడు.

తన దుష్టచింతలను, దుర్మయాలకు దిగ్భవతి తలవంచుకొన్న శక్తిసింహుణ్ణి-వశ్యాశ్రావంతో కప్పిబిడారలు రాల్చి శక్తి సింహుణ్ణి-కనికరించినట్టుగా ఒక్క డయా రనమొలికి చూపు చూపాడు యతిశ్వ రుడు. కొంచెంపెళ్ళ ఆలోచనలో మగ్ను డయాడు. తరువాత పాపమహారాధం అచరించవలసిన కొన్ని కొన్ని ప్రక్రియలు మూలించాడు. ఇలాచేస్తే మేలు కలుగుతుం చెప్పి దీవెందాడు.

అలానాకు ఉండిపోమ్మని శక్తిసింహుడు యింతగానే బ్రతిమలాడాడు. కాని, యతి

శ్వరుడు 'మరకవృదు మల్లి దర్శన విస్తాము. లోకహితంకోసం సందారం చేయవలసిన విధి మది. ఒక్కటేటనే అంతకాలం వుండటం పాపికాదు' అని చెప్పి, గిద్దం వవరించుకొంటూ చేగిర పాటుతో లేచాడు. సంపూర్ణమైన ధర్మవిన యాలతో శక్తిసింహుడు ఆ మహామహాపుణ్ణి కోటద్వారంవరకు స్వయంగా పొగనంపి అయనవద్ద పెరివైతిసుకొన్నాడు.

కొంచెరగా పొడూవున్న యతిశ్వరునికి టికిమని గుమ్మం తగిలింది. కదవబడ్డాడు. ఆ కదలాటంలో అయన మొలనున్న బాకు కింత వడింది. అది వడిపోవటం గ్రహించా

దాయన. అయితే, ఒక్క కిలమైనా బాగు చేయక ఆయన వెనుతిగిచాడటండా అక్కడనుండి చరచర తనదాని తమ వెళ్ళిపోయాడు.

కిందపడిన బాకు కంటబడగానే పారా వాళ్ళలో ఒకడు శంపించిపోయా కంగా రుగా పోయి, దానిని శ్రీనింహునిముందు ఉంచాడు. మరొక పారావారు అయ్యతీర్థ రుని వెంటబడ్డారు.

యతీర్థరుని తమనవల్ల ఇక మంచి రోజులు వస్తాయికదా అని సంకల్పపడు తున్న శ్రీనింహునికి బాకు కంటపడగానే మురిపించింది. బాకు అటు యిటు తిప్పి చూచాడు. దానిమీద పేరు చూడటంతో అతని హృదయంలో అగ్నిచక్రం వెగిలిన ట్టుయింది!! వెర్రిగా కేకలు ప్రారంభించాడు "దొంగ - దొంగ - గజదొంగ - పట్టాడి - పొండి - పట్టుకొండి. సాదువును పట్టలేండి . దొడుతిమసాగాడు. —(నంకా వుంది)

పొండి" అంటూ రంజెలువేస్తూ, కూర్చున్న చోటనే సరిపోయాడు.

రాబాళ్ళను కరపాపించి ఆస్థానపు అక్కసులు పంచకళ్ళానలవంటి గుర్రాల మీద దొడుతిసుకొంటూ పోయి సాదువును పట్టబోయాడు. అన్నీ నిద్రవరుచుకుని వచ్చినవాడు సాదువు. తనుక బాకు బారి పోవటంతోనే అంచెంమీద ఎగిరిపోయాడు!! ఐనా, శ్రీనింహుని అక్కసులు తోడావేసికొన్న వాళ్ళు, ఎల్లా ఐనా సాదువును వట్టాలిననే పట్టువంటి దాకచక్కమంతా వినియోగించి శ్రీకృష్ణ పరుగుతీరారు. అల్లంతదూరంలో ఆ సాదువుగుర్రం రేపే దూర శనివించింది. ఎలాఐనా అగుర్రాన్ని కలుసుకోవాలనే గట్టి దీక్షతో వాళ్ళు వాయువేగంతో సాగిపోయాడు. ఈ విధంగా సాదువు న్నందు, అక్కసులు వెనకా, ఒకరినిమించి ఒకళ్ళు దొడుతిమసాగాడు. —(నంకా వుంది)

5

బొకుమీద పెరు చూచిందే మొదలు, క్రిందిపని మనస్తత్వమే మారిపోయింది. సరిపోయిన అకనికె తెలిసిదాగానే అంద రనూ పొచ్చున్నాడు. చాకుతీశడు. తిప్పి చూచాడు. అపిడివంక, పిడిపిడి పేరు వంక అదేవనిగా మళ్ళిపళ్ళి చూడసాగాడు. చూస్తూ పున్నప్పట్లో అకనివైఖరి బహు విధాలుగా మారుతూవచ్చింది.

"అని దుర్మార్గుడా!— ఉన్నట్టెప్పుండి నా ప్రాణానికి కలపెట్టావా? ఎటువంటి పూజం వచ్చావు? ఎంత పాండిత్యం కవట నాటకమూరావు? ఎవ్వరైతే వాళ్ళమీదలు చెప్పి, ఎంత చక్కగా నమ్మిందావు? కానీ—నీపాపం బద్దలయింది. అందుకనే నీ వన్నాగం బయటపెట్టింది ఈ బాకు" అంటూ తనలో తనే ప్రవంగం ప్రారంభించాడు.

అకనికె మనస్తత్వమే కుదరలేదు. అలోచనలకు అందులేదు. గభీమని లేచాడు. అటునుండి యిటు, యిటునుండి అటు విసుమగా వదాళలుచేయసాగాడు. "ఇంతకూ, లోపం నాదేనని అనిపిస్తున్నది. ఏమి అంటే—నాకు గుటుంబకస్థాలు ఎప్పుడైతే మొదలెట్టినయో అప్పటినుండి నేను గుడ్డిగా సాదుపుణమ పూజించడానికి అంబాటుపడ్డాను. ప్రతివేషధారిని నమ్మి, వాళ్ళమీదట నా చిత్త వెల్లడిస్తూపడ్డాను. ఇదే నా కొంపముంచింది. ఈ లోకువ కనిపెట్టే వాడు ఇంతవ దురంతానికి కల పడ్డాడు. లేకుంటే—సింహాస్తవ్యంకదా, నేనంటే వాడికి! నాపట్ల గుట్రచేయడానికి సాహసించాడే!" అని మళ్ళీ తీవ్రమైన అలోచనలో పడ్డాడు.

'దండమాను'

అనాది సంఘటన తలపెనకు వస్తేనరి,
దిగాలుపడుతూ "నా యింగితమంతా ఏ
యిద్దోపడింది? నాకు తక్కిన పాడువు
అందరిలా కనిపించటంలేవన్నవ్వదైనా
కానుకోలేకపోయానే! అయ్యో, నాదిని
దెవుడిలాగా నమ్మి, నా హృదయమే ఇచ్చి
వేశానే!" అనుకుని జ్ఞాన చెందాడు.

■ వెంటనే మళ్ళీ దైవ్యంకెచ్చుకుని,
"దెవుడు పూర్తిగా నాపట్ల ఉన్నాడనటానికి
జంతకంబె నిదర్శనం ఏంకావాలి? నాడికి
ఈ దుర్బుద్ధిక్షీడం, అదీ ఒక మంచికే
వచ్చింది. ప్రాణు దక్కిందే దాదానని
వాడు వదుగుచ్చుకున్నాడు. మరి ఈ జన్మలో

మళ్ళీ ముఖం మాపుకాకనటం వదిలూట
అందుచేత, నా పాచిక పారదానికి మరి
లాగా సావకాశం చిక్కిందే" అనుకుని,
ఏదో ఒక గొప్పపనువ్వ తీవట్టుగా సంతో
షించాడు.

మరునాడే శక్తినించుకు దర్బారుపెట్టి
ముఖ్యుకందరిని పిలిపించాడు. 'ఒక్క
పారి మనం వెనకటిరోటులు జ్ఞానకం
చెసుకోవాలి. ఇందుకోసమే మిమ్మల్ని
క్రమపెట్టి రప్పించాను. అక్కా, దావా,
వనివాడూ పోవటం కేవలమూ విధివైచరిత్య
మనుకుని పంపెట్టుకున్నాము. ఒకచేళ
మధ్యని వచ్చిన ■ వృద్ధురాలు కారకు
రాలై వుంటుందేమోననికూడా కంకిండాము.
ఓమకు, ఏమిచేయలేక, లోకంనెరు కట్ట
టానికని పాపం, మహానుభావులైన ■
'అష్టాన నైమృట్టి, లోకజ్ఞానంలేని ■ దాదాని
అనుమానించి, బంధించి, పాపానికి ఒడి
గట్టుకున్నాము. ఇక, ఇప్పుడు నిజం బయ
ల్పడింది. తరతరాలుగా మో రాజవంశాన్ని
కనిపెట్టుకుని ఉన్నవాడూ, నమ్మిన బంటు
లాగా నడుచుకోంటున్నవాడూ, వాడే ఇటు
వంటి పూరుకానికి పూనుకొన్నాడు' అంటూ
పుంకణానె, పథలో ఉద్రేకం బయల్పడింది.

"ఎవడా దుర్మార్గుడు? ఎవడా వేయొ
మూల విషకుంధుని?" అని శక్తులచేశాడు.

"చెప్పనివ్వండి మరి. తొందరపడకండి.
విన్నను మన కోటలో అరిగిన చిత్రకథ
చెప్పడానికి మిమ్మల్ని రమ్మని కోరింది.
అంకా విచ్చాక మీకి తెలుస్తుంది..."
అంటూ, మంత్రి తనను హత్యచేయ
వచ్చాడని ప్రజలు నమ్మేటట్లుగా మాయ
సాధుడు దుశ్శత్రు అంకా విప్పిచెప్పాడు.

"అ నిడువెవడో పేరుచ్చెంది. వాణ్ణి
చిల్చి చెండాడితేగాని అంటికి పాయేవిలేమ" అని
గగ్గిలుచెస్తూ, అందరూ కత్తినింహించి
దగ్గరగా చేరుకున్నారు. అప్పుడు కత్తి
నింహుడు తనవద్దనున్న బొకరిని పెద్దల
చేరికిచ్చాడు. దానిమీద పేరు చూచి
అందరూ విస్తుపోయారు. "మంత్రికి
వేట్టించా దుమ్మడి! ట్రోహ!! స్వామి
ట్రోహ!!!" అంటూ అసంఖ్యాకంగా మి
యాలూ నూరారు. 'వాడినివెట్టిపట్టా గ్గరి'
అని కోరికమంది అగ్రంగా దీక్షిపట్టాడు.
'అంకా వయం, మన ప్రభువు అవ్వవ్వి
వంతుడు!' అంటూ మరికొంతమంది
అరటించారు. కొందరు మంత్రిని పట్టి
టానికని అవెంటనే బయల్పెరారు.

"సరి. చెళ్ళనివ్వండి వాళ్ళను. వాళ్ళు
కాదు, మనందరమూ చెల్లాలినివుంటుంది.
ఒక రాజు ట్రోహ జీవించివుండగా మనకు
ఎలా నెడ్రెట్టుకుంది? క్షురకేషం అంద
కూతదంటామ పెద్దలు. కనక మన వరమ
క్షురకేషమెట్టి చిత్రవధ చెస్తేకాని మరక
వనితి పాగూతడు" అని పుర్రెక్కందాడు.
కత్తినింహుడు.

"అంతేకాదు. ఇంకటినించి మన
రాజ్యంలో ఏ కొత్తవ్వరుగు ప్రవేశించినా,
కట్టుపట్టంగా పరీక్షిచేయాలి. పరీక్షకు
నిలిస్తేగాని అడుగుపెట్టనియకూడదు" అని
కాననంచేశాడు. మంత్రిని పట్టితెచ్చిన

వాళ్లకు మంచి మంచి బహుమతులు ఇస్తామంటూ రాజ్యమంతటా దాదంపులుకూడా వెయిందాడు.

"ఇప్పుడు మరొక్క ముఖ్యవిషయం చెప్పి ఇవాళకు దర్బారు చాలిస్తాము. ఈ అస్థానవైద్యుడు మనంవరకూ తక్కిపంటి వాడు, గుసకుల్కుడు, గొప్ప అమభవ్వాడు. పైగా స్వామిభక్తిపరాయణుడు. ఇటువంటి మహానుభావుణ్ణి ఆసుమానించి బంధించాడు ■ వరమే దుర్మార్గుడు! వాడిమాట కావన కూనికి అప్పట్లో నాకు తగినంతపరిమితి లేక పోయింది. నిరపరాధులకు తీరని అవచారం ఆడుకున్నప్పటికీ చూస్తూ ఉండిపోవని

పచ్చింది. ఇక—ఇప్పుటికైనా పొరపాటు గుర్తించగలిగామూ కాబట్టి, తప్ప దిద్దుకోవడానికి నాకుతోచిన ఒక పాథనం మీకు విన్నవిస్తున్నాను" అన్నాడు కత్తినింపాడు.

ఒక్కవిషయం అగి, అస్థానవైద్యుణ్ణి రెండుచేతులూ పట్టుకొని తీసుకొనివెళ్ళి తనస్థానంలో కూర్చోబిడ్డాడు. నభవంక తిరిగి, "ఇదుగో, మీ అనుమతితో ఈ కియం నించి ఈయననే మన రాజ్యానికి సారథిగా చేస్తున్నాను. వరకీంగా ఉన్నప్పటికీ నేను మిసెవచెస్తూనేవుంటాను" ■ ననరికల్లా, కత్తినింపాని త్యాగానికి బాదార్యానికి అందరూ జేబిలుకోట్టారు.

అయితే—అస్థానవైద్యుడు సందిగ్ధంలో పడ్డాడు. మంత్రిని అయన చిన్నప్పటి నుంచి ఎరుగుసు. అతడు ద్రోహం తల పెడతాకనేది నమ్మరానిమాట. ఏ పరిస్థితుల్లో అతడిలా చేసివుంటాడో సంగతి సందర్భం తెలియంది విమమకోపదానికి విలులెదు. ఎది ఎలావున్నా మంత్రిపట్ల అయన నమ్మిక, అభిమానమూ కొంచెమైనా సవరిలేదు. విజానిదాని బయల్పడారంటే మంత్రి తిరిగిరావటం చాలా అగత్యం. ఉద్దేశం ఎదైతేనెమి, ఇప్పుడు కత్తినింపాడు

చేస్తున్న ప్రయత్నమంతా మంత్రిని తిరుగా
రప్పించడానికే. అటువంటప్పుడు తన
శిష్యుని గౌరవం ఎందుకు నిలబెట్టుకోక
పోవాలి?—దాగా అలోచించి, మారు
మాటాడక అంగీకారం తెలిపాడు. అస్థాన
వైద్యుడు గట్టె ఎక్కటం అందరకూ
సంతోషం కలిగించింది.

అనాడు పొరిపోయిన మంత్రిమాత్రం
సామాన్యుడా! అంతంతమాత్రాన పట్టుబడి
పోయే తెలివితక్కువవాడా! విచారించి,
అతడు అన్నింటికీ నిర్దోషతే వచ్చిరన్నవకీ,
ఇలా జనుగురుండని కలలోనూ కలవ
లేడు. అతడు కుక్కగ్రబుద్ధి. తీరా పట్టుబడి
వరిస్థితి ఏర్పడిందాయో! బ్రతికివుంటే,
ఎన్ని శ్రమలైనాపడి తనకోరిక సాధించ
బానికి విలపిస్తుందిగాని, పట్టుబడిపోతే
ఇంతేముంది! శక్తినింహుని దుర్మయమూ,
తన నిష్కాపట్యమూ లోకానికి చెల్లదని
చాలి! అందుకేనేమి చాటు బాడిపోయిం
దనగానే వెనుకదూపు లేకండా, మెరపు
మెరసినట్టుగా మాయమయ్యాడు!

శరవేగ నాయువేగ మనవేగాలతో
నరుదికంటవదని కారదపుంలో దూరి

పోయాడు. శక్తినింహుని అక్కితులు చేయ
గల ప్రయత్నాలన్నీచేసి, విసిగి వేసారి,
నిస్సృహిత్ మరలిపోయాడు.

ఎన్నెన్నో కష్టాలుపడి, రాత్రి వగలూ
వికలిగిన రెండురోజులు ప్రయాణం
చేయగా, మంత్రికి అర్ధంతలో ఒక పర్వత
శ్రేణి కనిపించింది. తానిని చేరుకుందా
మనుకొన్నాడు. కాని, అలసి పొలనిపున్న
ప్రాణకపటంచేత, దానిలోనే గుర్రంమీద
వించి పడిపోయాడు.

పడిపోయిన ప్రాణికి అనిర్ధవారణ్యంలో
ఉక్కిమరు, మొక్కిమరు? కొంతసేపది
కల్లా తనంతట తనకే తెలివవచ్చింది.

చందమామ

బడలిక తీర్చుకొంచామనుకున్నంతలో
విమానమొకటింది ఒకద్వని వినిపిం
చింది. చెవులు రిక్కించి, ■ ద్వనివచ్చిన
దిక్కుకు చూచాడు. అది ఒక దొప్పలంది
చిత్రమైన ఆకారం! అకాశమార్గాన ఎగిరి
పోతున్న ■ దొప్ప కొద్దిసేపటిలోనే అగపక
కుండా పోయింది. -

'ఇడియమిటి? ఎందుకు ఎగిరుతున్నది?
ఎలా మాయమయింది?' అని ఈవిధంగా
మౌనముఖంతో లగ్నప్రశ్నలు వచ్చినై.
అందులని కష్టించుకు ఓర్చి, బదులుగా
లయిపోయి బ్రహ్మాండమైన ఆ పర్యవశ్రేణి
అవతరిభాగం చేరుకోగలిగాడు.

అదంతా మరొక ప్రపంచంలాగా కనిపిం
చింది. అనాడు కనబడిన ఆ మాయదొప్ప
ఎప్పుడు మళ్ళీ కనిపిస్తుంది, అదిచేసి
మధురద్వని మళ్ళీ ఎప్పుడు వినిపిస్తుంది?
అని అత్రంతో కనిపెట్టుకునివున్న మంత్రుడి
అది కనబడలేదుకాని, అంతకుమించిన
మరిపకవంత అతని దృష్టిని ఆకర్షించింది.

కనుచూపుమేరలో అకాశాన్ని భూమండ
లాన్ని కలిపి ఒక రాట అగునందింది.
'మనవాళ్ళు కథలలో చెబుతూవుంటారు,
భూమినుండి స్వర్గానికి సరాసరి దారి వున్న
దని. అదేనా ఇది? ఇక సన్నని రాటలాగా
వున్నదే ఇది, దీనికి మెల్లక్కడ?' అని
అనుకుంటూ గుర్రం ఎక్కాడు. నగం
రూరం వచ్చేసరికి రెండురోజులు పట్టింది.
అప్పుడకి ఆ రాటపంజరి మరీ కొంచెం
లాపగా, నృప్తిగా కనపడి, అది ఒక
ప్రంభమైపుంటుందని తోచింది.

మరి రెండురోజులు క్రమపడి ■ చేరు
పకు సమీపించాడు. పరిశీలించిచూడగా,
తమ అమకొన్నట్టు అది రాటాకాదు,
ప్రంభమాకాదు. ఒక అపూర్వమైనభవనం!
■ అద్భుతభవనం చూచి చూడగానే
'ఇది మానవమాత్రులు నిర్మించిందేనా!

నిర్మించడానికి పాథ్యమవుతుందా? అని మంత్రి అశ్వత్థంపాండాడు. అది దీని స్తంభంలాగా గుండ్రగా అకాకాన్ని అంటున్నట్లు ఉన్నది. పైకి పాసుపాసు వికలమైవుంటుందని కొట్టికొనని చిత్రమైన గుమ్మటం అంటుందని అంబాన్ని రెచ్చించుకున్నది. భవనానికి పేర్చిన ఒక్కోక ఇటుక బంగారుమలామా చేసినట్లుంది, తళతళమెరుస్తూ, కన్నులు మెరుచిట్లు కొల్చుకున్నై. ఆ భవనపు అందచందాలనూ విద్వారాలనూ చూస్తూ అలా సత్సేమై వెలుబడినది, చిగువను ఒకటోట నలుచదరంగా కీటలుకనుపించినై.

అక్కడకు వెళ్ళి ఆ భాగం కదిపి చూడాడు. సజానికి అది ఒక మరకలుపు. అతడు కవచగానే లోపలకు దారిచ్చింది. అతడు లోపల ప్రవేశించిన వెంటనే మళ్ళీ ఎప్పుటిలాగా మూసుకుపోయింది. వాలు గడుగులు వెళితేలేచి, మనిషి పట్టటుతని ఒక బొనుమంటి పెట్టె కనబడింది. దానికి ఒకవైపున ద్వారమున్నది. అందులో అతడు అడుగుపెట్టగానే అది రంయముంటూ అతనిని పైకంబా తీసుకపోయి, అగింది. మహామగల ■ వెంకట అయ్యరవేమరూ, మంత్రి ఆ బొనుదిగి, అలా అలా పోసాడు.

అవన్ని వికలమైన గడులు. ఒక గదిలో చిన్నప్పుడు రాజకుమారులకు వసతివచ్చే రకరకాల అటవస్తువులున్నాయి. ఒకగదిలో అద్దాల వీరుకాటా, వాటినిండా రాచవిడ్డలు ధరించే ఉస్తురూ ఉన్నాయి. ఇంకొక గదిలో చక్కటి బొమ్మలపుస్తకాలు! ఆ పుస్తకాంధోని పత్రాలు తిరగవేస్తే లోకంలో బరిగే చర్యలన్నీ తెలుసుకోవచ్చు. అటు దేవలోకంలానూ, ఇటు నాగలోకంలానూ బరిగే వెంకటకూడా తేగపడతై.

ఇటువంటి చిత్రవిచిత్రాలైన గదులన్నీ చూడటం పూర్తికాగానే, చిట్టచివర అతడు ఒక పెద్ద ద్వారంవద్దకు చేరుకున్నాడు.

చందమామ

అది తెలిచేటప్పటికి సందనననంలాది
 వృత్తులకొకటోకి దారిచూపింది. ఆ వృత్తుల
 సందర్భమూ, పరిమళమూ అతన్ని పర
 వశుణ్ణి చేసివై. కొంచెంపెళ్ళు మరమలాలు
 అప్రూణించి, ఇంకా ముందుకు వెళ్ళాడు.
 వెళ్ళగా ఇంకొకద్వారం తగిలింది. అది అవు
 రూపమైన ఫలవారులుగల ఒక కోటకుదారి
 చూపింది. ముక్తి విస్మయం చెప్పకరం
 కాదు. తినగలిగినన్ని ఫలాలు తిన్నాడు.
 తనివిని ఎరుగని ఫలవాతులు ఒక్కొక్కటే
 చవిచూస్తూ ఇంకా పోగిపోయేసరికి, మరొక
 ద్వారం కనిపించింది. అది తిరవగా, రాద
 కుటుంబీకులు బలకమాటే కొవేరు నిర్మల
 మైన బలంకో నొంది కనుమంతునచేస్తున్నది.
 కొవేరుపక్కనే ఒక గచ్చుచేసిన చెరు
 వున్నది. దానినిండా చేదినెక్కు ఉన్నాయి.
 స్నానంచేయటానికని ఏర్పాటైన ఆ పరి
 కరాలు, వడ్డదులు, సౌకర్యాలూ అతడు
 బస్సులో చూచి ఎరుగడు.

ఇంక ప్రదేశం తిరిగినప్పటికి ఎవరుకాని
 వచ్చి అతనిని నిమి ప్రశ్నించలేదు. అందు
 చేత, సాహించి వశిష్టభంగా కొనేటిలో
 స్నానంచేసుకున్నాడు.

అటుకరువార మరొకొంతదూరం పోగి
 పోగా, ఒక పెద్దహాలు అగుపించింది.
 అదంతా పారిరాళ్ళతో చపటాచేసి వుండటం
 చేత, అద్దంలోమోస్తరుగా ఓడ కనపడుతూ
 వుంది. అక్కడ మెత్తటి దిండు అమర్చిన
 ఒక కుర్చీలో కూర్చున్నాడు. అప్పుడు
 అతనికి అనేకమైన ఆలోచనలు పోయై.
 'ఇంతకుముందు విన్నటువంటి ఆ మరుర
 ధ్వని ఏమిటి? దొప్పవంటి దాని అకారం
 యేమిటి? చిత్రమైన ఈ భవనమేమిటి?
 రాజభోగ్యములైన ఈ నడుపాయాలన్ని
 ఏమిటి? ఇంక బ్రహ్మాండమైన భవనంలో
 ఒక్కప్పుడుగైనా సంచరించకపోవడ
 మేమిటి?—' అని అనేకవిధాల తత్వావేష
 పోగాడు.

—(ఇంకా వుంది)

6

భ్రమనందోని వింతలకు అబ్బురపడుతూ, అక్కడి అజ్ఞాత పరిస్థితులకు జిజ్ఞాస చెందుతూ, మంత్రి అలానే కూర్చుండి పోయాడు. గాఢమైన అలోచనలో అతనికి నేకాపాళా తెలియనలేదు. అంకా కొద్ది సేపటిలో ప్రాధ్మ్యగ్రుంకుకుండనగా అల్లంక యారంసింది వీసలవిందుగా ఒక మధుర ధ్వని వినిపించింది. ఇతే, ఈ ధ్వని ఇంతకుముందు మంత్రికి పరిచయమైందే. లోగడ మాయదావు చెసివున్న ధ్వని ఇదేదని అతడు వెంటనే గ్రహించాడు.

క్రమంగా ■ ధ్వని అతనికి దగ్గరయింది. మరి కొద్దిసేపటిలోనే మాయదావు ఈ భవనంపైకి వచ్చేసి, అగింది. అది అగల మేమిటి, దానిమోత నిలిచిపోవడమేమిటి? రెండూ ఒక్కమాటే జరిగినై.

'దెప్పలాగా కనబడే ఇది ఒక విమానం. ఈ విమానంమీద ఎవరోగాని ఈ భవనానికి వస్తూపోతూ వుండారు' అని, తను చూచిన దాన్నిబట్టి మంత్రి ఊహించాడు. అతడు ఇలా అలోచించేటంతలోనే అరికిడి అయింది. అది మనుష్యులుచేసే అరికిడి!

మరుక్షణంలోనే ఎడట ప్రత్యక్షమై "ఎవరవునీవు? ఎలావచ్చావు? ఎందుకు వచ్చావు?" అని గజగబ ప్రశ్నలు కురిపిస్తూ ఒక చిన్నారి బాలుడు అతనికి కనిపించాడు.

బాలుడు శంకటపడటంతోనే అక్కర్లేమూ, అవేళమూ మంత్రిలో ఒక్కసారిగా పెల్లుబికినై. "ఏమిటి! దేవసంహితే!!- ఎన్నాళ్లకు చూడాలేయ నా తండ్రి!!" అంటూ, అత్రంతో బాలుణ్ణు చేరదీసుకో బోయాడు మంత్రి.

'చందమామ'

కాని, ■ బాలుడు మంత్రికి దొరకని
లేదు. "దుర్మార్గుడా!—పాదంలో చొర
బడటమే గాకుండా నన్నెత్తుకుపోవడానికి
చూస్తున్నావా? మా అమ్మతో చెబుతా
నుండు నీవని..." అని అంటూ చేతనున్న
మాయదండం తను వెనుకొన్న చెవ్వులకు
తాకించాడు. తాకించటమే తదవుగా
మహిమగల ఆ చెవ్వులు కుర్రవానిని భవ
నంలో ఎక్కడికో తీసుకపోయినై. ఇదంతా
చూడగా, ■ బాలుడు పొట్టవాడనిపూడా
రూఢి అయింది. నివ్వెరపోయాడు మంత్రి.
"ఇదేమిటి ఎంత!—చనిపోయాడను
కున్న నా దేవనింహుడు ఇక్కడనేవున్నాడే!

సొట్టవాడాన్ని కళ్ళారా చూచానే! నమ్మక
పోవటమెలా? నైగా, 'మా అమ్మతో
చెబుతానుండు నీ వని...' అంటూ పోరి
పోయాడే? అహ!—మా దేవప్రియపూడా
లతికేతన్నదా? మా తల్లి దేవప్రియ
శివించివుండటంకంటే నాకు కావాలినిం
దేమిటి? ఇవాళ ఎంత అదృష్టం! ఎంత
అదృష్టం... ఎటువంటి నుదీనం!!!—
అయితే, తల్లి కొడుకులిద్దరూ భూలోకంలో
అపకారం చాలించి ఇలా స్వర్గంలోకి
వచ్చేకారన్నమాట! ఇంతకూ, నేనిప్పుడు
ఏలోకంలో వున్నాను? ■ స్వర్గలోక
మేనా? లేకుంటే, ఈ అపూర్వ సౌధ
మేమిటి? కనిపించి ఎరుగని ఈ వింతలేమిటి?
అన్నిటికంటే చిత్రం, మృతశీవులను
కళ్ళారా నేను చూడగల్గడమేమిటి?—
వచ్చి వచ్చి నేను నరానరి స్వర్గమే చేరు
కున్నావా? అవును. సందేహంలేదు. వని
వాడు, దేవనింహుడు పాపం—చూడగానే
నన్ను గుర్తించలేకపోయాడు. ఎవరివో
అనుకుని కంగారుపడ్డాడు. పోనీ, నెమ్మది
పడనీ. కాస్తంత మచ్చికయితే వాడే పొల్పు
కుంటాడు. ఇక్కడ నాకు క్షేమంగా ఉన్నా
డని తెలుసుకొన్నా. బాలు, అదే పదివేలు.

చందమామ

మరికొంచెంసేపు నిలిచిందనట్టయితే, మా
తల్లి - దేవప్రియ ఇవతలకు వస్తుంది.
అమెనుకూడా చూడవచ్చు. నిజంగా ఇవాళ
ఎంత సుదినం! ఎంత సుదినం!!" అని
తునిదంగా తనలో ■■■ తర్కించుకొంటూ
అపరిమితమైన ఆనందంపొందుతూ, రాలి
దర్శనంకోసం ఎదురుతెస్తులు చూస్తూ,
అక్కడనే వదాల్తుచేస్తూ వున్నాడు.

ఇక అక్కడ శక్తినింపండి పరిస్థితి ఏలా
వున్నదంటే, పారిపోయిన దుష్టమంత్రిని
వట్టితెస్తాము' అని వంకంపట్టి వెళ్ళినవాళ్ళలో
ఒక్కడూ తిరిగిరాలేదు. మరి, అటువం
టవ్వుకు శక్తినింపండిమనసు ఏలా
వుంటుంది?

తన్నువా దుష్టక్షుగానే అప్రాప్తవైద్యుడి
వద్దకు వెళ్ళి, 'గురూజీ!—మన మంత్రి
పామాన్యుడుకాడు. తెలుసుకదా! అనహదు
శూరుడు. అజేయుడు. అటువంటివాడిని
వట్టితెస్తామని ఉద్దేశపడి వీరాయి పరికారే
గాని, మనవాళ్ళవల్ల నెనుపుకుంటే? అతన్ని
వెతిలివట్టడం వాళ్ళకు పాథ్యంకాదని నాకు
అవ్వరే తెలుసు. ఇక యివ్వుడు—ఏమైనా
వరే, మీరు పూసుకొంటేనే ఈ విషయంలో

మాటతక్కుతుంది. లేకుంటే లేదుమరి.
■■■ శ్రమదమాదుంకో కూడుకొన్నవని
అని తెలిసికూడా తప్పనిసరిగా తనని
మీకు పవ్వగించవలసి వచ్చింది. ఏమం
టాడు?' అని అడిగాడు.

తనని వైద్యుడికి చాలా ఉత్సాహాన్ని
కలిగించింది. ఏమి అంటే, గుడిబండగా
వుంటున్న రాజ్యపాలన తప్పిపోవటం,
కుతంత్రాలు పప్పుకూపుంటే శక్తినింపని
నిద్రపండి విరగబైపోవటం, మించి,
తనకు అభిమానపడసేసిన మంత్రిని చూడ
బోవటం — ఇన్నికార్యాలు ఒక్కసారిగా
కలిపివస్తున్నవాయె.

ఈ కారణాన్ని నైద్యుని మనస్సులో మెరపు మెరపినట్టుగా స్ఫురించింది. అందు చేత, కత్తినింహుడు అడగటమే తడవుగా "రాజా!—నిమాటకు ఎన్నడైనా తిమ గున్నదా? ఇదుగో, ఇప్పుడే బయల్దేరు కున్నా" అనిచెప్పి, తక్షణమే ప్రయాణానికి తగిన ఏర్పాట్లు చేసుకున్నాడు.

పరివారంతో సహా నైద్యుడు పదిరోజుల పాటు పడవగా, కొండప్రదేశం తగిలించి, చేరువనే ఒక పెద్ద మైదానం కనిపించింది. కొంచెం ఎక్కిమించి మళ్ళీ సరళ పొంగి దారు వాళ్ళు, ఒక్క మాయగజాలు వెళ్ళి పరికల్లా ఒకచిత్రం జరిగింది.

భటులు ముందుకు వెళ్తుకుపోతున్నారు. వారికి ఏదో అడ్డుపెట్టినట్టునిపించింది. తేలి చూడారు. ఎదట యేమిలేదు. పొదామని మళ్ళీ యత్నించారు. కాని, మునుపటి లాగానే ఏదో అడ్డుకోవటంవల్ల పొలేక పోయారు. అందరూ కలిసి నైద్యునిదగ్గరకు వెళ్ళి "అయ్యా, మేము పొదామంటే ఈయకుండా ఏదో మమ్మల్ని అటంకవదుస్తున్నది. అది చేతికి తగులుతున్నది కాని, కంటికి కనిపించటంలేదు. ఈ విధూరం యేమిటో కనిపెట్టాలి మీరు" అంటూ విన్నవించుకున్నారు.

అస్థినైద్యుడు వట్టిలేని వంశోపంశో ప్రేకిరిందికి చూస్తూ, వదాల్లు చేయసాగాడు. 'ఇదేమిటి? దారి తెన్ను తెలియక మనందరమూ ఇలా బాధపడుతూవుంటే ఈ పెద్దమనిషి ఏమి వట్టిం చుకోకుండా వుంటున్నాడే? చిమ కుట్టినట్టుయినా లేదే అయినా?' అని భటులు తమలో తాము గుమగుమలాడుకో సాగారు. 'ఇటువంటి వేమయంలో అయినాకీ నిశ్చింత ఏమిటి? ■ పరమానంద మేమిటి?'—అని వారిలో కొందరు తెలివిమంకులు ప్రశ్నించుకో సాగారుకూడా.

అంతలోనే అకాశమార్గాన విమానం
మోక వినిపించింది. అది, వాళ్ల తలమీది
వెంచి బోరుగా ఎక్కడికో పోతున్నది.
అప్పుడు వైద్యుడు చారిని వెగిరపెట్టి,
"అలోచనా పోలోచనా లేకుండా చూస్తూ
కూర్చున్నారేమిటయ్యా! వదండి. ■
విమానం ఏమిటో, అందులో ఉన్నవారెవరో
కూడా పోయి కనిపెట్టవండి. తులోపం
నేనిక్కడనేవుండి, ఈ అటంకానికి కారణం
మేమిటో కనుక్కుంటాను" అని హెచ్చు
రించాడు.

అందుకు వాళ్ళు 'అయ్యో, ఏమో
ననుకొన్నాము. వైద్యుడు ఉదాసీనంగాలేడు.
ఈ దృష్టిమీదనే వున్నాడు. ఏమీ వట్టెంచు
కోవటం లేదనిచెప్పి ఆయనను గురించి
తొందరపాటుగా అభిప్రాయవర్ధాము. పోర
పోటు' అనుకొని వచ్చాల్సినం చెందారు.
వైద్యుని అజ్ఞానం కరసావహించి, వైస
విమానపు బాద చూచుకొంటూ, భూమి
మీద దానిచేసికొంటూ వదిలడిగా వాళ్ళు
పోసాగారు.

ఇలా వాళ్ళు అక్కడినుండి వెళ్ళి
పోవటమే వైద్యుడికి కావలిసింది. ఇంత
మండి పరివారాన్ని అదుగు వెయసీయక

అడ్డగించింది ఒక అపూర్వసాధన. ■ సాధనం
ఒక్క వైద్యుడికిమాత్రమే స్పష్టంగా ఎదట
కనిపిస్తున్నది. తక్కిన మరెవళ్ళకూ
కనిపించలేదు. వాళ్లందరకూ భవనం చేతికి
తగులుతున్నదే కాని, కంటికి కనిపించలేదు.

భవనం చూడగానే వైద్యుని సంకోచానికి
మేరలికపోయింది. పరివారానికి ఇది ఎంత
మాత్రమూ కనిపించకపోవటంచేతనే
వాళ్ళు తావత్రయవదుతున్న సంగతి
మొదటనే గ్రహించాడాయన. అందుకనే
సప్త పట్టణికపోయాడు. ఇలాంటి మహిమ
గల రహస్యభవనమని వెంటనే ఆయనకు
అవగతమయింది. లేకుంటే—అ దివ్య

భవనం తనకు మాత్రం కళ్ళద్వారా
స్పష్టంగా కనిపించడమేమిటి? తన పరి-
వారం దారి తెన్నూ తెలియక, ఎవరో
అటంకపడుస్తున్నారని గంపెట్టడ మేమిటి?

ఈ దేవరహస్యం ఎట్టకేల వైదొలగింద
కూడదు అని విశ్వయించుకొన్నాడు. అందు
చేతనే, పరివారమంతా విరగజైసాతే తన
పరికోడనలు స్వేచ్ఛగా సాగించుకోవచ్చు
నని అయనకు తొందరపాటు కలిగింది.
అదృష్టవశాన, ఆ విమానపునాక వినిపిం-
చటమూ, ఆ మిషమీద వాళ్ళను అవరోధకు
సాగవేంవటమూ జరిగింది. ఇంతవరకు
బాగానే వున్నదనుకొన్నాడు.

విచిత్రమైన ఈ భవనంయొక్క కీలకం
కనిపెట్టాలనే ఆశ్రయం వైద్యుడు పదార్థ
చెస్తూ అడుగులు వేయగా వేయగా, అతని
కారికి ఒక చిన్న మిట కగిలింది. తగదా
గానే నలుచదరంగా భూమిమీద ఒక చీట
విర్రగింది. వైద్యుడు నించున్నపాటునే
దిగువకందా వెళ్ళిపోయాడు. 'హతాశ
లోకంలోకమైనా దిగిపోతున్నావా?' అని
అయనకు దిగ్గుమ కలిగింది.

తనను అలా కిందికి తీసుకపోతున్న
యంత్రమేదో వైద్యుడికి కనిపించలేదు.
కాని, కొంత దూరం వెళ్లి అది అగింది.
అగినవెంటనే ఒక ద్వారం కనిపించింది.
ద్వారంలోపలికి వెళ్ళిచూడగా అది ఒక
తోనువంటి పెట్టె!

వైద్యుడు పెట్టెలో ప్రవేశించాడో లేదో,
రంయమంటూ అయన్ని ప్రశంబా తీసుక
పోయింది. తీసుకపోయి ఒకచోట అగివరికి
మంత్రి ఎదురుపచ్చాడు. ఒకరినొకరు
చూచుకొని, ఇద్దరూ ఎస్తుపోయారు. తన
తపం ఫలించినందుకు వైద్యుడు అపార
మైన ఆనందంలో మునిగిపోయాడు. అయ
నకు మంత్రి కంటివేడగానే కొందరంత
భైర్యం వచ్చింది. ఇంతవరకూ తనుచూచిన

దిశానిన్ని మంత్రి నైద్యుడికి కూడా చూపించగా ఆయన తప్పయడయ్యాడు. విశేషానిన్ని విప్పిచెప్పగా నైద్యుడు వరవశ త్వమే పొందాడు. ఈ విధంగా మంత్రి, నైద్యుడూ తలవనితలంపుగా కలుసుకున్నాక పరిస్థితులు ఎంత చిత్రంగా పరిణమిస్తాయో చెప్పేదేమిటి?

శ్రమ అంతగా నమ్మకొలిచిన ఆస్థాన నైద్యుడుకాని, వెంటచెల్సిన పరివారంలో ఒక్కళ్లయినా కాని మరలిరాలేదు. మనుషుల్ని సంవినప్పటికీ వాళ్లబాడ అయినా తెలియలేదు. ఏమనుకోవాలి? ఇంతమంది కలిసి ఎక్కడికి పోయినట్లు? ఈవారకం చూచి అట్టుడికిపోయినట్లు ఉడికిపోగాడు కత్తిసంహుడు.

'నా బాతకప్రభావ మేమిబోగాని, ఏమి చేరామన్నా ఎదురెత్తుగానే వస్తున్నది! చేతిలోపనికదా అనుకున్నదే చేయలేక పోకున్నాను. నా మనిషికదా అనుకున్న వాళ్లందరూ తడిగుడ్డతో గంతుకోస్తున్నాడు. నైద్యుడు ఇలా నన్ను మోసగిస్తాడని కంఠం నైనా తలవగలనా? ఆయనను గడ్డ యొక్కించి, తరవెనుక వాటకమాడదా

మనుకుంటే, నా ఆశనిన్ని ఈవిధంగా పరిణమించినయ్యో!

'పోసి అని కుటుంబానికా ఏవిధంగానూ నిర్వాహకం చేయలేకపోయాను. పెద్దవాడికి వట్టంకడదామనుకుని ఎంతగానో కావత్తయి పడితే, వాడు వన్ను నడిసంజాన ముంచి పోయాడు! వా'సంసారాన్ని నేను ఉద్ధరించుకోలేకపోయినప్పుడు నాకి రాజ్య మెందుకు? నిలద మెందుకు? ఏది ఎలా పోతే వాకిమి?

'అదినుంచి అది అనాథ రాజ్యమే! మధ్యవివచ్చి ఏమో చేరామనుకుంటే మటుకి కుదురుతుందా? ఉహూ... అపేరు

— కాశ్యప బ్రహ్మకల్పంగా నిరచిపావరి
సింద. ఈ చిత్తపిడుకంలా చేదామని
తరిచేటంతలోనే కష్టాలు నన్ను మునుకు
కుని, నా కుటుంబాన్ని గంగలో ముంచివై.
ఏది యిలాపాచేసాని. ఇకనేను కాశ్యపయ
పదను' అంటూ వైరాగ్యవాసం కనబరి
దాడు || క్రిసింహుడు.

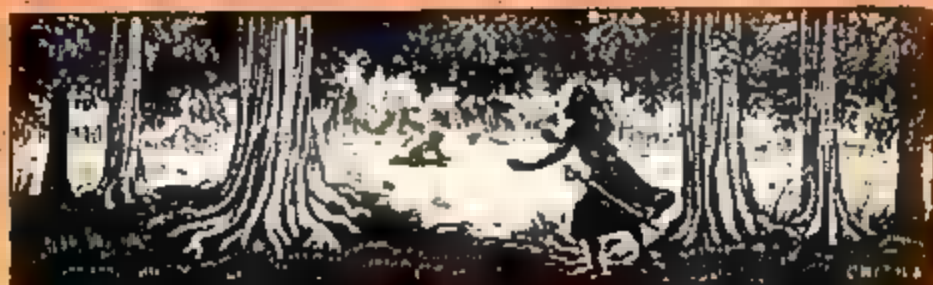
రాజ్యకాంక్ష నడలిందికాని, క్రిసింహు
నికి మంత్రిమిది కార్యణ్యంమాత్రం కొంచె
మైనా తగ్గలేదు. బొందెలో ప్రాణంపుండగా,
తనకు బద్ధశ్రువైన మంత్రి శిశిపాండటం
కనులారాచూస్తాకాని ఎదురపాకూడడను
కొన్నాడు. అదే తనకు జీవితంలో మిగిలి
వున్న కొరిక. అందుకేవమని ఎలా అయినా
మంత్రిని వట్టారి.

మంత్రిని పట్టడానికి ఎవరినిపంపితే
వారే తిరిగిరాకుండా వున్నారు. కనుక ||
మాయవిమిటో తనే స్వయంగా తెలుసుకోవ
డానికి అతడు విశ్వయించుకొన్నాడు. ఈ

విశ్వయంతో రాజ్యాన్ని ప్రజలబస్థానికే
వదిలిపి, తమపావదారిని, మంత్రిని వెదుక
డానికిని బయల్దేరాడు.

క్రిసింహుడు ఎన్నో శ్రమలకు లోనై,
కొన్నాళ్ళకల్లా ఒక మహారణ్యం చేరు
కొన్నాడు. చేరుకొని, ఒక చెట్టునిదని విశ్ర
మించాడు. ఆ మహారణ్యం ప్రక్కనే ఒక
మైదానమున్నది. బడలికచేత అతనికి చిన్న
కుసుకు వట్టెటంతలో ఒక విమానంపందిది
శబ్దంచేసుకొంటూవచ్చి ఆ మైదానంలో
విరిసింది. అందులోనంది అందాం బాలు
డొకడు దిగి, చేతులతోనూ కాళ్ళతోనూ
డేకుకొంటూ అరణ్యంలోని చెట్లవైపు
రాదోయాడు.

ఈ సందడికి క్రిసింహునికి మెలికువ
వచ్చింది. తన వైపేవస్తున్న ఆ అందాం
బాలుణ్ణి యాచి చూడటంతోనే అతడు
కెప్పున గోకవేసి, వానిని పట్టుకుందామని
లేచాడు. —(ఇంకా వుంది)

7

[తను వలన నైర్దుడూ, అదే పరివారమూ ఎంతకాలానో తిరిగి రావడమే
వారి, క్షణింపులు నృమలగా మురిసి పట్టాడని పీడినది బయలుపరచు,
వికారక మహిమనువ్వలలో ఒక కుర్రవాడు కనువలచగా, శివుని కేకవేసి
■ కుర్రవాని పట్టబోవటమరకూ చదివామకమా ? అ తర్వాత—]

శ్శక్తినింపుడికి కనువలచిన ఆ కుర్రవాడు
మరెవరో కాదు, దేవనింపుడే! తన మాయ
దొప్పలో అలాఅలా తిరుగుతూ ఆ అరవ్వాం
లోకి రావటం సంభవించింది. అయితే, శక్తి
నింపుడైనా ఆ కుర్రవాడు దేవనింపుడేనని
పూర్తిగా అనిపాటుకట్టలేదు. కాని, చూచి
చూడటంతోనే దేవనింపుడే అవునాడేమో
నన్ను అనుమానం కలిగటంచేతనే అలా
శివుని కేకవేసి వానిని పట్టబోయాడు.
ఇంతకూ దేవనింపుడు దొరకనిలేదు.
మహిమగల ■ విమానంమీద అతడు
శివుని ఎగిరిపోయాడు.

అక్కడ శక్తినింపుడి సంగతి, అక్కడ
మర్రితి, అస్తానైర్దుడి సంగతి అటుంచి
దేవనింపుడి ద్వితయిత చూడాలి.

ఇంత కాలంగా దేవనింపుడు తన
విమానంలో బయటకు పచ్చివా భవనం
చూపుమేర మారంలో కనబడేటంత దూరం
వరకు మూతమే వెల్లెవాడు. కాని ఆ పైకి
వెళ్ళేందుకు సాహసించేవాడుకాదు. కాని
ఎప్పుడైతే తన భవనంలోకి కొత్తమనుషులు
వచ్చారో, అవాదనించి తన స్వెచ్చ ఎంతో
తగ్గిపోయిపట్టు బాధపరసాగాడు. వాళ్ళు
యంతవరకూ భవనం పదరిపోవటం

'చందమామ'

కనకకపాయనానికి విరాళమిచ్చాడు. అంత
కంటే విప్రసంధి అలా ప్రసవ
మంతా ముగియడమే తాగుంటుంటు
దనుకొన్నాడు. అనుకోని, ఈవర్షాయం
భవనంవదలి ఎన్నెవ్వరికీ దాటుకొంటూ
దాండానం వచ్చేవాడు. అప్పటికి మూడు
రోజులైంది అతను భవనం వదలి వచ్చేసి.
అయినా అలా తిరుగుతూ వుంటుంది సుఖం
గానే రోచింది. అయితే అ సుఖం—అట్టే
కారణం నిలవలేదు.

దేవసంహుడు ఆకాశంలో దాదాపున్న
వెళుకున్నాడు. అకస్మాత్తుగా కాకుడికట్టు
కమ్ముకొచ్చి, కొద్దికొద్దిగా వానరుంపరలు

కూడా ప్రారంభమైనై. ఎమిడిచెయ్యటం?
తడినిపోక తప్పట్టులేదు. పానీ, తిరిగి
భవనం చేతుకుదామన్నా మరో మూడు
రోజులకు కాని చేతుకోలేదాయె. అలా
విప్రసంధిలోనే వర్షం పెద్దదై, పానీం దేవ
సంహుడు తడినిపోయాడు. అయితే చిత్రం!
అంత వర్షం కురుస్తున్నా ఆ దౌర్భాగ్యుడు ఒక్క
నిలిచిపోయాడా నిలవలేదు.

తడినిపోయిన దేవసంహుడు చలికి గజ
గజ వనికి పాసాగాడు. 'ఈసమయంలో'
శంఖరీఅయినా వుంటే తాగుండిపోనుకదా'
అనుకొన్నాడు.

అతడిలా అనుకోవటమేమిటి, ఒక
మెత్తలి ఉన్నమునుగు వచ్చి వండిని
కప్పిచెయ్యట మేమిటి, ఒకేమారు జరిగింది.
దేవసంహుడి అశ్చర్యానికి అంటులేదు. తన
అదృష్టానికి మురిసిపోతూ, ఆ ఉన్నమునుగు
ఒళ్లంతా కప్పకొని 'ఇకనైనా ఇంటిముఖం
వట్టకపోతే మాట దక్కదు' అనుకుంటూ
"అభిశద్రా, టుమెటుమెటి" అన్నాడు.

ఎవ్వరైతే దేవసంహుడి నోటనుంచి ఈ
మాటలు వెలువడినయ్యా, పోరూపోరూ
పున్న విమానం టికిమని అగింది. అగి,
గిమక్కున తిరుగుముఖంవట్టి మళ్ళీ చేగంగా

చందమామ ప్రకాశం

పోసాగింది. ఇక ఫరవాలేదనుకొంటూ దేవ
సింహుడు, ముసుగు కప్పకొని దొప్పలోని
చెచ్చగా పడుకొన్నాడు.

కాని అలా ఎంతో సేపు వదుకోలేక
పోయాడు. ఎందుచేతనంటే మరికొద్దిసేపటి
కల్లా వర్షం పూర్తిగా తగ్గిపోయి, మళ్ళీ ఫర
ఫరమని ఎండకాయటం మొదలుపెట్టింది.
దరిగా వున్నప్పుడేగాని, ఎండగా వున్నప్పుడు
కంటే ఏం సుఖం? దేవసింహుడి చిక్కు
ముచ్చెమటలుపొసింది. "ఇక ఈకంటే
మెలీదు" అని దానిని కిందకు దింపివేశాడు.

సరిగా అదే సమయంలో ఒక గొర్రెల
కావరి అటు వెళుతూ వుండటం, దేవ
సింహుడు విసిరివేసిన కంటికి వాడికి
దొరకటం సంభవించింది. వాడు అక్కర్లే
పోతూ తలెత్తిపైకి మాచేసికొని దేవసింహుడు
అప్పటికప్పుడే చాలమాత్రం వాడిపోయాడు.
గొర్రెలకావరి కంటికి బుజాన వెనుకని
మురిసిపోతూ తనదానిన వెళ్లిపోయాడు.

మరికొద్దిసేపటికి దేవసింహుడికి అచింత
దాహంవేసింది. అయితే, సడిలకాకంలో
నంచరిస్తున్న సమయంలో సిక్కిళ్ళడినుండి
నీర్తయే! అప్పటికే చాలసేపటినుంచి
వుగ్గిబట్టుకొని వున్నాడు. కాని యిక వుండ

లిపోయాడు. "నాలుక చిక్కుపోతోంది.
తననం చరవానికి ఎలాబేడన్నా యింకో
రహ గడవాలి. అప్పుటివరకూ యిలా
దాహంతో నారిక ఎండిపోపలసిందేనా?"
అని పైకి చెల్లించాడు.

ఎప్పుడైతే దేవసింహుడు ఇలా అన్నాడో,
ఒక మైనాపిట్ట ఎక్కడినుండో చిన్నపాత్రను
ముక్కున తడుచుకొచ్చి, దొప్పలందు
పైసవారింది దేవసింహుడు అకంఠ
పాత్రదాకించాడు. అది స్వచ్ఛమైన నీరు!
తనను రక్షించడానికి ఆ మైనా పిట్టదని
గ్రహించాడు. పాత్రని తిమకొని ఒక్క
గుక్కలో తాగివేశాడు. కాని, చిత్రం! పాత్ర

లాళికాలెడు నరిగనా తిరిగి నిలక నింది
వుంది. అ నిక్కుకూడా మళ్ళీ ఒక్కొక్కలా
తాగేడు. అప్పటికి లాళికాలెడు. ఈ
విద్విత్తానికి అక్కర్లేపోతూ, దేవనింహుడు
మైనాకు తన కృత్యకతెలిపాలని దానికోసం
చూచాడు. కాని అది యిప్పుడు మాయ
మైందో యేమిటో కనుపించలేదు!

దేవనింహుడి ప్రాణాలు కుదుటపడినై.
అనుకోనివిధంగా కష్టాలుతెరిగినా, అవి
నివేలాగా, దేవునిదయవల్ల తిరిపోయి
సందుకు దైర్ఘ్యంచెంది, దేవనింహుడు తన
మాయవిమానంలో ముందుకుపోగాడు.

• • •

అక్కడ భవనంలో మంత్రి, వైద్యుడూ
ఎలావున్నారు చూడాలి.

తలవశకలంపుగా దేవనింహుడి వారి
తెలిసిరావటమేగాక, వానిని కళ్ళారా చూడ
గలిగిముకదా అని మురిసిపోయేటంతలో,
దేవనింహుడు తమ కర్మానికి తమని అలా
భవనంలో పదిలిపెట్టటం, వెళ్ళి అప్పటికి
వారంరోజులైనా అలూపించూ తెలియక
పోవటం, మంత్రిని అస్థానవైద్యుడిని ఎంతో
కంగాదువరచించి. పాని, తమ రాణి దేవ
ప్రియ అయినా కనుపిస్తుందేమో, నరిగకులు
వెల్లికి అవుతవికదా అనుకుంటే, అదీబరగ
లేదు. నరిగదా, మరొప్పుమగు ఆ భవనంలోకి
రానలేదు. ఇదంతా అగమ్యగోచరంగా
తేదించి. ఎన్నాళ్ళుని యలా భవనంలో
కన్నులు కాయలు కాచేటట్లు కావలా
కాయలో తెలియలేదు. అయినా, గత్యం
తరం లేక అలానే ఉండిపోయారు.

అలావుండగా ఒకనాటి వెకుపవాముని
ఎవరో భవనందగ్గరలో సంచరిస్తున్న
అలికిడి అయింది. మంత్రి, వైద్యుడూ
అళికో వెల్లిచూచారు. అయితే వాళ్ళకొండంత
అకానిరాళిగా మారిపోయింది. ఎందుచేత
నంట అవచ్చినది ఎవరోకాదు, క్షిసింహులే!

చందమామ

అయితే అతను భవనంలో ప్రవేశించక
గ్రుడ్డినానిలా తడుములాడుతూ భవనం
చుట్టూ పదార్థులవేస్తున్నాడు. ఇందుకు
జారబం మంత్రి అయితే గ్రహంవలెక
పాయాడుగాని, నైడ్యుడు యిట్టే గ్రహంవి
వేశాడు.

"అపూర్వమైన ఈ సాధన ఏమిటో
గాని దీనిలో మరో గొప్పత్రం ఉంది.
ఈభవనం కొందరికి కనుపించి, కొంద
రికి కనుపించకపోవటం ఏమిటో అంద్ర
బాలంగా ఉన్నది. ఈత్రం మిమ కని
పెట్టారో లేదో!" అని వ్రక్కపూర్వకంగా
మంత్రివంక చూచాడు నైడ్యుడు.

"అలాగనా" అని మంత్రి అశ్చర్యం
కనబరిచాడు.

వారు యిలా మాట్లాడుకుంటూ తిరిగి
శ్రీనింహుడికోసం చూచేసరికి అతడు
అప్పటికప్పుడే వదిలడిగా అడుగులువేసు
కుంటూ భవనంవది పోతున్నాడు.
మంత్రికి, నైడ్యుడికి యిది మరింత
అశ్చర్యాన్ని కలిగించింది.

"అక్కడి శిలాపచ్చాడే ఏమో, రావే
పచ్చాడుకదా! ఏమి తెల్పుకోకుండానే
అలా ఎక్కడికి పోతున్నట్టువెప్పా?" అని

ఒకరిముఖాలు ఒకరు చూచుకున్నారు.

ఒక్కళ్ల చూపి ఏమి అందలేదు.

మరొక రెండురోజులు గడిచాయి. తిరిగి
అదే వెకుపూమున తిరిగి అరికిది. అయితే
ఈమారు పెద్దఅంబడి! మంత్రి, నైడ్యుడూ
చరచర తమస్థానాల్లోంచి లేచివెళ్లి భవనం
లోంచి కొంగిడూచాడు.

భవనంచుట్టూ పందలాది రటులు,
గునపాలూ గొడ్డలూ పుచ్చుకొని భవనాన్ని
వడగొట్టడానికి సిద్ధంగావున్నారు. ఒక గుఱ్ఱం
మీద శ్రీనింహుడు కూర్చోని, కళ్లెంట
చింతనివ్వలు కట్టూ, "ఓహ, చూస్తారేం!
గానివ్వండి, మార్గోదయానికల్లా ఈమారు

ఏమిటో వటావంశరై ముట్టపాలుకాకాలో
అంటూ కాసిస్తున్నాడు.

మంత్రి నైత్యుడు గురుగవలాదిపోయారు.
ప్రాణాలు ఆరచేతులో విట్టుకొని కిలమొక
యగంగా గడుపుతున్నాడు. అయితే అలా
గుడ్లప్పగించి కూర్చోవటమేనా? శక్తి
నింహుడు పట్టపట్టాడంటే పొదించిరియతా
డన్నవంగతి వారికి పూర్తిగా తెలుసు.
అందుచేత, కాలయాపనచేస్తే, మరెక్కొద్ది.
సేపటిలో భవనం కూలడమూ, దానికపాటు
తాముకూడా ముట్టపాంపటమూ తాముమీది
తెలుసు. కనుక ఆలోచిస్తూ కూర్చొని
లాభంలేదని తేల్చుకున్నాడు. తెగించి

భవనంలోంచి ఇయటడమేదామని పెద్దపడి
కడంచోయారు.

కాని, అంతలోనే ఒక చిత్రం జరిగింది.
ఇన్నెంట్లుగా తామంకా ఏ వృద్ధురాలి
కొలకైతే ఎదురు చూస్తూవున్నారో, అమె,
ఎక్కనుండి వచ్చిందో ఏమో, సరిగా
భవనం వెత్తిమిడికి ఎగిరివచ్చింది. వచ్చి
ఏమిచేసిందో ఏమో! శక్తినింహుడి పరిచారం
అంతా వటలుగా మారిపోయారు. మారి
పోవటమేకాదు, చూస్తూవుండేటంతలో
రివ్వన ఎగిరిపోయారు. శక్తినింహుడు
మాత్రం గుజ్జం మీద ఒంటరిగా నిలిచి
పోయాడు.

అంతా రెప్పపాటుకాంతలో జరిగి
పోయింది.

మంత్రి, నైత్యుడూ విస్తుపోతూ భవనం
పైకి చూడారు. వృద్ధురాలు యింకా ఏమి
నింహలు చేస్తుందో చూతామని, కాని ఏది
వృద్ధురాలు? కను వచ్చిరవని అయిపోయిం
డన్నట్లుగా. అమె ఎవ్వరు మాయమైందో
కాని, అయిట్లుప్రక్కం ఎక్కడా కనువిం
చనేలేదు.

శక్తినింహుడు తోవంత నిలుపునా
మండిపోతున్నాడు.

"నేను యింతా క్రమవదితే చివరకి యిదా ఫలితం? కథ అద్దు తిరిగిందే! ఈ వృద్ధురాలి మాయల ముందు మన సరాక్రమం ఎందుకూ వదిలివచ్చేట్టు కనబడటంలేదే! నాకు దాడెలా?" అని తనని తానే ప్రశ్నించుకోసాగాడు శక్తిసంహారు.

.కొంతసేపు మధనవది, ప్రాణం పెని గిత్తిందేయమో, కనచగాన అదొటు విడిచి వెళ్ళిపోయాడు.

మంత్రికి, వైద్యుడికి ప్రాణాలు కుదుట బడినై. "హమ్మయ్య, ఇప్పటికి గండం గడిచినట్లే!" అని దైర్ఘ్యంచెందేటంతలో సురొకచితం బరిగింది.

హఠాత్తుగా పెద్ద భూకంపం వచ్చినంత వనిబరిగి, భవనం తుగులాడుతున్నట్టు తోచింది. మరుక్షణంలో బ్రహ్మాండమైన మోత వినవచ్చింది. ఏమిటా ఈ విపరీతం? అని యోచిస్తుండగా, భవనం నామరూపాలు లేకుండా మాయమైంది. మాయమవటమే కాదు, అంతకుముందు అక్కడ ఒక భవనం నిలిచివున్న అనవాళ్లయినా లేకుండా పోయి ఆ ప్రదేశమంతా పెద్ద ఏడారిలా మారిపోయింది. ఆ ఏడారి మధ్యంలో మంత్రి, వైద్యుడూమాత్రం మిగిలారు.

ఇప్పుటి అవాంతరంతో మంత్రికి వైద్యుడికి మితిపోయినట్టయింది.

"ఇక ఇరగవలసినవని ఏమిటి? తలవనితలంపుగా అటువంటి అవాంతరం వచ్చివడిందే! 'ఇప్పటికి వెళ్ళారుకదా, యిక ఫరవాలేదు' అని మనం యోమన పాటుగా వుండడానికి వీలులేదు. మళ్ళీ తప్పకవస్తారు. ఈసారి రావటమే జరిగితే మన అంతులేర్పిరిషలాదు. కనుక మనం యిక ఈ నిర్లవనద్రవ్యంలో వుండటం శ్రమస్తరంకారు. ప్రస్తుతానికి, కొద్దిరోజుల పాటు మరెక్కడానా తంపాయకుని, అతర్వాత రావటం మంచిదిగా తోస్తోంది.

ఏమిటి మీనంహా?" అని వైద్యుడిని వలస అడిగాడు మంత్రి.

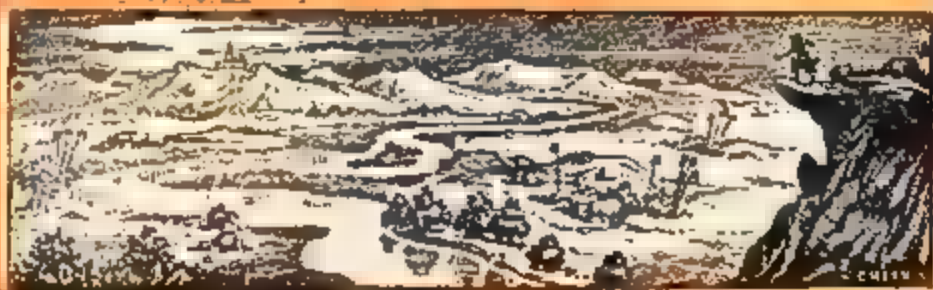
"ఎంకో దైత్యులురైన మీరే యీ అదైత్యపడితే ఎలాగ? మీనం వచ్చినవని యింతవరకు ఏమీ జానలేదాదు. దేవ సింహుడు ఏమయ్యాడో తెలియకనేపోయి. కొందరపది మీనం ఇక్కడినుండి వెళ్లటం ఏమంత సబబుగా లేవదు. అవీగాక ఎక్కడి కని వెళ్ళటట్లు? ఇక్కడనే వుండి యింతా నిమేషిచ్చితారు ఇరుగుతామో చూడాలి" అన్నాడు వైద్యుడు. పరేనన్నాడు మంత్రి. అందుచేత వాళ్ళు అక్కడనే వుండి, దేవసింహుడుగాని, వృద్ధురాలుగాని వస్తా రేమోనని ఎదురుచూడసాగాడు.

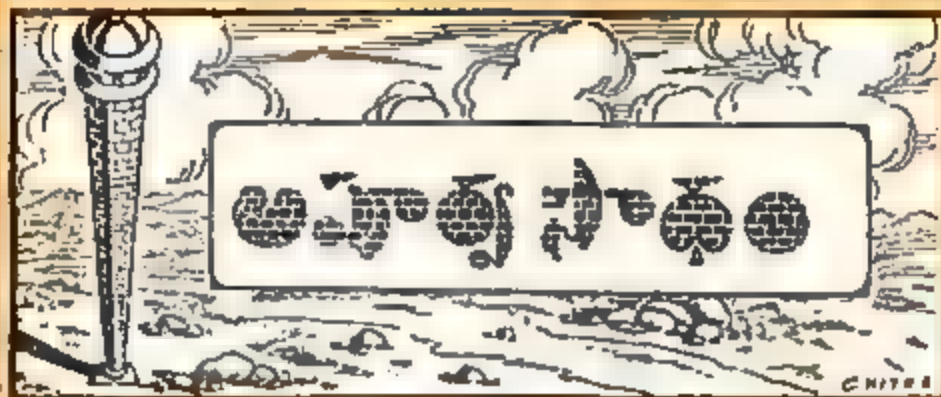
శ్రీసింహుడు వెళ్లివెళ్లి ఒక పర్వతశ్రేణి చేరుకున్నాడు. కస్తూరుపది ఒక్కొక్క పర్వతమే చాటుతున్నాడు. చిట్టచివరి పర్వతం చాటుతున్నాడు. అయితే, అ పర్వతం వెళ్లివెళ్లి ఒక అగాధపు లోయ

అంచువ అగిపోయింది. లోయకు అవతలి వైపు మరొక బ్రహ్మాండమైన పర్వతమూ, అ పర్వతంకొనని చిత్రమైన ఒక దేవాల యమూ కనుపించినై.

ఎలాగైతే అవతలి గట్టు చేరుకొని అలయమేమిటో తెలుసుకోగలిగితే దాగుం దును అని అనుకున్నాడు అతడు. కాని నడుమనున్న ఈ అగాధపులోయ చాటుటం ఎలా? అడుగు జారించా అధగతే! అయితే దైత్యపాపసాంకు, ఓరిమికి పెట్టండి పేరాయే కత్తిసింహుడంటే, అంతమాత్రానికి వెనుకంబ వస్తావా? ప్రాణాలకు తెగింది లోయ చాటుండుకు సిద్ధపడ్డాడు.

పర్వతంపైని అ దేవాలయ మేమిటి? అతడు వెనుసింహుడు ఏమైనాడు? దేవసింహు డూతా ప్రతికేషస్తావా? ఏదారిలాంటి అన్రది కంటా మిగిలివున్న మంత్రి, వైద్యుడూ ఏమవు తారు? అని, మరికొన్ని చిత్రాలూ వచ్చేవల చవచ్చింది.

8

[దేవనిండుని బాపకడం శక్తినిండుని ఎలాగో అష్టాత్మసోకత్తం చేయకపోయి, అయితే తలవనితలంపుగా అది మాయమై, పరివాసం చేయటానికి ఎగిరిపోయి క్రమ మృత్యావలం, దైర్ఘ్యంపెరువక అతడు వెదుగుకూపాయి ఒక పర్వతశ్రేణి దేవునిగలిగినా, వాడెన్నాటిని ■■క పర్వతంకొనని అగిజాపలనిరాపలంపనూ చనివాడకదా! అ రచ్చారక—]

ఏమైనానరే అవతరిగట్టు చేతుకాని, అ కనుపించి దేవాబయమేమిదో తెలుసుకు తీరాలని పట్టుబట్టిన ■■క్తినిండుడు అంత లోనే ఆలోచనలోపడ్డాడు. "అవతరంగా తొండరవది ఈ ప్రయత్నంలో నేను ప్రాణాలు కోల్పోయానంటే ఇంతేమున్నది? కనుక కొద్దిరోజులు అలస్యమైనా, మేలో ములునైనమార్గంలో ఆక్కడ చేరేప్రయత్నం చెయ్యటం మంచిది" అనుకున్నాడు. ఈ నిశ్చయంతో శక్తినిండుడు వెనుకకు మరలి, తన ఎక్కివచ్చిన పర్వతశ్రేణి అంతా దాని తిరిగి క్రిందకు చేరుకున్నాడు.

అయితే, అతను పర్వతశ్రేణి ఎక్కెటవచ్చాడు తన గుట్టాన్ని దిగుచని పవిత్రనిపచ్చాడు. అది ఎటుపోయిందో ఏమో ఇప్పుడు అక్కడ లేదు. చేసేచిలేక శక్తినిండుడు కాలిపడ గనే బయలుదేరాడు.

ఇక దేవనిండుడి సంగతి చూచాం. దేవనిండుడు తిరిగి తిరిగి తన భవనం చేరుకునేసరికే భవనం మాయమైపోయి! దిగుపనిమార్గం మంత్రి. అష్టానైత్యుడూ వున్నాడు. ఈ మాయ దేవనిండుడికి అర్థం కాలేదు. భవనం ఏమైవట్టు? క్రిందకు దిగివెళ్ళి వాళ్ళని అడిగితే తెలుస్తుందేమో?

'దండమామ'

అంతకు తన్నె మరే మార్గంలేమి. అందుచేత శ్రీంవకు దిగాలని నిశ్చయించుకున్నాడు. కాని చిత్రం! మాయవిమానం శ్రీంవకు దిగడానికి బదులు, ముందుకు పోసింది.

ఈమారు ఎలాగైనా దేవనింహుడికి సమ్మిళితమయింది తమతో తీసుకుపోవచ్చు నని ఆశపడిన మంత్రుడికి, వైశ్యునికి యిలా బడగటం నిస్పృహ కలిగించింది. విమానం వైపు చూస్తూ వారు నిలబడిపోయారు.

దేవనింహుడి విమానం వెళ్ళివెళ్ళి, యింతైన ఒక వర్షకాలమిది దేవాలయం ముందు అగింది. కత్తినింహుడికి లోగత కనుపించిన దేవాలయమే యిది!

విమానం అగటమేమిటి, దేవాలయం ముందు వృద్ధురాలు ప్రత్యక్షం కావట మేమిటి? రెండూ ఒక్కమారే జరిగినై. దేవనింహుడి అశ్చర్యానికి అందులెదు. ఈ చిత్రమేమిటని అతడు వృద్ధురాలిని అడగ దొయేటంతలో అమె దేవనింహుడిని ఎదురు కని అలయంలో ప్రవేశించింది.

లోపలకు వెళ్ళాక దేవనింహుడు అడి గాడు. "అపూర్వమైన మన సౌధం ఏమైంది? ఈ దేవాలయమేమిటి? ఇంత కాలమా నా అడుపాజ్ఞలలో ఉంటావచ్చిన విమానం యివళ యిలా అద్భుతరంగానికి కారణమేమిటి?" అని.

అన్ని ప్రశ్నలకూ వృద్ధురాలు ఒకే జవాబుగా "ఇవన్ని సుప్త్య అడగకూడదు. అక్కడికంటే యిక్కడే ఎంతో హాయిగా వుంటుంది. అయితే కొంత కాలం వరకు నివృ విమానంలో బయటికి వెళ్ళకూడదు. అందుచేత యిక్కడనే వుండి ఉలాసాగా కాలంగడుపుకూవుండు. నేనువచ్చి చూచి పోకూవుంటాను" అని చెప్పి పూటకుంది.

ఇలా అంటూనే వృద్ధురాలు దేవ నింహుడివద్దేమన్న మాయవిమానం తీసు కున్నది. చూస్తూచూస్తూవుంటేటంతలో

అంతటిపెద్ద నౌకా ముడుచుకుపోయి, చిన్న బంతిలాగా కదలారైంది. ఆ బంతిని అమె దేవసంహుడి చేతికిచ్చి, "దీనిని భద్రంగా దాచివేంచుకో" అని చెప్పి చూచుమైంది.

వృద్ధురాలు వెళ్ళాక, దేవసంహుడు వెళ్లిగా ■ దేవాలయమంతా కరియతిరిగి చూచాడు. బయటినుండి చూడరానిది అది దేవాలయంలాగే ఉన్నప్పటికీ, లోపలి ఎన్నో చిత్రాలు కనుపించినై. ఒకచోట రక రకాల వేటలు కింకిలమంటూ ఎగురుతున్నై. మరొకచోట రిక్కు, దువ్వరూ మొదలైన సాడుబంటువులు కనుపించినై. ఇంకా లోపలికి పోగా భయంకరమైన నౌకలు మునుచుకుంటూ నేలపైకి తిరుగుతున్నై. మరొకచోట గొల్లలుపెరుచూ సంహారా, పెద్దపాములు తిరుగుతున్నై.

వీటన్నింటినిచూచి దేవసంహుడు భయపడలేదు. అసన్న మోములు అటవస్తువులేనని అనుకొని, వాటిచుర్య నిర్భయంగా తిరుగసాగాడు. చిత్రమెటుటంటే అవికూడా దేవసంహుడిచేతికి పోకుండా కమ మోహన అని తిరుగులాడుతున్నై.

దేవసంహుడు ఈ చిత్రాన్ని చూచుకుంటూ పోగాపోగా, ఒకచిన్న పూంకెట

తనుపించింది. దానిమధ్యని సరిగా తనకు ఈమాటోడూ అయిన ఒకటిన్నీ కుర్రవాడు ఉద్ధాసంగా అడుగుంటున్నాడు.

ఈ కుర్రవానిని చూడటంతోటే దేవసింహుడిసాణం లేచివచ్చింది. ఆ కుర్రవాడవరో తెలుసుకోవాలనికూడా ప్రయత్నించలేదు. చరచర పాడుకుంటూ వెళ్లి— "అడుగుంటాం, పస్తావా?" అనిఅడిగాడు.

"అలాగే! మరి నావో పసిగా ముప్పు వరుగత్తలేస్తాగా?" అన్నాడు ఆ కుర్రవాడు, దేవసింహుడి కాళ్ళవంక బాలిగాచూస్తూ.

ఇన్నాళ్ళూ అటపాటంలో దేవసింహుడు తన అవిదికాళ్ల పంగతి మెదిచిపోయాడు.

తను సుంజివాడిననే భ్యాసే లేదు. కాని, యిప్పుడు ఈ కుర్రవాడు యిలా అనేటంతో తను అవిజివాడినన్న పంగతి మళ్ళీ గుర్తుగా ఒక్కపారి దుఃఖం పొర్లుకొనివచ్చింది.

ఇదిచూచి ఆ కుర్రవాడు— "ఎందుకు విడుస్తావో వరవాడియిలే, రా అక్షసుందాం" అంటూ దేవసింహుడిని ఓహర్చాడు. అప్పటినుంచి ఆ కుర్రవాడితో చేసి పోయిగా కాలం వెళ్లబుచ్చుతున్నాడు దేవసింహుడు.

ఇలావుండగా ఒకనాడు వృద్ధురాలు అచ్చివెళ్లిన ఆ బంతితో వాళ్లు ఆడుకోంటూ వుంటే అది రిప్యస్ బెవాలయం దాటి దూరాన పడిపోయింది.

ఎంతో భద్రంగా దాచుకొనమని చెప్పి వృద్ధురాలు యిచ్చిన బంతి యిలా పోవటంతో దేవసింహుడు దుఃఖించాడు. అది చూచి, తనకుర్రవాడు— "పోతే పోయిందిలే. గంతమాత్రానికి విడుస్తావేం!" అని ఓహర్చుకోయాడు.

వృద్ధురాలు చెప్పినపంగతి వెళ్లిడిందితే తన అబాగ్రత్త బయటపడిపోతుందని సెట్లపడ్డాడు, దేవసింహుడు. అందుచేత బంతినంగతి అంతరితో వదిలేసి, మళ్ళీ

అక్షరములు

ఎప్పుడైతే ఆ కుర్రవానితో చేరి ఆడుకో
పొగాడు.

కొంతకాలం గడిచింది. కత్తిసంఘము
అష్టకస్త్రాలూ పది ఎలాగైతేనేమి ఆ బెవా
లయం పరివాపుటకు వచ్చెళుడు. క్రొవరో
కుర్రవాళ్ళు పారవేసుకున్న ఆ బంతి కంట
బడి, దానిని తిసుకుని పుగిలినగా చూచాడు.
దానిలో ప్రత్యేకత ఏమీ కనుపించలేదు.
అయినా ఎందుకైనా మంచిదని తిను తన
వద్ద భద్రపడుచుకొని, బెవా లయం వున్న
వర్సకుం ఎక్కసాగాడు.

మరి కొద్దిసేపటికల్లా కత్తిసంఘము
బెవా లయవ్యవస్థకు చేరుకున్నాడు.
అయితే తలుపులు మూసివున్నాయి. తెరవ
టానికి ఏములేకపోయింది. ఏమీతోచక,
తలుపు కట్టాడు. బదులులేదు. అలానే
కాయకొని కూర్చున్నాడు.

అక్కడ మంత్రి, నైద్యుడూ కొద్దిరోజులు
దీనిసంఘాది రాకకు ఎదురుచూచాడు.
కాని ఎలాడా కనుపించక నిరాశవెంది,
అక్కడవుండి ప్రయోజనంలేదని నిశ్చ
యించుకున్నారు.

మధునాథ అదేటా పడింది చెప్పింఘ
తని వెతుక్కుంటూ బయలుదేరాడు. కొద్ది
రోజులు ప్రయాణం చేయగా, ఒకచోట
■ క్తిసంఘాది అక్కకులు తలస్తాడటాడు.

మంత్రిని వాళ్ళు అనవాయకట్టారు.
అప్రాసనైద్యుడుకూడా వెంటవుండటం
చూచి చికిచులైనారు.

మంత్రి పరమదుర్భాగ్యుడని, కంటికి
కనబడితే ప్రాణాంత వదలవద్దని చెబుతూ
పచ్చిన నైద్యుడు తనే మంత్రితో కలిసి
వుండటం విధ్వంసంకరదూ! మరి, ఇప్పుడేమిటి
చేయటం? ఒక్కసారిగా వాళ్ళమనస్సులో
అలోచనలు గిరుసెరిగివై.

కత్తులుదాగావు. మంత్రినైన పవిత్ర
యాను. నైమ్మడు అడ్డుకున్నాడు.

"కొండరపడకండి. మన మంత్రి
నిర్దోష. మనం కలవించడంతా అపరాధం. కొన్ని
ఎనిగి తివారి. అందుకేనామె ఇలా తిరుగు
లాడుతున్నాం" అన్నాడు.

అందుకు అశ్వకులు—"అదా సంగతి!
నరే, అసలు మేమువచ్చింది మహారాజావారి
కోసం. శత్రురాజా వచ్చి మనరాజ్యాన్ని
చుట్టుముట్టాడు. పకం చేసుకునేటట్లున్నాడు.
వేరంతి చాలా ప్రమాదంగావున్నది. ప్రభువు
ఎక్కడ?" అంటూ పట్టాని తమ ఆశ్రం
చెల్లడించారు.

మంత్రి, నైమ్మడు అశ్వరథపోయారు.
"శత్రురాజా! మన నిబ్బంది ఏమై
పోయింది?" అని గర్జించాడు మంత్రి.

"అలా కర్మ. పెట్టుండిలో పూడు
వంతులు విమ్మల్ని వెకిరిపట్టడానికి
బెళం నలుములించూ పడగలెత్తారు.
మిగిలిన కద్దిమండిపల్లె ఏమవుతుంది?"
అన్నాడు అశ్వకులు.

"నరే, ఇప్పుడే బయలుదేరుచాం.
ముందు రాజ్యాన్ని రక్షించుకోవాలి!"
అన్నాడు మంత్రి అవేగంతో.

"అలాకాదు. మీరు మిత్రయుక్తంమీద
యిక్కడనే వుండండి. నేను ఏళ్లకో వెళ్లి
రాజ్యం నిలబడే మార్గం చూస్తాను"
అన్నాడు నైమ్మడు.

నరేనన్నాడు మంత్రి. నైమ్మడు అశ్వ
కులవెంట బయలుదేరాడు.

ఆక్కడ దేవాలయంముందు కూర్చున్న
శక్తినిహుడికి మరికొద్దిసేపటికల్లా ఒక
చిన్న కుసుకువచ్చింది. కుసుకులో అతనికి
ఒక కల వచ్చింది.

తనరాజ్యం అంతా అణగారినమై పోయిం
దట! ప్రజలు విచ్ఛేదించిగా సంపదమైనా

చందమామ

రట్ట, ఈ అదనుచూచి, శ్రీరూపా సైన్యంతో వచ్చి రాజ్యాన్ని చుట్టుముట్టినావట్ట.

కలవరపడుతూ మేల్కొంచాడు శక్తిసింహుడు. చూడగా దేవాలయద్వారం ముందే పున్నాడు! ఇదంతా కల అని ఊహించాడు. కల గానిన దృక్పాతం మనస్సు బవేదనా పూరితమైపోయింది.

శక్తిసింహుడికి కలలంటే ఎంత నష్టకం. కలలో కనుపించినవి జరిగేపుంటవని రయం కూడాను. ఈ రయంతో ఎక్కసారి రాజ్యం ఎలావున్నదో స్వయంగా తెలుసుకంటేగాని న్నిమిరకంపిక్కెట్టు తోచలేదు. లేచి రెండు రోజులకల్లా కొండ దిగువకు చేరుకున్నాడు.

ఏదీ విరామం లేని శ్రమదమాదులతో శక్తిసింహుడు అలసిపోయాడు. ఇంత కాలమూ గుఱ్ఱం ఉండటంవల్ల యెంత దూరం ప్రయాణంచేసినా కష్టం తెలిసి రాలేదు. ఇప్పుడు అడుగుపడటమే అపొధ్యంగా తోచింది. దన్నిపోయి ఒక చెట్టు వీడని విశ్రమించేసరికి అక్కె నిద్రపట్టినంది. ■ నిద్రలో మళ్ళీ కలగన్నాడు. ఇందాకటి కల పూర్తిగాక, మళ్ళీ ఇలా స్వప్నావస్థలో పడ్డాడే యేమో! కలలోవిశేషాలు ఇవి— తను కొండపైని దేవాలయం చేరు

కున్నట్టూ, తరుపులు తెరిచెప్పిన్నట్టూ, లోవదిగి ప్రవేశించి వెళ్లగా ఒక తోటలో యిద్దరు చిన్ని కుర్రవాళ్లు అడుకొంటూ న్నట్టూ కనిపించింది. అడుకొంటూవున్న ఆ కుర్రవాళ్లలో ఒకడు తన మేనల్లులైనట్టు స్పష్టంగా కనిపించింది!

ఎవ్వరైతే చెవసంహుడు కనుపించాడో "ఏమిటి! నా చెవసంహుడే" అంటూ వానిని చెరులలోకి తీసుకోబోతుండగా మెలకువ వచ్చేసింది. ఈ వ్యవస్థతో శక్తిసింహుడి అచేదన మహింక హెచ్చిపోయింది. "ఏమిటి కలలు! ఈ విపరీతం!! నా రాజ్యం శ్రీరూపాచేరులలో పడబోతోందా!

నేను చెబుతా తగదా ద్వివేదవసింహుడు
ఇంకా బ్రతికివున్నాడా!" అనుకుంటూ,
ఒకవంక నిర్భయమే, మరొకవంక ఆశతో,
మళ్ళీ ఒకసారి దేవాలయం చేరుకుంటామని
కొంతపైకి బయలుదేరాడు.

కొద్దిరోజులకల్లా కొంతపైకి చేపకొని
దేవాలయంవైపు అడుగులువేసేటంతలో
తలుపులు తెరుచుకున్న శబ్దమైంది. శక్తి
నింహుడికి ప్రాణం లేచివచ్చింది. అటు
మాచేశరికల్లా ఒక చిన్ని కుర్రవాడు దేవ
ాలయంకోసమిది బయటకువచ్చి, చరచర
వెళ్ళిపోయాడు.

ఆ కుర్రవాడు ఇయ్యదికి వచ్చేయటంతో
అలయం తలుపులు ఎప్పుడలా మామ
కున్నై. శక్తినింహుడు ఆ కుర్రవానిని
వెంటదిద్దామని బయలుదేరాడు.

కొంతమారం వెళ్ళేసరికి, ఆ కుర్రవాడు
దేనికోసమో వెరుకుతూవుండటం కనువిం
చింది. శక్తినింహుడు కుర్రవానివద్దకు

వెళ్ళి, "అబ్బాయీ, ఏమిటి వెరుకు
రున్నావ్!" అని అడిగాడు.

"మేము అడుకొనే ఇంటి ఇక్కడక్కడో
పడిపోయింది" అన్నాడు కుర్రవాడు.

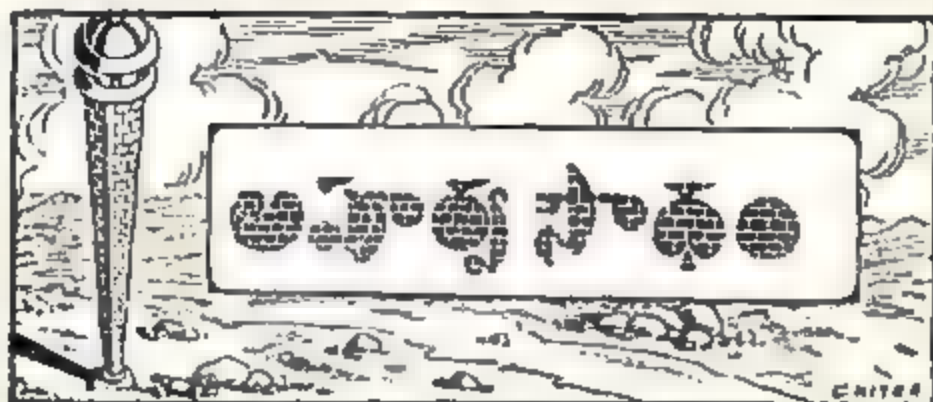
తనవద్దనున్న ఇంతితిని చూపుతూ
"ఇదేనా?" అని ప్రశ్నించాడు శక్తి
నింహుడు.

"అః, అః, ఇచ్చే దీనికోసమే మా
నేస్త్రం విడిచిరాగాలేరున్నాడు" అన్నాడు
కుర్రవాడు.

"హేవం! మీ నేస్త్రానికి యిచ్చిపడ్డాం
వద" అంటూ శక్తినింహుడు ■ కుర్ర
వానిని అస్థాయంగా ఎత్తుకుని దేవాలయం
దిక్కుగా బయలుదేరాడు.

[శక్తినింహుడికి చెక్కరుండా చేపనింహుడు
తప్పించుకోగలవా? తిరిగి ఇప్పుడు ఒంటరివాడైన
మల్లతిగతి ఏమవుతుంది? ఇంకాకూ శక్తినింహుడి
రాజ్యం శత్రురాజు పశ్చిమోరుండా?—ఇది
మరికొన్ని చిత్రనంతులవలూ వచ్చేసెల]

9)

[రాజ్యం శత్రురాజులచేతులలో పడవోతున్నదని వార్త జటలంబిల్ల తలీడుగా, దేవసంహస్థుని వెంట భారం మండితే దేవరి, రాజ్యాన్ని సంరక్షించేందుకుగాను వైద్యుడు యింత ముఖం పట్టటం, అనేక వివేచితపు కలలుగన్న శత్రుసంహారం దివకకు దేవసంహా దున్న దివాలయంలో ప్రవేశించబోవటంపరకూ చరితాచరమా? అ రవారం—]

క్షురవానిని ఎత్తుకొని శత్రుసంహారు ఆల యంలో అడుగుపెట్టాడు. అయితే క్షురవాడు శత్రుసంహస్థుని సరాసరి దేవసంహుడిపద్ధతు తిసుకుపోలేదు. అక్కడి ఎంతలన్నీ ఒక్కొక్కటే చూపిస్తూ "అక్కడికి మారాలి ఎల్లలుతప్పే యింకెవ్వరూ రాకూడదు. మా అమ్మ వచ్చేలోగా మా బంతి మోడిచ్చేసి త్వరగా వెళ్ళిపో" అన్నాడు.

అది వివేచితం తో శత్రుసంహుడి అశ్రుర్యం మరింత ఎక్కువైంది. ఏమైనా సరే ఈ దేవాలయ రహస్యం ఎవరిలో, కలలో తనకు కనుపించినట్లు దేవసంహుడు అ లోపల

వైద్యుడే లేదా రూపియేసుకోసిగాని పోకూడ దని నిశ్చయించుకున్నాడు. ఈ నిశ్చయంతో, "ఫరవాలేదులే. మీ అమ్మతో నేను చెబు తాణి" అంటూ క్షురవాడిని లాలింది ఎద్దుకుని ముందుకు పోగిపోయాడు.

అంతలో సంహారా, పెద్దపైలులూ అడుస్తున్న శిల్పం చెప్పినవడింది. ఏమిటిచెప్పా అని అలోచిస్తూండేటంతలో ■ పైలులూ, సంహారా ఒక్కవేరుగున శత్రుసంహుడి వైపు ఎగసి వస్తుండటం కనుపించింది.

శత్రుసంహుడు దేమిటిగి చూడకుండా పరుగుచుుకుని ఆలయం వెలుపలకు చేరు

‘చందమామ’

కున్నాడు. చంకలో కుర్రవాడు చంకలోనే వున్నాడు. అప్పుటికి ధైర్యంచాలలేదు. అక్కడ వుంటే యింకా ఏమి ప్రమాదం సంభవిస్తుందోనని కొంచెదిగి పోతోయాడు. యింతలోకే అలయం తలుపులు మూసుకు పోయినై. అప్పుటికి క్రిందినుండి ప్రాణాలు కాస్తంత కురుటబడినై.

కొంచెం సైమితం చిక్కినకర్వాత క్రిందినుండి ■ కుర్రవానిని అడిగిచూచాడు—
“ఈ అలయం ఏమిటి? దీనిలో ఈ కర్వర మ్మగాలేమిటి? నువ్వు, మినెస్తు చాలి మేర్మ ఏలా వుంటున్నాడు? ఇంకకూ మీ అమ్మ ఎక్కడ వున్నది?” అని.

అందుకు ఆ కుర్రవాడు, “నాకుమూతం ఏంతెలుసు? మేము అయిగోవటాకోసం మా అమ్మ ఏదిని ఈ గుడిలో పెట్టిపోయింది. ఏదికో చక్కా అడుకుంటాం. అయితే మా అమ్మ పట్టుకీ అస్తమాసం ఇక్కడ వుందడు. ఎక్కడికి వెడుకుంటే తెలియదు. అప్పుడప్పుడు వచ్చి మమ్మ దిని చూచి పోరావుంటుంది” అని బదులు చెప్పాడు కుర్రవాడు.

ఏళ్ళు ఇలా కూర్చుని మాట్లాడుకొంటూ వుండగా కొండపిగువని అరికిది బంది. క్రిందినుండి తెరిపారచూచాడు. ‘మంత్ర కాదుకదా?’ అని సంపెంచాడు. ‘అయినా దగ్గిరికి పస్తే తెలిసిపోతుందికదా’ అని రెప్పచాచ్చుకుండా చూస్తున్నాడు.

మరికొంచెంసేపటికల్లా ఆ పస్తన్నవ్యక్తి కొండ నగభాగం ఎక్కాడు. క్రిందినుండి తెలిచాడుగడుగులు ముందుకువేసి మరింత పడికిరిసగా చూచాడు. ఆ పస్తన్నది కను అనుకున్నట్టు మంత్రేనని రూఢిచి పోయింది. మంత్రికంట వడకుండా ఏమి జరిగిందో తెలుసుకోవాలని క్రిందినుండి ఒక పెద్ద బండరాటున స్త్రీకూర్చున్నాడు. కుర్రవాడూ కూడానే వున్నాడు.

కొంతసేపటికి ■ చంద్రవక్త్రుగా ఎవరో పదిపావున్న చప్పులైంది. ఈమాట కత్తి సంఘంకు స్పష్టంగా చూచాడు. మరెవ్వరూ కాదు, ముర్రే! పదివదిగా అడుగులేస్తూ దేవాలయంవైపు పోతున్నాడు.

"బడే విధిచైవరేత్తమంటే! యిద్దరం ఒకే బోటికి ఎలా చెరుకగలిగిమో! అయినా, అందుంతలుపులు మూసివున్నవికదా, అతడు లోపల ఎలాప్రవేశిస్తాడు?" అని కత్తిసంఘంకు తక్కించుకొంటూ పుండగా, అలియం తలుపులు తెరుచుకున్నదప్పుడు చివరవచ్చింది. అప్పటికప్పుడే ముర్రే లోపల ప్రవేశించటం, తిరిగి తలుపులు ఎప్పుటిలా మూసుకుపోవటం జరిగింది.

'లోపలకు ఎలాగో వెళ్ళిపోతానీ అనిపించినా, పులులూ బతకనిస్తయ్యా? మరేక్షణంలో బయటపడితిరానింటే' అనుకుంటూ కత్తిసంఘంకు ఆ కుర్రవానితో ఈసులాడుతూ అక్కడెప్పుంది ముర్రే రాకకు ఎదురుచూడసాగాడు.

కాక లోపలికి వెళ్ళిన ముర్రే, అలియం లోని చిత్రాలన్నీ చూచుకుంటూ నిలచిపోతూ, పులులూ వున్న బోటికి చెబుకున్నాడు. వాటిని చూడటంతోనే వణుకు పుట్టింది.

కాని, ఎప్పుడైతే ఆ కర్కరమృగాలు తన బోటికి రాకుండా వదిలవాలని అది తిడుగు లావసాగాయో, అప్పుడు "యిక ఫరవా లేదులే" అని పూర్తిదైర్యం చిక్కింది.

అలా పోయిపోయి ముర్రేకి దేవసంఘంకు ఉన్నచోటు తెలిచాడు. దేవసంఘంకు గార నిద్రలో ముచిగివున్నారు. కుర్రవాని ప్రశ్నన కూర్చుని ముఖంలోకి పరీక్షగా చూచాడు. కనురెప్పలు దాగా ఉబికివున్నై. బుగ్గల పైన కన్నులదారీకలు కనపించనై, వెక్కిరించి, అలిసి అలా నిద్రపోతున్నారని గ్రహించాడు. మెల్లార్చటం మంచిదికాదని తలచి, మరికొంత ముందుకు సాగాడు,

కంచెందూరం పోయినది దేవాలయపు చుట్టు గోడలు అడ్డుకలిగినై. చాచి పోయిం దుకు దారిలేదు. తిరిగి వెనసెండుకు దగ్గరకు చేరుకున్నాడు. అప్పటికి వెన సెండుకు నివ్రతుంచి లేచి ఎడ తీవ్రమైన అటోదనలో మునిగివున్నాడు. మనిని వస్తున్న అరిగిడికాపటంకోట బిత్తరపోయి చూచాడు. తన అపూర్వసౌధంలో అంతకు మునుపే పరిచయమై వుండటంవల్ల చివ సెండుకు మంత్రిని యిట్టే గుర్తుపట్టాడు.

"ఇక్కడికెలా వచ్చావు మీరు? మా నెస్తం ఏ మయ్యాడు?" అంటూ అక్రంతో ప్రశ్నించాడు దేవసెండుకు.

అందుకు మంత్రి, "ఎలావచ్చానో యేమో నాకే తెలియదు. నరేకాని, నెస్తం అన్నావే, ఎవడు బ నెస్తం?" అని అడిగాడు.

"నాకు తేడుగా వుండి ఆడుకోటానికి మా అమ్మ ఒక కుర్రవాడిని యిక్కడ వుంచి పెళ్ళిండ్గా. మేము బంటిఅట అడు కుంటూవులై అవి బయట పడిపోయింది. దానిని వెతికితెస్తానని చెల్లాడు మా నెస్తం. రెండురోజులైంది. యింకా తిరిగిరానలేదు. ఎక్కడికి పోయాడో యేమో!" అన్నాడు దేవసెండుకు విచారంగా.

"అలాగనా పాపం! పోయి వెతుకుదాం పద" అంటూ మంత్రి దేవసెండుకుని ఎదుకుని అలయం వెలుపలకు వచ్చాడు.

అప్పటికింకా శక్తిసెండుకు ■ కుర్ర వానితో ముచ్చటలాడు రూ నె వున్నాడు. మంత్రి రావటం అతను గమనించనలేదు. అయితే మంత్రిమాత్రం అతడిన చూచాడు.

చూచిచూచింటేనే మంత్రి సందిగ్ధులౌ ప్పాడు. ఇంతదూరం వచ్చాక, యింకా కప్పకొనితెరగటమో, ఎదటచది అటో ఇటో తేబ్బుకోవాలిగాని?—ఎక్కడి నుం అటో చింది. కంటపడకుండా పోవటమే మేలని నిశ్చయించుకున్నాడు మంత్రి. దేవసెండుకు

దితోకూ ఒక్కసమువంత్ అక్కడినుంచి వెళ్ళిపోయాడు.

కంచెంసేపటికి తను వచ్చినపని గుర్తు వచ్చింది శక్తిసింహుడికి.

"లోపలకు వెళ్ళిన మంత్రి ఏమైనట్టు? ఎంతకూ బయటపడదేమిటి? ఇంతకూ మృగాలనుండి తప్పించుకుని లోపల ఎలా తిరుగుతున్నాడు!" అని తనని తనే ప్రశ్నించుకున్నాడు. ప్రశ్నలకు సమాధానం చాలకక, ఏమీ పాలుపోక శక్తిసింహుడు అక్కడినే వుండి మంత్రి ఎవ్వడు సస్తావా అని నిరీక్షిస్తునేవున్నాడు.

అక్కడ చాలాదానిలో — భటులతోనూ వైద్యుడు చేరుకొనేవరకీ వరిపీరి చాలా క్లిష్టమైవుంది. శ్రుతిసేన వేలసంఖ్యలో వున్నదాయు. చాసాహంకాపటంకన్న గర్వం తరం కనుపించలేదు వైద్యుడికి.

భటులతోనూ శత్రురాజువద్దకు బయట పోరాడు. తన అక్కడకు చేరుకునేటంతలో ఒక ద్వితం పరిగింది. చూస్తూన్నంతలో బ్రహ్మాండమైన సుడిగాలి రేగింది. శ్రుతిసేన ఎండిన అకులగుడుల్లే అల్లిదొరిపోయారు. మునుషులలో వాళ్ళు చుట్టుముచ్చైన కోట

కాస్తా అదృశ్యమైపోయింది. తక్షణమే సుడిగాలి ఆగిపోయింది.

శ్రుతిరాజు నివ్వెరపోయాడు. "ఏమిటి ఎంత? కోట ఏమైంది? ఇప్పుడు ఏంచేచాం?" అని సేనాపతిని ప్రశ్నించాడు. ఎవడు చెప్ప గలడు సమాధానం?

"ఇప్పుడల్లా మనం చెయ్యగలిగినది ఏమిలేదు మహారాజా! తిరిగిపోవటమే ఉత్తమం" అని నిలబోయిద్దాడు సేనాపతి.

రాజుకి అంతకంటే ఆలోచన తోచలేదు. వెంటనే సైన్యంతో తిరుగుముఖంపట్టాడు.

శ్రుతిసైన్యం పొలిమేర చాటవరకు, వైద్యుడు ప్రాణాలు గుప్పిల్లో పెట్టుకుని

తప్పకని తిరిగాడు. తర్వాత రాజధాని ప్రవేశించి చూతగా, కొటమూలమెకాడు, గడ్డన్న మాయమైపోయివున్నై. జనంగుంపిలుగా చెరి గువగుసలాడుకొంటున్నారు.

వైద్యుడినిచూడగానే అంతావచ్చి చుట్టుముట్టారు. "ఎవ్వడు వచ్చారు మీరు? మహారాజావారు ఎమయారు? యిప్పుడు జరిగిన వింత చూచాడుకదా! ఈమాయ ఎమిట? అర్థమైందా? నిలువ నికలేకుండా పోయిందే! ఎమిట గత్తుంకరం?" అంటూ ప్రశ్నలు గురిపించారు.

అందుకు వైద్యుడు "మహారాజావారి వంగతి నాకూ తెలియదు. క్షురసింహ వచ్చి

మనరాజ్యాన్ని చుట్టముట్టినట్టు తెలిసివచ్చాను. తిరా తథ యిలా అర్థమిరిగింది. అయితే మీరు అర్థైవ్యవహరించి. ఈమాయ ఎమిట? త్వరలోనే బయటపడుతుంది. అప్పటివరకూ..." అని విమోచివృత్తులుండగా మళ్ళీ సుడిగాలి రేగింది.

ఎక్కడివల్లక్కడ ప్రాణాలు దిగజట్టుకుని నిలుచుండిపోయారు. అంతలోనే సుడిగాలి తగ్గింది. కొద్ది, భవనాలూ యిప్పటిలా ఏర్పడినై. అయితే, ఈమారు మరొకచిత్రం జరిగింది.

వైద్యుడి కంపిడుగా దిక్రమైన యిప్పు రైంది. తలయిత్తడూస్తే, యింతకాలంగా ఎదురుచూస్తూవున్న వృద్ధురాలే అమె!

ప్రాణం లేచిపచ్చింది వైద్యుడికి. ఎలాగైనా ఈమాడు వృద్ధురాలితో మాటలాడాలి. దిగిరమ్మనే చేతితో సంభవేశాడు.

వృద్ధురాలు దిగబోయింది. తిరా దగ్గరకు చేరుకోగానే అమె ఒకపెద్ద పక్షిగా మారిపోయి. వైద్యుడిని కాళ్ళతోపట్టుకుని కిలుంలొరిక్కిన ఆకాశానికి ఎగిరిపోయింది!

భటులు నిస్త్రుణ్ణులైపోయారు. పక్షివెళ్ళినదిక్కుకి రెప్పవచ్చకుండా చూస్తుండగానే అది చూపుకి అందకుండా పోయింది.

వెళ్ళివెళ్ళి అది కొండపైని దేవాలయ ద్వారంపైద్ద అగింది. అగిలంతనే పక్షి రూపుపోయి వృద్ధురాలుగా మారిపోయింది.

ఇంతకాలమూ శక్తినింహుమ అలయంలోనే వున్నాడు. పక్షి కప్పకు చెప్పినద ఒంట్ తిరిగిచూచాడు. చూస్తే పక్షి ఏదీ? నైమ్యూడూ, వృద్ధురాలు తననైపుకే వస్తున్నాడు!!

శక్తినింహుమకూడా లేచి వాళ్లనైపుకీ సాగాడు. దగ్గరపా చాపటంతనే శక్తినింహుమకూ, నైమ్యూడూ ఒకరినొకడు చూచుకుని అశ్చర్యపోయారు. అయితే శక్తినింహుడితోపాటు వున్న ఆ కుర్రవాడు దేవనింహుకేమోనని భ్రమపడ్డాడు నైమ్యూడు. తిరాచూస్తే కాదని తేలింది.

దేవాలయంలో వుంచిన ఈ కుర్రవాడు ఇయటకు ఎలావచ్చాడు? చాపటమేకాక పరమ దుర్మార్గులైన శక్తినింహుడి చేతులో ఎలావడ్డాడు? అదీచూచి వృద్ధురాలకూడా అశ్చర్యపోయింది. ఇంతకూ దేవనింహుడు ఏమైపోయి? ఈ ప్రశ్నలన్నీ వృద్ధురాలినే కలవరపరిచిన్న.

ఆమె కుర్రవానిని చేరపిసుకోవోయింది. అనుమానిస్తూ శక్తినింహుడు వానిని కొండకు

దిండాడు. వృద్ధురాలు ఆ కుర్రవానిని చంకనెత్తుకొని చరచర అలయంనైపు పోయింది. నైమ్యూడూ, శక్తినింహుమ ఆమె వెళ్ళినది కుక్కనే చూస్తూ నిలబడి పోయాడు. ముప్పకొనిలో అలయం తలుపులు తెరుచుకోవడం, వృద్ధురాలు లోపల ప్రవేశించగా తలుపులు ఎప్పుడలా మూసుకుపోవడం జరిగింది.

తర్వాత శక్తినింహుమ, నైమ్యూడూ సాచి కాకంగా కూర్చుని మాట్లాడుకున్నారు. మంత్రిని తను కయిసుకున్నదిమొదటా అప్పనివరకూ జరిగిన చిత్రాలన్నీ నైమ్యూడు శక్తినింహుడితో పూసగుచ్చినట్టు చెప్పాడు

అంకా వింటూంటే కత్తినింహుడి అలోచనలు పరిపరివిచారం పోయినై. "చేపనింహుడు ప్రతికేవువాడా? రాజ్యం క్షేమం రాజుచేతులలో పదికూడా తిరిగిదక్కిందా? అన్నిటినిగినా మంత్రి, దేవనింహుడా ఎన్నెనారో తెలియనేలేవా?"— ఈ చిత్రానిన్ని నమ్ములేకపోయాడు కత్తినింహుడు.

దివనకు అతడు వైద్యుడి పాఠాంధ్రాన పడి, "నన్ను కిమిందండి. ఇప్పుడెప్పుడూ కారకుణ్ణి నేను. నా పాపాలకు ప్రతిఫలంగా నంపారంలో కలిగిన చిత్రాలు మీకు తెలియనేలేదు. పైగా, అప్పుడు నేను అనుభవిస్తున్న యమమాతన విషయం చెప్పకొనెడి? ఎలాగైనా చేపనింహుడివాడ తెలుసుకోండి. మంత్రి ఎన్నెనాడో అచూకి రియండి. మంత్రి ఏపాపమూ ఎరుగడు. నర్తకి.

"రాజ్యాన్ని నేను ఎలాడో ప్రజలకు వదిలివేశాను. నా చిట్టకండ్రి దేవనింహుడిని తెచ్చి వట్టాభిషేకం చేయించండి. నాడి

తరిదల్లారు లేని కరక మీరూ, మంత్రి తిర్చారి. ఇంతటి పాపభారంతో నేను మళ్లా ప్రజలకంటపడటం వట్టిమాట. ఎలాగో అక్కడనే కాలం వెళ్ళబుచ్చుతా. అగిర్య దించండి" అంటూ వలసం పెట్టాడు.

వైద్యుడి గుండె నిలెంది. కత్తినింహుడికి రైర్యంబెబుకూ, 'రాజా!—దేవనింహుడి అచూకి మనకు చిక్కదు. అందుకు అమామనకస్తులు కలిగిన ఆ వృద్ధురాలి సమర్థురాలు. కనుక వెళ్ళి అమెనే బ్రతయిద్దాం' అని నిశ్చయించాడు.

అయితే, గుడిరలుపులు మూసివేయడటం చేత, వృద్ధురాలిగోసం వాళ్ళు అక్కడనే వుండి ఎదురుచూడవలసి వచ్చింది.

[కలహనికలుపుగా వచ్చి. ఈ మార్పు కత్తినింహుడిలో అలాగే నిలిచివుంటుందా? ఇంతకూ చేపనింహుడా, మంత్రి ఎన్నెనట్లు? వృద్ధురాలి వల్ల కత్తినింహుడికి ఎన్నెనా నేనాయం లభిస్తుందా? అనీ, మంత్రిని చిత్రాలు వచ్చేనెలా కడవండి.]

CHITRA

10

[అలయంలో వేటలూ నింపలూ విడిదిగా కత్తిసింహుడు పరిపావటం, మంత్రి కారసుడి దేవనింహుడిగ్గర చేదికోవటం, వైద్యుని చనివీరి క్షిప్తంకవటం, వైద్యుని క్షిప్తంకవటం వృద్ధురాలు కనిపించటం, అని అలయమెగిపాటు కత్తిసింహుని వైద్యుని కలియటం, దేవనింహుడినిగురించి యాదనచేయటంవరగా చదివారకవా?—తర్వాత]

అలయంలోకి వెళ్ళిన వృద్ధురాలు దేవ సింహుడికొసం వెలికి, వాడు కనపడక పోయేసరికి, బయటకు వచ్చేసింది. అమె ఎవ్వరు బయటకు వస్తుందా, అని ఎదురు చూస్తున్న కత్తిసింహుడూ, వైద్యుడూ అమె రావటం గమనించి, అమెవద్దకు పోబో యారు. కాని వృద్ధురాలు వారిని గమనించ నట్టే సాగిపోయింది. పైగా వివ్రస అకాశ మార్గాన ఎగిరిపోయింది. కత్తిసింహుడూ, వైద్యుడూ నిస్తబ్ధులైపోయారు.

దిగువని ఒకచోట దేవనింహుడితోపాటే మంత్రి కనుపించాడు వృద్ధురారికి. అమె

క్రిందకు దిగివచ్చి మంత్రివంక, దేవ సింహుడివంక తేరిపారచూచింది. అమె చూపుట అర్థం గ్రహించాడు మంత్రి.

అప్పుడు వృద్ధురాలు, "నేను ఎన్ని విచారరక్షించాలని ప్రయత్నించినా ఫలితం లేకుండా పోయింది అని భయపడ్డాను. అ కత్తిసింహుడిచెలిలోనే పడితే కుర్రవాడు ఏమయ్యేవాడో! వాడిని వజ్రాలని వాళ్ళుఅన్ని ప్రవేశాలూ గాలిమిచ్చారు. తనుక జాగ్రత్తగా వుండాలి. అందుకు అపారవృథాధం కంటే సురక్షితమైన చోటు మరిలేదు. నాతో రండి. మిమ్మల్ని అక్కడ చేరుస్తా" అన్నది.

'వందమామ'

అందుకు మంత్రి, అక్రంకో "అంకాయితా ఎంతకాలం? మా కర్లి చెప్పెయి విమ్రేందీ? శక్తిసింహుడి సంగతి అబ్బయిపో తెల్పుకోనటం మంచివికవా," అన్నాడు.

"తొందరపాటు పనికిరాదు. అతడే దారికి వస్తాడు. అప్పటివరకూ మనం కుర్రవాడిని రక్షించాలి." అన్నది వృద్ధురాలు.

కాదనలేకపోయాడు మంత్రి. అతడూ, దేవసింహుడూ వృద్ధురాలికో బుచ్చులైరు.

అక్కడ శక్తిసింహుడూ, వైద్యుడూ విమ్రేనారే చూడాలి.

తిరిగి వృద్ధురాలు పంపించేమోనని చూచి చూచి, శక్తిసింహుడు విరాళవెంపాడు.

"అమెకోసం ఎదురుచూచి ప్రయోజనం లేదు. వెకకాలంటే ఓపిక లేదు. కనుక నాదాచిన నమ్మ పొనివ్వండి. ఏనాటికైనా దేవసింహుడి బాధ తెలుసుకుని అతడి రాజ్యం అతడికి వచ్చేప్పేరారం మీదే" అంటూ, వైద్యుడివద్ద సెలవుకోరాడు.

వైద్యుడు ఎన్నో విధాల నవ్వుచెప్పాడు. నిరుత్సాహ పడవద్దన్నాడు. కాచి శక్తిసింహుడు వివేచరణలో లేదు.

"శిమించండి. మీ కోరికను మన్నించ లేను. శివకశేమం నిర్బంతగా జరిగిపోయే బ్రట్టుమాత్రం అశిర్వదించండి. అంతే," అని ప్రాదేశించుచున్నాడు. అరికన్డింకో వైద్యుడు శక్తిసింహుడిని సాగనంపాడు.

ఇప్పుడు వైద్యుడు ఏకాకి బహిర్యాడు. తను ఎక్కడికి పోవాలో, ఏమి చెయ్యాలో ఏమీ పాలుపోయిందికాదు. అందు చేత అశ్వింబేకుండా రాత్రునకే పగలనకే కాలి పడకని అలా సాగిపోయానెన్నన్నాడు.

విధినిరామంబేకుండా శక్తిసింహుడూకూడా ఏకబిగిని సాగిపోయెన్నన్నాడు. పోయిపోయి అతడు కోన్నాళ్ళకు ఒక మహారణ్యం చేరుకున్నాడు. తిండి నీదా లేక, పడుస్తున్న

వాడు నడుస్తున్నట్లుగానే ఆ అరణ్య
మధ్యంలో స్వహతవి వదిలిపెట్టాడు.

ఎంతసేపు వదిలిపెట్టాడో తెలియదు. తిరిగి
స్వహతవి కళ్ళుతెరిచి చూచేసరికి ఒక
చిన్న కుటిరంలో ఉన్నాడు. ప్రక్కని ఒక
వండువృద్ధుడు కూర్చున్నాడు.

శక్తిసింహుడు కళ్ళు తెరిచగానే ఆ
వృద్ధుడు ఒక కమండలువల్ల నీరుతెచ్చి
శక్తిసింహుడికి అందించాడు. అది పుచ్చుకొ
గానే శక్తిసింహుడు తేమకున్నాడు. తేమ
కుంటూనే, "స్వామి, కమరెపర్ వస్తు
రక్షింపవచ్చిన దేవదూతలు. కమ కుటిరం
లోకి నేను ఎలావచ్చాను స్వామి!" అని
అశ్రుధారతో అడిగాడు.

అందుకు వృద్ధుడు "అవడలో నున్న
వారిని అదుకొనటమే నాధర్మం. ఈ
అవధిలో పరు వక్కాదులే నాకు తోడునివ్వరు.
ఈ నిర్లక్ష్యచైతన్యంలో మీవంటి దీనుల చరిత్ర
నాకు వాటివల్లనే తెలిసవస్తుంది. చేతనైన
సహాయంచేసి కృతార్థుడే నవుతుంటాను.
ఇంకకూ కమరెపర్...?" అన్నాడు.

"స్వామి! నేనెక నిర్భాగ్యుడను.
అమాయకులను అగణాట్లపాలు చేసి
వండుకు శిక్ష అనుభవిస్తున్న మహాపాపిని.

మహర్షులను సేవించుకుంటూ జీవితశ్రమం
నెల్లబుద్ధాలనే యిలా బయల్పెరాను" అని
బదులు చెప్పాడు శక్తిసింహుడు.

అప్పుడు వృద్ధుడు 'నావల్ల కాదగిన
సహాయం చేయడానికి యత్నిస్తాను' అని
అభయమిచ్చాడు.

అంతట శక్తిసింహుడు తన జీవిత
వృత్తాంతం అంతా ఉన్నది ఉన్నట్లు మహా
త్మునికి విన్నవించుకున్నాడు. అంతా విని
వృద్ధుడు, "పాపంవెయ్యని జీవి ఎవరు!
ఈ ప్రపంచంలో ప్రతిజీవి పాపంచేస్తూనే
వుంటాడు. ఇయితే చేసినపాపానికి పశ్చా
త్తాపమే ముహూరం. ఇప్పుడు మీరు పొందు

రున్న ప్లాత్రావమే మీ పాపాలకు మరహర
మైంది. కనుక గతాన్ని మరచిపోయి తిరిగి
మీ మేనల్లుడి జాడ తెలుసుకునేందుకు
కాయకట్టరా యత్నించండి. అవినాశ,
దారాపుత్రాదులను చారి కర్యానికి చారిని
పదిలి ఇలా పన్నునించుమానలానికి కాస్తం
పప్పుడు. మీ ప్రయత్నాలలో అటంకాలు
కలగకుండా మీకు బయం కోరెందుకుగాను
ఈ మంత్రం పఠిస్తూవుంటుంది " అంటూ
పృథ్వుడు శక్తినింహునికి మంత్రంవిధా
ఉపదేశించేకాడు.

కర్వాత శక్తినింహుడు దేవనింహునిబాడ
వెకుక్కుంటూ తిరిగి బయలుదేరాడు.

అలా తిరుగుతూ అతడు కొన్నాళ్లకి ఒక
రాజ్యం చేరుకొన్నాడు. సగరపు నదివీధిలో
ఒక పెద్ద పెద్దలగుంపు చేరివుంది. ఏమిటి
చెప్పా అని దగ్గరకు వెళ్ళిచూడగా ఒక
పిచ్చివానిచుట్టూ వాళ్లు గుమికూడి అతడిని
వేలానోం చేస్తున్నారు.

శక్తినింహుడు య కుర్రవాళ్లను వారిచె,
అ పిచ్చివానిని తువతపాటు తీసుకొని సాగి
పోయాడు. అ పిచ్చివాడు మధ్యమధ్య
"ముసలిది ఎక్కడ? ముసలిది ముక్కా
చెక్కలు అయిందా" అంటూశ్చిన్నాడు.

"ఎవరా ముసలిది?" అని శక్తి
నింహుడు ప్రశ్నించినప్పటికీ అతనికి సరి
యైన బవాలు చాలెదు.

అ పిచ్చివాని చరిత్ర తెలుసుకోవాలని
శక్తినింహుడు ఎంతగానో యత్నించాడుగాని
ఏమాత్రం తెలిసిందికాదు. అయితే అ
పిచ్చివాడు శక్తినింహుడిని పవలక అతని
వెంట ఉంటూనేపచ్చాడు.

వాళ్లు అ రాజ్యం పదిలి మరికొద్ది రోజు
లకు ఒకగ్రామం చేరుకున్నారు. అక్కడ
ఒక చెరువుగట్టున పెద్దగుంపు సాగైవున్నది.
ఇద్దరు కుర్రవాళ్లు గారడి చేస్తున్నారు.
చెరువుగట్టున రెండుగేదలు పాతిస్తన్నై. వాటి

మధ్యని తీగ కట్టివుంది. ఒక కుర్రవాడు తీగ ఒక చివరినుంచి రెండోచివరకు చరచర నడిచెపోయాడు. జనం సంకోచం వట్టలేక చప్పట్లు చరిచారు.

శక్తిసింహుడితోకూడా వున్న ఆ విచ్చి వాడుకూడా పెద్దపెట్టున నవ్వుతూ ఒక్క వరుగున వెళ్ళి గెడపైకి ఎగత్రాకాడు. తీగ పైకిఎత్తి కోతిలా చేలాడసాగాడు. ఇదిచూచి జనం, "ఎవడువాడు? లాగండి కిందికి" అని అరిచారు. వాళ్లు యిట్లా అనకముందే అంతకుముందు గారడీచేస్తున్న ఆ కుర్ర వాళ్ళు ఆ విచ్చివాడిని కాళ్లుపట్టుకుని చరచరా క్రిందికి యిచ్చారు.

తర్వాత గారడీకుర్రవాళ్లు బోలెలు చేత బుచ్చుకుని చుట్టూచేరిన జనందగ్గర అడుక్కోసాగాడు. అలా అడుస్తుంటూ వాళ్లు శక్తిసింహుడివద్దకుకూడా వచ్చి బోలె తెరి చారు. శక్తిసింహుడు జరిజరికన్నీరు కార్చాడు. ఇదిచూచి ఆ కుర్రవాళ్ళు విస్తు పోయారు. "ధర్మం చేసుకోపితేపోయి ఈమనిపి విడుస్తాడెందుకు చెప్పా?" అని బారి కరిగింది.

"నీవాధ మేము గ్రహించాం. మాత్ర పాటు రా. మేము సంపాదించేవాండానే

నీకూ కరో గంజో పోస్తాము" అన్నారు ఆ కుర్రవాళ్ళు.

అందుకు శక్తిసింహుడు, "నేనెక్కడినె కాదు. పాపం ఈ విచ్చివానినికూడా పోషించాలి. మివలన ఏమవుతుంది? కనుక మా దారిని పోనివ్వండి" అంటూ తిరిగి కన్నీరు కార్చాడు.

ఇది చూచేసరికి ఆ కుర్రవాళ్ళ హృదయాలు మరింత ద్రవించినై. "ఫరవాలేదు. మి యిద్దరూ రండి మాతో. మేము నేర్పిన విద్యలు మీకూ నేర్పుతాం. కొన్నాళ్ళయ్యాక మీరే మమ్మల్ని పోషించగలుగుతారు" అంటూ ఓదార్చి వాళ్ళను తమతోపాటు

తీసుకుని ఆ గ్రామంనుండి మరొక గ్రామానికి బయలుదేరారు.

ఇక అక్కడ ఏకాకిలయిన వైద్యుడు కొంత కాలం విధివిరామంలేకుండా ఎన్నోరాజ్యాలు దాటిపోతూనే ఉన్నాడు. కాని ఎక్కడా మంత్రివాడకాని, దేవనిండుని వాడకాని తెలిసిరాలేదు.

అయితే అలా మరికొంతకాలం పోగా పోగా అతడు శక్తినిండు వరివారాన్ని కలుసుకోవటం సంభవించింది. అప్పుడు శక్తినిండు అవకాశం పూర్తిగా మారింది. అతడు ఒక గారడివానివేమంటే ఉన్నాడు.

అతనిని వైద్యుడు గుర్తుపట్టలేదు కాని శక్తినిండు వైద్యుడిని యిట్టే గుర్తుపట్టాడు.

గుర్తుపడుతూనే, "తమరిక్కడి కలావచ్చారు? ఏమైతా అచూకి చిక్కిందా?" అని ప్రశ్నించాడు. వైద్యుడివద్దనుండి ఏమీ సమాధానం రాకపోవటంతో శక్తినిండు వరిస్థితి గ్రహించాడు. అప్పుడు శక్తినిండు తనతో ఉన్న ఆ కుర్రవాళ్లని వరిచయం చేస్తూ, "తెగిపోయిన గారివటందా తిరుగుతున్న నన్ను ఈ అర్భకులు అడరించి పోషించారు. లేకుంటే ఈ గుప్పెడు ప్రాణాలూ వినాడే ఎగిరిపోయేవి. పోతే, మీరుమాత్రం ఒంటిపాటుగా ఎక్కడని కాంక్షింపజేస్తారు? మాత్రం పాటు వచ్చేయండి" అని కోరాడు.

కోరికను నిరాకరించి చేసేదేముంది? నరేనన్నాడు వైద్యుడు. నాటినుండి వైద్యుడు శక్తినిండు వరివారంతోపాటు పంటూ, వాళ్లువెళ్లిన చోటుకెళ్లా వెళుతూ, వాళ్లకి అందగా పంటున్నాడు.

ఈ వరివారం ఎన్నోదేశాలు వర్ణదస్త్రానివరకు అపూర్వసాధం దరిదాపులకు చేరుకున్నారు. అంతకుముందుగా వరిచయమైన చోట కనుక, భవనం కంటబడేనది

కల్లా నైర్దుడు ఉప్పింగిపోయాడు. ఆ
సాధనముందర గారడి ఎచ్చాటుచేశారు.

వాళ్ల సందడి చెవినిపడటంతో లోపల
వున్న మంత్రి, దేవసింహుడూ భవనంపై
నుండి క్రిందికి తొంగిచూచారు. గారడి
వాళ్ల ఎంతలుచూచి దేవసింహుడు అనంద
భరితుడయ్యాడు. క్రిందకు వెళ్లకానన్నాడు.
వసివాని కొరిక నిరాకరించలేక, మంత్రి
వాడిని ఎత్తుకుని క్రిందకు దిగివచ్చాడు.

ప్రదర్శనంలో మునిగివున్న కుర్రవాళ్ళు
మొదట దేవసింహుడి రాక గమనించనే
లేదు. కాని కొద్దిసేపటికల్లా దేవసింహుడు
వాళ్లకంట పడగానే, ప్రదర్శనం చాలించి
ఒక్క పరుగున వానిదగ్గరకు వెళ్ళారు.
"ఎవరు? మా దేవసింహుడే!" అంటూ
వానిని చుట్టుముట్టారు.

శక్తిసింహుడూ, నైర్దుడూ అక్కర్లు
పోయారు. "ఈ గారడికుర్రవాళ్లకి దేవ
సింహుడికి ఏమిటి సంబంధం? ఇంతకీ ఈ
కుర్రవాళ్లు ఎవరు?" అని అడగడంవచ్చింది.

ఇంతలో ఆ కుర్రవాళ్ళు దేవసింహుడిని
శక్తిసింహుడికి చూపుతూ, "మాతండ్రి ఈ
చిన్నవాడి ప్రాచాలు బలికొన్నారని మా
రాజ్యంలో అంతా అనుకుంటున్నారు. తెలిసి

చేశాడో తెలియక చేశాడో, మాతండ్రి..."
అని యింకా ఏమో అనబోతుండగా శక్తి
సింహుడు స్వప్రకాశం పదిపొయాడు.

కొద్దిసేపటికల్లా శక్తిసింహుడు తేచు
కున్నాడు. తనను యిన్నాళ్ళూ పోషిస్తున్న
ఆ కుర్రవాళ్లు తన కొమారులైననీ, ఆ పిచ్చి
కుర్రవాడు తన అల్లుడైననీ తెలిచింది.

వాళ్లని దగ్గరకుకొని శక్తిసింహుడు భోరున
విచ్చాడు. ఇంతలో ఎక్కడినుండి వచ్చిందో
వృద్ధురాలా రానే వచ్చింది. వస్తూనే పరి
స్థితి అంతా గ్రహించింది. అమె శక్తిసింహు
డిని దగ్గరకు పిలిచి, "ఇక మీరు మీ
రాజ్యానికి వెళ్లండి. వట్టా బిసె కానికి

నిర్మాటలు చూడండి. చివ్వారి దేవనింహు
డితో నేమా చేరుకుంటాను" అన్నది.

అయితే దేవనింహుడు వెళ్ళేందుకు సిద్ధ
పడలేదు. "నన్ను ఇక్కడనే ఉండనివ్వండి.
నాబదులు ఈ కుర్రవాళ్ళలో ఎవరినైనా
పట్టాల్సికం చెయ్యండి. అంతకాం ప్రజ
లను కాపాడలేక అజ్ఞాతంలో వుండి ఈనాడు
వెళ్లి ప్రజలకంటే పడలేను. అవీకాక ఈ
అవిధికాలుతో నేను రాజ్యపాలన చేయ
గలిగేదేమున్నది" అన్నాడు.

శక్తిసింహుడూ, వైద్యుడూ, శక్తిసింహుడి
కుమారులూ, ఎంత బ్రతిమాలినా దేవనిం
హుడు వినే భోరణిలో లేడు. ఇదీమాచి
వృద్ధురాలుకూడా "ఇలవంశాన రాజ్య
భారం నెత్తినపెట్టి ప్రయోజనంలేదు. కనుక
దేవనింహుడు చెప్పినట్టు ఈ కుర్రవాళ్ళకే
పట్టాల్సికం జరిపించండి, పోయిరండి"
అని సలహా యిచ్చింది. కాని ఎవరూ
అందుకు అంగీకరించలేదు.

అప్పుడు శక్తిసింహుడి కుమారులు,
"మనవంశంలో మిగిలినవాళ్ళం అంతా
యిక్కడనే వున్నాము. రాజరికం వెలగ
బిట్టాలని మాకూ కాంక్షలేదు. సికోపాట
మేమూ ఈ భవనంలోనే వుండేందుకు
అనుమతించు. అదే పదివేలు" అన్నారు.

కంచెయోచించి, తరువాత వృద్ధురాలు
నలెనన్నది. దేవనింహుడితోపాటు, శక్తి
సింహుడూ, వైద్యుడూ, మంత్రి, శక్తిసిం
హుడి కుమారులూ ఆ అపూర్వసౌధంలోనే
వుండిపోయారు. అయితే ఇదివరకు ఒక్క
దేవనింహుడికొరకే ఉద్దేశించబడిన ఆ
భవనం యిప్పుడు తక్కిన అందరికీ ఉప
యోగపడేటట్లు ఎన్నోసౌకర్యాలతో అమరి
పోయింది. ఒకరికొకరు చేదడువబోతుగా
అందరూ హాయిగా వుంటున్నారు.

ఈవిధంగా, నాడుడు లేని ఆ రాజ్యానికి
'అనాథరాజ్యం' పేరుమట్టుకు విరస్తాయిగా
నిలిచిపోయింది. —(కథ నమాప్రం)

